

ПЕТЯ БОЖИЛОВА

ЖЕГА В МАДРИД

chitanka.info

КАТЯ ЗОГРАФОВА

ОТКРИВАНЕТО НА НЕЗНАЙНИЯ ЧОВЕК ИЛИ ЗА ЕМИГРАНТСКИЯ РОМАН НА ПЕТЯ БОЖИЛОВА

*И макар далеч от теб, Родино,
аз не съм беглец, а просто
пътник.*

*И със кръв подписвам се,
Родино,
„емигрант“ не е
родоотстъпник!*

С риск литературната ми находка Петя Божилова да изглежда малко патетична, избрах за мото строфа от нейно стихотворение.

Жарка родолюбка, в първата си прозаична творба тя всъщност съвсем не спестява травмите и дори ужасите на емигрантското съществуване, защото то е особено мъчително за истинските патриоти, способни да напишат стихове като цитираните. Авторката не крие, че пътничеството на Запад е принудително, но и не може да не признае, че е сякаш непредотвратимо. Защо иначе самата тя — с висшето си филологическо образование и писателски дар, би изоставила Родината, която кръвно обича! И все пак нещо ме кара да се запитам — дали тъкмо болезнените трусове от емигрантския душевен разлом не са отприщили щедрите извори на словото у нея?

Непривлекателна като цяло е атмосферата в съвременната българска емигрантска диаспора, в която попадат пътниците между световите. Горчива истина е, че днес дори бащите емигрират отделно от синовете си и обитават чуждата страна и като чужденци за самите

себе си... Това е връхната точка в разпада на знаменитите емигрантски колонии от 20-те години на миналия век, в които носталгично обичаме да се потапяме ние, историците на културата. Чудесните духовни общества в Мюнхен или Париж, изпълнени с дух на братство и спомоществование... Уви, днес българите в чужбина се делят на емигранти от няколко различни и отблъскващи се вълни. Първите, политически емигранти, по правило не припознават за своя съобщност по-новите пришълци, нароили се след избухването на демокрацията... Те не намират за достатъчно основание едната обща национална принадлежност. Усещането за сложния, неуютен и непредвидим емигрантски климат витае в романа на Петя Божилова още от първите му страници...

Но още щом зачетох началната глава „Делян“ от романа, си помислих, че в писателската ѝ философия за света има нещо Йовковско... Няколко седмици по-късно получих по имейла и цикъл стихове на непознатата за мен авторка. Не можах да скрия усмивката си, когато видях, че едно от тях — „Философия-2“, е с мото от „Песента на колелетата“ и е пряк диалог с Йовковия Сали Яшар. В романа се среща с един (от плът и кръв) Добротворец от ХХІ век, своеобразен аналог на сякаш все по-невъзможния човеколюбец Серафим. Именно този герой, случайно или не назован Делян, сиреч „луд“ (както е етимологията му от турски), се оказва Незнайният човек. Емигрант по силата на неукротимия гняв към баща си (изоставил семейството в най-тежките години на прехода в България и предпочел кариерата на хирург в Испания), младият Делян разпознава отчаян сънародник и го спасява от унижението на бездомността, глада и предателството на близките му. Човек, който може да му бъде баща по възраст... Разбира се, модерният „луд“ потомък на Серафим не разчита на ново палто от Господ, но пък се сдобива с неочаквано добър сън на праведник в непоносимите испански жеги...

И си мисля, че ако във времената на соца поднасяхме традиционните си календарни венци пред паметниците на Незнайния воин, то днес сме петимни да отдадем искрена почит към все по-рядко срещаните прояви на човещина в клондайковското ни битие...

Подобни чудновати ситуации из емигрантското битие са златната мина за наблюдателната писателка, проникателна тълкувателка на човешките съдби. И понеже структурата на модерния ѝ роман е

кинематографично прескачане от българската в испанската (или американската) действителности, точно това едновременно динамично, фрагментирано, но правдиво и плътно ословесяване, е залогът за творческата ѝ сполука.

Интересен мотив е сблъскването на разпаления патриотизъм на една от героините — Дона, проповядваща великата българска култура и преклонението на мисловен титан като Айнщайн пред мисията на Петър Дънов, наричан с обич Учителя, с контраверсията на самите испанци. Такава е историята на семейство осиновители на български сирачета, безскрупулно ограбени по пътя към детския дом от своя водач-охранител... В такива мигове високите вазовски интонации звучат неуместно, убеждава ни авторката. И все пак — може би чак след подобен сблъсък на гледните точки се случва истинската среща на двете общества, начева диалогът на идентичностите — и различни, и удивително близки по древните си култури, по южняжкия си темперамент. И тогава става понятна „Легендата за Мадрид“, назован в древността на Метрахирта, или по-познатото за нас, наследниците на древнотракийската цивилизация — Кибела... Така Мадрид — „градът на хората без родина“, става разпознаваемото обетовано място за нас, древните и модерни преселници, за прокудениците, които все пак се отправят към нещо повече от място за икономическо оцеляване. Това е романтично-архетипният прочит на дестинацията Испания. Той е един от възможните и затова присъства като мисловен хоризонт в полифоничния текст на романа на ерудираната писателка.

Най-ярко е застъпен сюжетът за съдбата на даровития, начетен и сърцат човек в Испания (може би защото е и автобиографичен). Ясноосъзната е изначалната несправедливост на емигрантската участ за високообразованите българи, приели съдбата на гурбетчии-черноработници. Тази орис е разказана и едновременно с това надмогната в романа. Характеристичният мотив присъства и в поезията на П. Божилова, още преди тя да посегне към широкия (и труден) романов формат. Затова ми се иска да приведа може би най-изразителното, четено от мен през последните години, стихотворение за емигрантската съдба на духовния човек. Защото като професионален литературен историк смея да твърдя, че със стиховете и чрез част от образите в романа „Жега в Мадрид“ — женската

емигрантска съдба има вече и своята стойностна литература! Но нека малкото лирическо отклонение само защити тезата ми:

БОЛКА

*На Олга от Украйна
В събота с Олга на гръб не лежим —
чистим Мадридската гара.
Бързо се справяме, не ни тежи
на работата товара.*

*Друго боли ни и двете сега:
аз филолог съм, тя — лекар.
Толкова полза би имал от нас
Негова светлост Човека!*

*Че докато двете с Олга сами
чистим огромната гара,
някъде някой го нещо боли,
друг не познава Буквара...*

Но защо тъкмо гордите, притежаващи самочувствието на специалисти, се оказват проблемните емигранти?... Защото психологията на работодателя изисква йерархична смиреност в изпълнението на онова, за което си нает. Скандално изглежда всяко надхвърляне на социалния статус. Стига се до парадоксалното премълчаване на безумни конструктивни недомислици, забелязани от интелигентните „измежари“, поради високата им инженерна или архитектурна образованост. За да не си загубят работата при първия опит да обяснят или възроптаят! А когато негово „величество“ работодателят хареса някого от своите наемници и реши да го повиши, следва моментът на „лабораторните изпитания“, на жестокото оглеждане и претегляне от всички страни на психофизическия капацитет на избраника. Вероятно психогорещницата, на която е

подложен Делян от всъщност добронамерения си бос Алваро, би била спестена на негов сънародник?... Още една болезнена „сонда“ в душата на емигранта и тя би завършила не така лицеприятно! В епизода, който неслучайно резюмирам, авторката постига приносни, непознати досега, народопсихологически и психосоциални обобщения, за които можем да я поздравим.

Интересно е, че тя не пропуска и темата за „вътрешния чужденец“, когато повествува за България. Поданиците на нашата ошмулена държава са също своего рода чужденци в нейната неуреденост и враждебност. И тук образованите, талантивите и умните понякога са най-ощетените. Но като че ли в провинциалния свят, ситуиран в родната Стара Загора, се извършва чудото на онази всеотдайна майчинска магическа обич, която скрепява и оживява разломените фрагменти от хуманното ни общежитие... Тази вселюбов действа и в далечните предели на Пиринеите, където от самата си поява старата Велика постига безсловесно общение с мароканката Семира. Чудото на този диалог на сърцата е непознато на младите емигрантки, знаещи по няколко чужди езика, но забравили уменията да общуват истински в студените мегаполиси...

Не са премълчани и най-болезнените и страшни страни на емигрантството — гибелните наркомански капани, бездушността дори към кръвните родственици, хладната пресметливост, неразпознаваща или изхвърляща зад борда като ненужна любовната топлота...

Ако перифразираме старата пословица (идеща комай от еничарските времена) — в парадоксалната логика на емигрантството е напълно възможно брат брата да продаде, но съвсем не е изключено и другото — напълно чуждият да ти стане брат... Така след мрачните страни на житието и страданието на българите в Испания веднага следва контрасюжет на тръпно-красива любовна история...

Композиционните нишки се сплитат като в майсторско вземо на българка от старо време. С напредването сиромановият текст става все по-напрегнат, драматичен и интригуващ. И все повече разказ не само за съдбата на българина в чужбина, а сложна плетеница от житието на една многонационална емигрантска общност. Така текстът зазвучава като една отворена за още „вписвания“, търсеща, пулсираща романова структура. За да постигне авторката сложната диалектика в образа на емигранта с неговото противоречиво влечение към чужбина — от

слепените клепачи след целонощния плач — до радостта на стойка, че се е справил с всички изпитания...

Харесва ми, че в своя роман Петя Божилова в крайна сметка е непоправим оптимист — търпеливо търси и открива кълновете на новото емигрантско българолюбиво сдружаване. Самата тя го е осъществила по един уникален начин, събирайки край себе си талантиливи съмишленици — автори на стихове, като Цонка Калчева и Даниел Денев или скулптора Иван Христов, предоставил и своя творба за корицата на раждащата се книга... Петя Божилова — запомни това ново име, Читателю!

Август 2007

*На българите имигранти в Испания
и техните близки и приятели —
с любов.*

*Всяка прилика с действителни лица и
събития не е случайна.*

ПЪРВА ЧАСТ

I. ДЕЛЯН

— Извинете! — каза Делян.

Момичето си струваше едно извинение, макар че то се беше блъснало в него, улисано в разговор по мобилния телефон.

— Вие извинявайте! — дръпна се, леко смутено тя и му се усмихна широко.

Младежът ѝ се усмихна в отговор. Живееше в Мадрид повече от година, но още го впечатляваха щедрите усмивки и изрази на учтивост, които испанците си разменяха на обществените места. Първите думи, които новопристигналият тук научаваше, бяха „gracias“ и „perdone“ (благодаря и извинете).

Намести по-удобно раницата с инструментите на изтръпналото си рамо и забърза напред. Централното фоайе на гарата го посрещна с обичайната за късния следобед върволица от хора. Аточа беше един от основните транспортни възли на града и ежедневно през нея минаваха десетки хиляди пътници. Жегата беше непоносима. Във вагона на метрото беше по-хладно, но тук нямаше климатик и едва се дишаше.

Делян се запъти към изхода за трети перон, откъдето тръгваше влакът за Торехон де Ардос, но се сети, че има само две цигари в омачкания пакет. „Трябва най-сетне да ги откажа“, помисли си той и се качи на ескалатора за втория етаж, за да си купи нов стек.

Пред него на металното стъпало стоеше нисък плешив мъж. В едната си ръка той държеше пращен сак, а с другата се държеше за перилото на ескалатора. Държанието му привлече вниманието на младежа. Човекът стоеше в средата на стъпалото и стискаше черната движеща се лента на перилото така, че върховете на пръстите му бяха побелели. Другите пътници стояха спокойно в дясната страна на стъпалата, както беше показано на табелите в двата края на ескалатора. По този начин правеха път на тези, които бързаха повече, да се придвижат напред. „Явно е чужденец и не е свикнал с такова съоръжение“, помисли си Делян. Погледът му се плъзна надолу по приведения гръб на мъжа. Сив, омачкан потник, къси гащета и

каучукови сандали, които всяко лято заливаха сергиите на пазара в родната Стара Загора и в цяла България.

Металното стъпало, на което стоеше мъжът, се изравни с плочите, покриващи горното фоайе и потъна в тях. Мъжът стъпи неуверено на пода, пусна перилото и залитна. Делян го подхвана отзад, за да не падне и след това леко го отмести настрани, за да не пречат на потока от бързащи хора. Двама младежи се обърнаха към тях, готови да помогнат, но той им направи успокоителен жест с ръка и те продължиха пътя си.

— Добре ли си? — попита на български език Делян.

Човекът вдигна лице към него. Беше към петдесет и петшестдесет годишен. Две дълбоки бръчки ограждаха скованата от напрежение уста, а големите светли очи гледаха смутено под посивелите вежди.

— Познаваме ли се отнякъде, бе, младеж? — стисна той ръката, която още го крепеше.

— Познаваме се — засмя се младежът. — И да не знаем, че сме българи, се познаваме. Особено новодошлите!

Лицето на мъжа остана сковано и сериозно, а очите гледаха объркано. Делян си спомни дните, когато Вальо го посрещна на „Мендес Алиаро“ а след това две седмици го развеждаше из огромния, непознат Мадрид. „И аз гледах така, както този чичко днес“, помисли си той развеселен.

Горещината тук, горе, беше още по-голяма, но пред павилиона за цигари имаше опашка и двамата застанаха зад последния клиент. Беше младо момиче със заоблени голи рамене и дълга къдрава коса, небрежно вдигната с пъстра шнола. И Мара имаше дълга коса, но нейната беше права и с цвят на узряло жито. Делян обичаше да зарови пръсти и лице в нея и да вдишва аромата ѝ...

Бръкна в джоба, извади пакета и взе едната от останалите две цигари. Понечи да прибере пакета, но видя как погледът на мъжа проследи движението на ръката му.

— Пушиш ли?

Мъжът смутолеви нещо като благодарност и пое цигарата с треперещи пръсти. „Не е свикнал да получава милостиня“, помисли си младежът. „Горд е. Няма да му е лесно.“

— Ще трябва да изчакаме малко. Тук, във фоайето, е забранено да се пуши.

Делян мачкаше с пръсти бялата цигара и усещаше как умората все повече го обзема. „Дано не заспя във влака“, помисли си той. Неведнъж, пребит от работата и горещината, проспиваше Торехон и се пробуждаше на следващата гара, Алкала де Енарес. Добре, че тук транспортът беше уреден и на всеки десетина минути имаше влак в двете посоки. „Още малко. Купувам цигарите, качвам се на влака и след половин час съм в квартирата под душа...“

Погледна отново към възрастния мъж до него и срещна погледа му. Имаше нещо в държанието на този човек, което го смущаваше, но не можеше да разбере какво е то, а и не му се мислеше от горещина и умора.

— От къде си? — попита Делян.

— От врачанския край съм. А ти, момче, откъде си?

— От Стара Загора.

— Аз съм служил там. Близко четирсет години има оттогава... Сякаш беше вчера.

Големите му очи се оживиха, а пръстите му мачкаха цигарата така, както преди малко стискаха парапета на ескалатора.

Делян го погледна и внезапно разбра какво в този мъж тревожеше съзнанието му. Човекът беше гладен!

— Какво ще обичате, моля?

Сепна се, взе стека с цигарите от вежливия продавач и плати. Мушна разсеяно рестото в джоба на панталона и се обърна решително към мъжа до него:

— Хайде да прием по една бира!

— Наздраве! За добре дошъл в Испания!

В кафето във фоайето беше приятно хладно. Климатикът работеше на пълни обороти и се дишаше леко. Делян с удоволствие отпи няколко глътки от запотената студена халба и подкани мъжа:

— Опитай тези наденички и испанската тортия. Не са като нашите карначета и картофени кюфтета, но са хубави. А лютите чушлета са почти като българските чорбаджийски.

Мъжът посегна към храната отначало колебливо, но след минута-две започна да се храни. Делян го изчакваше мълчаливо. Взе няколко хапки и бавно отпиваше от бирата.

— Как се казваш, бе, момче? Името ти не знам още, гледам те като гърмян заек и се не сещам да те попитам!

— Делян.

— Благодаря ти, Деляне! — мъжът протегна ръка през масичката и здраво стисна неговата. — Аз съм Димо, бай Димо от Неделчино. Така ме знаят всички.

Млъкна, след това додаде:

— Няма да забравя името ти, Деляне! Ти, чуждият, ме разбра и пожали, а... — Гласът му секна и той стисна зъби.

— От кога си тук, бай Димо?

— От две седмици.

„И от две седмици спиш на улицата.“

— Чакаше ли те някой, когато дойде?

Мъжът замълча, след това вдигна глава и погледна младежа в очите.

— Мислех си, че ще ме чака. Мой първи братовчед. Бащите ни са братя, едно име носим. Заедно сме израсли, къщите ни са в един двор... — Гласът му затрепери и той млъкна.

Делян отвори пакет с цигари, подаде го на мъжа да си вземе и сам запали една. Бай Димо смукна дълбоко дима и продължи:

— От три години е тук, в Испания. Дойде си миналия месец на село. Нова къща купи на сина, а на внучката, тя на него е кръстена, надонесе играчки, взема компютър...

Бирата се топлеше в ръката му, но той повече не отпи. Стискаше чашата с побелели пръсти, а приглушеният му глас се губеше в смеха на двама еквадорци, които пиеха по трета каня (чаша бира) на съседната маса.

— Идва си един ден моята внучка, малката, от тях и плаче. Братовчедка ѝ играла на новия компютър, а на нея не ѝ дали да го докосне. Вуйчо ѝ казал, че може да го строши, а той пари струва...

Сините очи на мъжа бяха потъмнели, а неவிждащият му поглед се рееше над главата на смълчания младеж срещу него.

— Майка ѝ, дъщеря ми де, е лекарка. Какво тегло сме теглили с жената, докато ги изучим със сестра ѝ, ние си знаем! Да ни пита човек

за какво е било всичко...

— Моята майка е лекарка — каза Делян.

Думите на мъжа го върнаха години назад. Помнеше кратките, нежни милувки на вечно бързащата си майка, острата миризма на болница, която струеше от изморените ѝ ръце и неспирното тревожно звънене на телефона. Мразеше тази болница, която му я отнемаше, а оставяше него и сестра му сами, с по един ключ от входната врата, вързан на тънките вратлета. Мразеше и студените манджи във вечните пластмасови кутии в хладилника... Мечтаеше си да се разболее тежко и майка му да се грижи за него и само за него...

Приглушеният глас срещу него го повика обратно в действителността:

— ... Ето, бе, бате, давам ти номера на телефона си. Ти само ела в Мадрид, за друго грижа не бери! Аз съм насреща.

Мъжът бръкна в страничния джоб на сака, извади едно омачкано листче хартия и го подаде на Делян.

— От две седмици звъня на този телефон. Един глас ми говори нещо на испански, но нали му не разбирам.

Младежът знаеше какво му е казал нежният женски глас от телефонния автомат: „Телефонът на който се обаждате, е изключен или...“

— Какво си работил в България, бай Димо?

— Дърводелец и резбар съм. Хубави мебели правя, тавани дървени, ламперии поставям. Къщите и вилите де съм ги стегал аз, си личат. Слава Богу, ръцете ми досега не са ме посрамили! Ама последните години...

— Какво, не върви ли?

— Кой прави сега мебели на село, бе момче? Там ковчезите най-вървят...

Тъмнокожото кърдросо момиче, което почистваше масите в кафето, затвори двойната стъклена входна врата на заведението и окачи на нея надпис: „Затворено“. Време беше да си тръгват.

Делян се изправи, остави раницата с инструментите на стола, извади телефона от джоба си и кимна на мъжа.

— Изчакай ме тук. Сега се връщам.

Отиде на бара, седна на едно от високите кръгли столчета пред него и набра някакъв номер. Димо го наблюдаваше неподвижен как

маха убедително с ръка, а веждите му се свиват над тъмните очи. На няколко пъти младежът тръскаше глава, един непослушен кичур падаше на високото чело и той нервно го отмяташе назад. Накрая се засмя, мушна телефона в джоба си и се върна на масата при възрастния мъж.

— Сега, бай Димо, ме чуй добре — обърна се той към него. — Имам един приятел, българин, казва се Хараламби...

— Ламби, значи.

— Е, тук му казваме Хари. Тази вечер ще те заведе при него. Ще спиш там, а утре си на работа. Ще те пробват, да видят какво можеш.

Делян се вгледа в недоумяващите очи на мъжа и продължи:

— Хари работи в дърводелска работилница, при един майстор испанец. Брат му беше при тях, но не издържа, преди два дни си замина... Ти на струг работил ли си?

— Как да не съм, бе момче!

— И аз така му казах. Казах също, че гарантирам за теб. Знам, че ще се справиш! Първите дни ще гледаш наистина като гърмян заек, но ще се справиш!

— Деляне, не знам какво да ти кажа, моето момче...

— Няма какво да ми казваш. Благодарностите ще оставим за по-късно, когато получиш първата заплата — засмя се младежът и се надигна от стола. — Сега да тръгваме, че утре ни чака работа.

Погледна към бай Димо, но срещна очите му и смутено преглътна. По небръснатите бузи на мъжа се стичаха сълзи.

Когато пристигна в жилището в Торехон, приближаваше полунощ. Отвори тихо външната врата, за да не смуцава болните възрастни съседи. Лампата в хола светеше. На масата имаше няколко неизмити чинии и почти празна бутилка „Джони Уокър“. Телевизорът работеше. По Антена 3 даваха екшън и Чавдар сигурно го гледаше.

Хвърли поглед към екрана и видя, че в момента вървят реклами. Покрай тези кълцащи филмите реклами или „пиш-паузи“, както ги наричаше Чавдар, не му се поглеждаше телевизия.

Шумът от течаща вода в банята му подсказа, че Чавдар е там. Намръщи се. Това хлапе, влезеше ли във ваната, можеше да лежи там с

часове. Още не можеше или не искаше да разбере, че банята в жилището е една, а живеят много хора.

Влезе в малката си стаичка и вдигна догоре металната щора на прозореца. Въздухът под ниския таван не помръдваше. Тук беше погорещо, отколкото вън, на улицата. Щеше да захлади чак призори. Реши да остави вратата и прозореца отворени, за да стане течение. Трябваше да подпре с нещо вратата. Огледа оскъдната мебелировка: леглото, гардероба, малкото бюро с портативния телевизор и лаптопа, етажерката с книги. Избра испано-българския речник, защото беше пообемист и го сложи на пода пред вратата. Усмихна се горчиво. Напоследък използваше речника повече като подпора, отколкото като учебник. Ако беше тук Мара, щеше да го сгълчи като малко дете.

При мисълта за нея усети познатата топлина в гърдите и слабините. За миг изпита такова желание да я притисне до себе си, че гърлото му пресъхна. Посегна към цигарите, но решително върна пакета в джоба. Трябваше да ги откаже или поне да ги намали.

Отпусна се по гръб на леглото и мушна ръце под главата си. Едва сега усети колко много е изморен. Шумът от течащата в банята вода го обгърна и той се отпусна в него. Само за малко да опъне крака, след това става, взема един душ, вечеря и си ляга, че утре...

След минута спеше дълбоко.

II. ИВАНА

Ивана откъсна поглед от екрана на телевизора в малката трапезария, излезе на остъклената тераса, където беше готварската печка и отвори вратичката на фурната. Лъхна я парещото ухание на домашни картофи, прясно месо и свежа чубрица. Мусаката беше почти готова. Оставаше само да я залее с яйчената смес и да изключи нагревателя.

Избърса ръце в престилката, седна отново пред телевизора и впери поглед в екрана. Ех, каква лисица беше тази Елена! Ето, ако сега Габриел влезе в стаята, всичко ще се разкрие! В този миг сцената свърши, появи се надписите, с които завършваше поредната серия и гърленият приглушен глас на мексиканския певец заплака за своята изгубена любов. Ивана стана, заля мусаката, сложи таратора в хладилника и наплиска изпотеното си лице със студена вода. „Каква жегла!“ Втора седмица температурата в Стара Загора не падаше под 30°C. България се печеше в суша, която не обещавахе нищо добро! Ивана въздъхна, избърса ръцете си на чистата кърпа, която висеше до мивката в кухненския бокс и седна отново пред телевизора. Започна сто и деветнадесетата серия на мексиканските „Нежни сърца“.

Действието на екрана се пренесе от пищно обзаведената стая на Елена към брега на океана. Героинята се беше изтегнала в удобния шезлонг, смучеше леден сок от дълга извита сламка и обмисляше поредния капан за богатия, но глупав и наивен Габриел... Защо ли ги гледаше тези сериали, или сапунчета, както пренебрежително ги наричаше Марето? Заради красотата. За броени минути пред телевизора очите ѝ се пълнеха с екзотични пейзажи и красиви богати къщи сред обширни зелени градини. Усетът ѝ на литератор, обаче, се надсмиваше над скалпения сюжет и захаросаните реплики, които героите от екрана си разменяха. „Ти си най-яркото слънце на моя небосвод!“ Ивана си представи как нейният Илия ѝ шепне тези думи на колене пред нея и се разсмя с глас. Нямаше нужда от това. Тя си знаеше, че двете с Марето са топлинката в живота му. Ей сега ще се

върне от работа и веднага ще тръгне по стайте да я търси. Ако не я намери, ще започне да звъни по телефона, да види къде е.

Погледна разсеяно навън през светещото от чистота стъкло на прозореца. Погледът ѝ срещна познатия изглед: насрещния сив панелен жилищен блок, брат-близък на техния и старите очукани леки коли на обитателите, сблъскани там, където преди се зеленееше градинка. Блоковете бяха работнически, населени по времето, когато заводът процъфтяваше, а продукцията му се изнасяше с ешелони по света. Сега само няколко прашни смокинови дръвчета, отрупани със зрели плодове и пазени зорко от комшийката баба Слава, радваха окото.

Под рехавата сянка на едното от тях гореше огън, над който се чернеше голям опушен казан. Някой вареше буркани с компоти или лютеница за зимата. Боже, кой беше този луд да кладе огън в тази горещина? Взря се с късогледите си очи в свитата фигурка, която пъхаше съчки под казана и позна дядо Христо от съседния вход. Баба Жела, жена му, беше починала преди месец и сега той сам си приготвяше зимнината.

Ивана въздъхна дълбоко. „Докато сме живи и двамата с Илия, ще е добре, а след това...“ Погледът ѝ се върна на екрана. Елена стоеше пред претъпканите с дрехи гардероби и се кахъреше, че няма какво да облече за фиестата... Мисълта на Ивана се откъсна от картината на екрана и се върна назад към деня, в който купиха малкия апартамент. Двамата с Илия бяха тогава учители, но неговите родители работеха в завода и отстъпиха своето право на жилище на децата си. Каква радост беше! Тук преминаха най-хубавите им години, тук, живот и здраве, след няколко години щеше да се пенсионира.

Звънецът на входната врата иззвъня отначало колебливо, а след това — по-продължително и настойчиво. Ивана се сепна и скочи пъргаво. Кой ли беше тръгнал в тази жега!

— Кака Мара тука ли е?

Беше Росен, десетгодишният син на Таня и Георги, които живееха в апартамента над тях.

— Къде носиш котето? — засмя се в отговор Ивана.

— Не иска да стои самичко. А пък аз не искам да го оставям да мяука.

Слабите ръчички на детето здраво стискаха пухкавото кълбенце, а големите му кафяви очи гледаха сериозно. На лявата му буза се открояваха две дълги отвесни драскотини. Едната беше по-дълбока и от нея се бяха стекли няколко капчици кръв, засъхнали по вирнатата брадичка.

Ивана помилва детето по острата косица, побутна го към трапезарията и затвори бързо външната врата, за да не влиза горещината от задушното стълбище.

— Майка ти няма ли я още?

— Няма я. И татко го няма.

— На дините ли са?

— На дините.

Таня и Георги бяха по професия машинни инженери. До преди седем-осем години работеха в завода, но ураганът на масовите съкращения помете и двамата в началото на кариерата им. Георги тогава клюмна, но Таня още повече се запали за работа.

— Ще покажем, че струваме нещо и без дипломи и титли! — зарече се тя.

Нямаха избор. Сложиха двете дипломи и трудови книжки в едно чекмедже да чакат по-добри дни и се заловиха с покупко-продажба на плодове и зеленчуци. Родителите на Таня бяха дългогодишни търговци, помогнаха с пари и труд, бизнесът на младите бавно, но сигурно тръгна. Таня истински се увлече, запали се и Георги и двамата потънаха в работа. Сега беше сезонът на дините, Георги беше почти денонощно около щандовете, а Таня сновеше непрекъснато между него и детето.

— Защо ти е така ти Мара? — обърна се Ивана към момчето.

— Искам да я питам нещо — кривна то главичка и внимателно остави спящото коте на дивана в трапезарията.

Детето ѝ се стори отслабнало. Росен и без това си беше слабичък и нежен като момиче, но този следобед изглеждаше по-блед от вчера. „Пак е бил сам и не е ял нищо. Само е седял пред компютъра и е играл на тези глупави игри. Скучно му е.“

Седна до него на дивана, засмя се и протегна ръце:

— Я да си прегърна аз момчето, че от вчера не съм го виждала!

Росен се засмя в отговор, вдигна босите си крачета и се сви в леля си Ивана така, както котето се гушеше в него.

— Няма ли с кого да си играеш?

— Няма — въздъхна детето. — Антон е при баба си на село, а Петьо е на море с вуйчо си.

— Ами Светльо?

— С него изобщо не е интересно! Той е още бебе!

— Как така ще е бебе! Само с две години е по-малък от теб!

— Така! Нищо не знае и нищо не разбира!

Детето замълча за кратко, след това продължи:

— Вчера ми каза, че щъркелът му е донесъл братче!

„Това те боли тебе“, поклати глава Ивана и нежно го замилва по главата. „Самичък си, а майка ти и дума не дава да ѝ се каже за друго дете.“

— Ами, много хубаво! Ще има с кого да си играе! — каза тя бодро.

— Нека си играе! — махна великодушно с ръка детето. — Но защо говори глупости?

— Глупости?

— Ами да! Кой в днешно време вярва, че децата ги носят щъркели!

— И теб те донесе щъркелът! — Илия стоеше на вратата на трапезарията и се смееше. — Един голям черен щъркел на бяла „Лада“!

Улисани в разговор, Ивана и Росен не бяха усетили, че външната врата се отключва и някой влиза.

— Чичо Илия!

Хлапето подскочи като изхвърлено от пружина от дивана и се хвърли на врата му. Викът му стресна котето и то скочи на четирите си лапи. Сивата му козина настръхна, а опашката му щръкна като рошава четка за миене на шишета.

— Я да видим сега кой ще надвие!

Илия прегърна слабичкото телце на момченцето и двамата се търкулнаха на килима. Малката стая се огласи от радостните викове на хлапето, престореното охкане на мъжа и съскането на уплашеното коте. След няколко минути Илия лежеше на гръб и какъвто беше едър, заемаше почти целия под. Росен, с грейнали очи и зачервени бузи, се пъчеше на гърдите му. Ръчичките на детето натискаха с все сила широките рамене на мъжа, който пъшкаше под него.

— Ох, не мога повече! Надви ме това момче! То станало много силно, бе!

— От какво е събрал сила, като нищо не е ял днес! — обади се Ивана, която вадеше от фурната тавата с мусака. Котето се беше изправило в краката ѝ, душеше нагоре и настойчиво мяукаше.

Илия подхвърли детето с две ръце, остави го на дивана и пъргаво се изправи. Отиде до Ивана, целуна я по влажната буза, хвърли поглед към тавата и преглътна:

— М-м! Как ухае само! И аз ще започна да мяукам като котето!

— И ти днес си ял, колкото и Росен! — недоволството в гласа ѝ нарасна и се смеси с тревога.

— Сега ще си наваксаме и обяда, и следобедната закуска. Но първо — през банята!

След минута двамата мъже бяха там и веселите им подвиквания се чуваха чак в кухнята.

Ивана сложи храна за котето в малката му чинийка и погледна навън през прозореца. Улисана с детето и Илия не беше разбрала, че се е смрачило. Дядо Христо, загасил огъня, вадеше готовите буркани от казана с една голяма метална щипка. Жегата и задухата не намаляваха, а напечените стени на панелния блок щяха да греят стаите до утринните часове. „Прав е Марето. Трябва да сложим климатик и в трапезарията“, мислеше си разсеяно Ивана, докато редеше сръчно масата.

Телефонът в хола иззвъня. Тя чу как босите крачета на Росен изтопуркаха до там и след това изтичаха обратно в банята. Беше занесъл услужливо слушалката на чичо си Илия, забравил напълно за нея. Ивана незлобиво се засмя. Не беше само с това хлапе така. Всички деца, които познаваха Илия, го обичаха и слушаха. А как само го уважаваха учениците му!

Погледът на Ивана се спря на една увеличена снимка, сложена в рамка и закачена на видно място в трапезарията. Илия и тя, усмихнати, сред празнично облечени техни ученици. Колко отдавна беше! Двамата млади и съвсем неопитни, току-що завършили заедно университета във Велико Търново. Бяха разпределени заедно в Долнище, малко селце на стотина километра от родната Стара Загора.

— Селото е изостанало, населението там е предимно от цигански произход. Учител рядко издържа повече от година. Търсете връзки да

се отървете! — услужливо ги посъветваха техни познати от тогавашния окръжен инспекторат.

Те издържаха не една, а девет години. Хубави, весели години, помрачавани само от едно: и двамата жадуваха дете, а то все не идваше. Кирпичените къщурки край тях бяха претъпкани с вечно боричкащи се босоноги хлапета, само тяхната къщичка оставаше тиха и пуста... На третата година нейният тих и мълчалив Илия беше директор на училището, единодушно избран от началници и колеги. Всичките му мургави ученици го обичаха и слушаха така, както сега Росен. Ивана така и не разбра какво правеше той с децата, как ги омагьосваше.

И тя, и другите учители често не издържаха, подвикваха, дърпаха уши, а понякога здраво пошляпваха някой немирник по немития врат...

— Марето се обади — върна я гласът на Илия в малката трапезария. — Кача да не я чакаме за вечеря. Ще ходи на рожден ден.

Късно вечерта Таня и Георги позвъниха на входната врата.

— Видяхме, че в къщи не свети и идваме направо тук — усмихна се виновно Таня. — Знаем къде са се свили нашите животинки.

— И двете са тук — засмя се в отговор Илия, който беше станал да ги посрещне. — Ей къде са се сгушили на дивана с пълни коремчета и гледат филма по първа.

Росен скочи, целуна майка си и баща си, след това бързо седна отново на дивана и впери поглед в телевизора. Трите полицейски коли летяха една след друга по магистралата, а сирените им неистово пищяха. Трябваше най-после да хванат убиеца!

Таня и Георги се спогледаха мълчаливо.

Ивана излезе от кухненския бокс, като бършеше ръцете си с кърпа.

— Сядайте, сядайте! Само че закъсняхте! От мусаката остана едно-единствено парче, колкото за Марето!

Родителите на Росен отново се спогледаха, след това впериха невярващ поглед в детето, което гледаше втренчено екрана.

— И Росен ли яде мусака?

— Защо да не яде? Даже и второ парче му сложих, но то му дойде много и го дояде чичо му Илия.

Таня се отпусна уморено на един стол и изпъшка:

— Така е, като стои все сам... Какво ли щяхме да правим без вас? Вие сте ни тук за майка и баща, за брат и сестра!

— А ти забрави ли колко вечери сте гледали Марето с майка си?

— засмя се Ивана. — Ние с Илия една вечер на учителски съвет, друга

— на родителска среща, трета на събрание!

— Затова сме хора.

Георги не говореше много, но думите му винаги тежаха на място. Той бръкна в найлоновия плик, който държеше в ръце, извади една голяма диня и я подаде на Ивана. След това извади бутилка с уиски и пакетче, увито в шарена опаковка. Таня ги пое от ръцете му и се усмихна:

— Честит имен ден, Илия!

Ивана ахна и плесна с ръце.

— Ами да, днес постарому е Свети Илия! Нали съм във ваканция, съвсем забравям да погледна календара! Засуети се тя виновно около масата.

— И аз съм забравил! — скочи Илия от дивана, ухилен до ушите.

— Нищо, зло да ни забрави! О-о-х, какво... Ах, ти, разбойнико!

Росен, незабелязан от никого, се беше промъкнал зад гърба му и изля на смолисто черната му коса пълна чаша със студена вода:

— Това е за здраве!

Когато пийналият, развеселен Илия изпрати гостите си, минаваше полунощ. Таня тръгна нагоре по стълбите, прегърнала свитото на кълбо коте. Георги се заизкачва след нея с детето в ръце. Росен спеше дълбоко, отпуснал главичка на широкото рамо на баща си.

III. МАРА

— Къде е рожденичката?

— Спи трети сън. Малко нанагорно ѝ дойде днес! Следобед детско тържество, сега родителско.

— Извинявай, че закъснях малко! Нали си ме знаеш, като се заровя в някой сайт... Е, Дидке, честита ти тригодишна вече дъщеря!

Мара с усмивка връчи куклата Барби на най-милата си приятелка.

На времето Диана и Коци се бяха оженили първи от всички нейни съученици от бившия 11а клас на езиковата гимназия. Три години по-късно се появи дъщеря им Милена, „първото от второто поколение сладури“, както казваше баща ѝ. „Сякаш Дидка вчера тичаше бременна по изпити! Мама е права, че чуждите деца бързо растат!“

Къдравата рошава глава на Коци изникна зад рамото на Диана и се ухили широко. Той явно се беше почерпил и на детското, и на училищното тържество на дъщеря си:

— Вече мислех да ти пиша отсъствие!

Мара се засмя и вместо извинение го разцелува щедро и по двете бузи. Тя обичаше този добряк така, както би обичала и роден брат.

Коци прегърна и двете, и тримата влязоха в обширното, застлано с мраморни плочи антре.

— Помните ли как седяхте двечките пред мен на чина?

Мара помнеше така, сякаш беше вчера. Двете приятелки имаха дълги коси, които падаха свободно по раменете им. Първите четири години в гимназията Коци, който се ширеше сам на чина зад тях, теглеше тези коси с такава сила, че понякога на момичетата им излизаха сълзи на очите. Диана мълчеше търпеливо. Импулсивната Мара обаче се обръщаше и го удряше яростно с учебника по рошавата глава, пред смаяните погледи на преподавателите и сред хихикането на съучениците им. На петата година нещата изведнъж се промениха. Коци се укроти и затвори в себе си, безразличен към закачките на

Диана. Вторият срок двамата седяха на един чин, а три месеца след абитуриентския бал се ожениха.

— Как да не помня! Тази дива ревност, която изпитвах тогава, не се забравя лесно!

— Наистина — засмя се Диана. — Ти ме ревнуваше така, както сигурно сега не ревнуваш дори Делян!

Като чу името на Делян, Мара тихичко въздъхна.

— Красива къща! — смени тя темата.

— Колибката е супер! — ухили се Коци. — Хем сме под наем, без да плащаме пари, хем измъкнахме Милена изпод крилото на баба и дядо!

Кокетната двуетажна къща, в която в момента живееха, беше собственост на един братовчед на Коци, с когото заедно завършиха компютърни технологии. Преди три месеца Александър, така се казваше той, замина на работа в Охайо със съпругата си и двете си синчета-близнаци.

— Елате с Диана да живеете тук, в нашата къща! — горещо се помоли той на Коци преди да замине. — Така ние с Цветелина ще бъдем спокойни, че няма да я разбият и ограбят, а вие двамата ще бъдете самостоятелни и независими!

Коци прие, защото не искаше да откаже на Александър. Двамата нямаха братя и сестри, бяха отраснали заедно и се обичаха повече и от родни братя. Диана прие с радост, защото копнееше да живеят сами тримата и заради зелената градина с голяма лозница в задния двор на къщата.

Двойната стъклена врата, която водеше към градината, беше широко отворена и от там долиташе топлият, прочувствен глас на Фреди Меркюри. Рок-баладите бяха втората страст на Диана и Коци след компютърните програми.

Прегърнатата тройка беше посрещната с радостни възгласи.

— Най-послед в пълен състав! — тържествено обяви Коци и кимна към Мара — Ето кой ще ми прави компания в пиенето тази вечер!

Всички весело се засмяха. Мара почти никога не пиеше алкохол.

— Щом е в чест на моята кръщелничка, с удоволствие! — отвърна тя и седна до Диана под лозницата. Узрялото грозде я примами, тя се пресегна и откъсна един грозд:

— Като децата съм!

— Защо „като“? — ухили се Коци. — Така като гледам, акълът на никой от нас още не е дошъл!

— И по-добре! Щом не можем да пораснем, значи — няма и да остареем!

Мара се отпусна на удобния плетен стол и с облекчение протегна изтръпналите си от дългото седене крака. Лапна едно едро зърно от грозда и усети как потъва цялата във вкуса и аромата му.

— Примижаваш като коте — засмяха се срещу нея сините като синчец очи на Николай. — Няма да се учудя, ако започнеш да мъркаш!

Тя му се усмихна престорено и продължи да похапва от грозда. „Наистина сме като децата. Сигурно затова ни е толкова хубаво заедно. Сякаш сме още в голямото междучасие и преписваме от Коци домашното по математика.“

Погледът ѝ се плъзна по лицата на гостите. Повечето от старата тайфа бяха тук. Нищо, че още първата година след завършването на гимназията се пръснаха по университети и институти в България и по целия свят. Животът в новите среди ги срещна с различни хора, с някои от които създадоха трайни приятелства. Срещите със старите съученици обаче не загубиха своето очарование и се провеждаха при всеки удобен повод. Понякога и повод не беше нужен.

Ето тъмнокосият, красив като холивудски актьор Николай, чиито очи гледаха само нея над чашата с кока-кола. Преди две години, още студент, той доведе своя най-добър приятел, Делян, на тържеството по случай рождения ден на Мара. Дипломиран агроном, сега Ники денонощно обикаляше с луксозния джип многобройните декари обработваема земя, която върнаха на баща му при реституцията. Личеше, че е успял в този бизнес. Говореше се, че с брат си имат цяло състояние. За тях обаче той си остана верният приятел, на когото разчитаха и когото търсеха за добро и за лошо. До него седеше дребничката, вечно усмихната Нина, вече д-р Михова, педиатър. Телефонът ѝ лежеше на масата пред нея и звънеше почти непрекъснато. Мара забеляза как се променяше изражението на лицето ѝ, когато разговаряше с някоя тревожна майка, колко точни и пълни бяха указанията, които даваше. Ала веднага щом свършеше поредния разговор, тя обръщаше усмихнатото си лице към Стефан, който седеше срещу нея и ръсеше поредната серия пиперливи вицове.

Стефан, когото всички галено наричаха „Банана“ заради русолявата глава, може би не беше сърцето на компанията, но със сигурност беше нейният език. Преди години, в гимназията, той често спасяваше целия клас, като задаваше някой остроумен въпрос на решилия да изпитва цял час учител. Следваше умело воден от Банана диалог, който често траеше до биенето на спасителния звънец.

Бурен смях откъсна Мара от мислите ѝ и тя вдигна глава. Коци, отпуснал едрото си тяло в плетения стол, се смееше така, че къдравата му глава се тресеше цялата. Нина и Диана, навели лица, бършеха сълзите, които смехът беше изкарал на очите им. Само Банана, напълно сериозен, наместваше въображаемите очила на дългия си прав нос. Поредният виц беше свършил, но веднага започваше нов.

„Как го прави? Сигурно затова е толкова търсен адвокат“. Стефан се беше дипломирал само преди броени месеци, но вече имаше клиента, с която не можеха да се похвалят много адвокати с дългогодишна практика.

От тонколоната се разнесе гласът на АББА. Мара се заслуша в четирите мелодични гласа, които преливаха в познатия рефрен: „The winner takes it all“^[1] „Затова ли всеки се бори за някаква победа? Един дава мило и драго да надвие немотията, друг се бори да блесне в професията... Трети, като Делян, се бори със самия себе си и все не може да победи...“

Отпи няколко глътки от ледения джин с тоник, с който Николай щедро беше напълнил чашата ѝ. „Не“ — отговори тя на немия въпрос в очите на Диана и стисна успокоително ръката ѝ. Не скучаеше, хубаво ѝ беше, просто тази вечер не ѝ се разговаряше. Това не беше характерно за нея. Рядко потъваше в „черна дупка“, но ако все пак хлътнеше в такава, се вземаше в ръце и излизаше решително на светло. „Много се изморих днес на работата. Колко часа ми се събраха пред монитора? Десет? Или дванадесет?“ Отпи още няколко глътки от чашата и усети как лека омая замъгля очите ѝ, а вдървеният ѝ от напрежение и умора гръб приятно се отпуска.

— Can you feel the love tonight?^[2] — галовно я попита гласът на Елтън Джон от тонколоната.

Сините очи на Николай, вперени в нейните, се бяха превърнали в големи нощни теменуги. Мара се вгледа в тях, но видя други, по-тъмни очи, над които падаше немирнен тъмен кичур. Болката, която я прониза

при тази гледка, беше толкова силна, че самата тя се учуди. „Явно се притеснявам за Делян повече, отколкото трябва! Последното му писмо беше по-кратко и по-лаконично от другите. Споменаваше, че има проблеми на работата и в квартирата, но не пишеше нищо по-конкретно. Утре ще му се обадя по телефона да разбере какво става“, реши тя, стана от масата и се усмихна на Диана и Коци.

— Трябва да тръгвам.

Николай вече се беше изправил с ключовете на джипа в ръка.

— Ще ме хвърлиш ли преди това на един адрес?

Д-р Михова държеше в едната си ръка лекарската чанта, с която никога не се разделяше, а в другата — телефона и диктуваше адреса на болното дете на шофьора на линейката.

Час по-късно Мара отключи входната врата на апартамента и влезе безшумно в тъмното антре. Лампата в трапезарията светеше. Ивана седеше по тънка лятна нощница на дивана и четеше книга.

— Нали съм ти казала да не ме чакаш! Не съм вече малка!

Едва изрекла тези думи, Мара седна до майка си и се сгуши в нея, както правеше Росен. Ивана я помилва по разпиляната коса, но не попита нищо. Знаеше, че когато реши, голямото ѝ малко момиче ще излее всичко, което ѝ тежи на душицата.

— Татко спи ли?

— Заспа преди малко... Гладна ли си?

— Не съм.

Мара се надигна и целуна Ивана по бузата.

— Лека нощ, мамо!

— Лека нощ, Маре! Приятни сънища.

Ивана въздъхна и затвори книгата, която за сетен път препрочиташе. Беше романът „Време разделно“ на Антон Дончев, едно от любимите ѝ заглавия. Госпожа Ивана Вълканова винаги го включваше в списъка на творби на български писатели, които нейните ученици задължително трябваше да прочетат.

Влезе на пръсти в малката спалня. Илия спеше дълбоко, легнал на гръб, отхвърлил лекия чаршаф и отпуснал ръце над мургавата си глава. „Така спят бебетата... Само невинните бебета и хората с чиста съвест като неговата...“ Измъкна внимателно завивката изпод едрия му гръб и грижовно го зави. На сутринта щеше да захлади. „Как можахме да забравим, че днес е Илинден?“, укори се тя за пореден път. „Така е,

като нямаме изграден навик от деца да почитаме църковните празници...” Мисълта ѝ се прехвърли в другата стая при Марето. Какво ли я измъчваше?...

Загаси нощната лампа и притихна, заслушана в песента на щурците, която нахлуваше през широко отворения прозорец. Знаеше, че дълго няма да може да заспи.

[1] „Победителят взема всичко“ ↑

[2] „Усещаш ли любовта тази нощ?“ ↑

ВТОРА ЧАСТ

I. ДЕЛЯН

— Само да ми паднеш, петленце! — изпъшка Делян и се обърна на другата страна — Опашчицата ще ти оскубя!

Матракът на широкото легло изскърца под тежестта му. Знаеше, че трябва да става. Също така знаеше, че точно след тридесет минути петльовото кукуригане пак ще се разнесе от телефона и няма да спре, докато той не стане и не натисне копчето.

Откъм отсрещния ъгъл се чу тихото жужене на вибриращия телефон и след това повторно ясно „Кукуригу-у-у“ изпълни малката стаичка. Делян протегна ръка, но етажерката беше далече. Той си го знаеше. Нали точно затова беше оставил телефона си на нея, за да не може да го угаси и да заспи отново. „Как съм се отпуснал! До миналата година тичах всяка сутрин по три километра!“

— Ида, петленце!

Стъпи решително на пода, затвори очи и произнесе твърдо на глас:

— Днес ще бъде прекрасен ден, пълен с добри чудеса! Благодарен съм!

Откакто се помнеше, казваше тези думи сутрин. Дядо му Дельо го беше научил. Още не можеше да казва „р“, но изричаше вълшебното заклинание с дядо си, а отвън, под малкото прозорче, кукуригаше гащат петел. Не знаеше на кого благодарят. Твърдо вярваше обаче, че настъпващият ден ще бъде пълен с чудеса и за двамата.

Почука на вратата на Чавдар, но никой не му отговори. Продължи да тропа, по-силно и настойчиво. След няколко минути отвътре се чу неволно ръмжение:

— Върви! Аз ще закъснея!

— На строежа знаят ли?

— Ебал съм ги! Излъжи ги нещо!

Делян пое дълбоко въздух и стисна зъби, но не каза нищо. Безсмислено беше да воюва с поредния махмурлук на хлапака. Тази вечер щеше да си дойде чичо му Калоян. По-добре да опита да разговаря с него.

След час беше на строежа. До започването на работния ден имаше още време, но Делян обичаше да бъде по-рано на работното място. Отвори малката стаичка на приземния етаж, която им служеше за съблекалня. Влезе в нея и се усмихна доволен.

Алваро, техният отговорник, беше вече минал и голямата хладилна чанта до вратата беше заредена до горе с минерална вода и безалкохолни напитки. До вечерта работниците щяха да я изпразнят до дъно. Без ледената течност не биха издържали на напрегнатата работа в мадридската августовска жега.

Облече работните дрехи, запали цигара и погледна часовника си. Украинецът Олег и боливиецът Ервин трябваше всеки момент да пристигнат. Знаеше, че ще бъдат точни. На тях можеше да се разчита.

Излезе навън и огледа къщата, която строяха. С голите, недовършени стени и наеженото метално скеле, тя приличаше повече на сюрреалистичен паметник, отколкото на жилище.

— Как си, приятелю? — тупна го по рамото широка мечешка лапа.

— Здравейте! — усмихна се Делян на изправилите се до него едър рус украинец и дребен, мургав боливиец. Унесен в мислите си, не беше усетил кога са пристигнали.

— Чуди се с коя песен да започнем — ухили се Ервин. — Хайде, дай ти тон за песен!

Лицето на Олег остана сериозно, само ъгълчетата на голямата му уста потрепнаха издайнически.

— За коя песен?

— Ти дай тон, а после ще видим за коя песен!

Усмивката на Ервин беше станала толкова широка, че дребното му лице сякаш се загуби в нея. Той изпадаше във възторг от вицовете, които Делян им разказваше, за да върви по-леко работата. Дребосъкът схващаше от половин дума чепатия български хумор, а старшинските „бисери“ го караха да се смее така, че от малките му искрящи очи потичаха сълзи. Помнеше ги всичките и с удоволствие ги вмъкваше в ежедневните им разговори.

Делян сложи ръка на слабото му, жилаво рамо.

— Песента си я знаем, пеем я вече четвърти месец — поклати той глава и загрижено добави: — Лошото е, че днес ще я пеем само на три гласа!

— От къде започваме? — беше единственият коментар на боливицеца.

— Трябва да довършим днес предната стена. Обаче ще ни е трудно без втори помощник.

Олег също погледна към Ервин. И днес слабичкият дребосък трябваше да бърка сам цимент и пясък за двама майстори-зидари.

— Ще се справим! — отсече украинецът. — Качваме всичко на площадката и започваме.

Тримата мъже мълчаливо се заловиха за работа. Делян и Олег опънаха тънкия канап и сръчно заредиха малките оранжеви тухлички. Собствениците искаха къщата отпред да бъде неизмазана и двамата майстори се стараеха фасадната стена да стане както трябва. От време на време единият от тях спираше и помагаше на боливицеца да направи циментовия разтвор, след това продължаваше да реди тухлите по канапа. Дребничкият Ервин сновеше пъргаво като совалка, а малките му ръце не спираха. „Колко бързо се научи! А само преди няколко месеца не знаеше какво е гипс, какво е цимент.“

Малката, блестяща от чистота уличка пред къщата се беше събудила и лека полека се приготвяше за поредния жарък августовски ден. Възрастният съсед от дясно разходи красивото си златисто коли, купи по един брой ЕЛ ПАИС и АБС и се прибра, за да изпие сутрешното кафе с пържени понички на верандата. Павилионът за сладолед и бонбони отсреща беше вдигнал металните щори. Пълната, бърлива и вечно ухилена Палома вече даваше първата кутия със сладолед на десетгодишния Карлос. Къдрокосият, загорял хлапак, който живееше с родителите си в голямата къща с басейн от ляво, купуваше всяка сутрин няколко кутии със сладолед и сладкиши. След обяд той канеше тумба хлапета, които до залез слънце скачаха в басейна като жабчета, а на другата сутрин купуваше нови кутии сладолед за следобедна закуска. Младичката, стеснителна Етел отвори хлебарничката до павилиона на Палома и започна да мие тротоара пред голямата стъклена витрина. От време на време момичето хвърляше крадешком погледи към тях, но щом очите ѝ срещнеха погледа на Делян, загорелите ѝ бузи ставаха тъмночервени и тя свеждаше глава.

— Гладен съм — подхвърли Олег и смигна на Ервин.

— И аз! — ухили се боливиецът. — Яде ми се топъл, пресен хляб!

— И на мен. Но само ако го купи Делян!

— В такъв случай днес ще стоите гладни! — тросна им се Делян, смръщил вежди.

Олег изправи двуметровото си тяло и сложи едрите си лапи на кръста:

— За мен и за моето коремче ще бъде полезно. Погледни, обаче, Ервин! Не ти ли е жал за него?

— Ако не престанете, наистина ще бъде жалко за него!

— Хайде, не се сърди! — тупна го по рамото украинецът и се ухили на Ервин. — Изпей една песен от твоята страна, да се извиним на нашия приятел.

Боливиецът изправи глава и се подпря с две ръце на дръжката на лопатата, с която бъркаше разтвора. Широка усмивка не слезе от лицето му. Погледът прескочи хлебарницата на Етел, плъзна се нагоре по напечения хълм отсреща и потъна някъде високо и далече. Ервин се усмихна още по-широко, пое дълбоко въздух, наведе се с лопатата и запя. Гласът му, силен, плътен, мощен, сякаш извираше не от тесните му гърди, а от далечната, жарка земя, от която беше дошъл. Мелодията, нежна, страстна и жива се понесе над разсънената уличка, а думите на протяжния южен акцент зазвучаха като заклинание на изпаднал в транс шаман:

*Tanto tiempo llorando y agotando mi vida
Tanto tiempo amando mi fantasia
Tanto esconder la verdad
Que fue mi mania
Tanto tiempo esperando en agonía...*

Малките ръце на Ервин не спираха, но той сякаш не виждаше и не чуваше нищо. А гласът продължаваше да се лее, страстен и горещ като въздуха горе на скелето.

Tantos amores hay por el mundo,

*Tantos errors bien profundos,
Tanta tristeza y alegria
Por la palabra AMOR...*

(стихове Даниел Денев)

Делян мълчаливо слушаше, изпълнен с възторг и преклонение пред това чудо, което хората наричаха с обикновената дума „талант“. „Всеки човек е изпратен на земята с някаква мисия“, казваше дядо му Дельо. „Ако той не разбере каква е тя и не я изпълни, ще остане завинаги неудовлетворен и нещастен!“ Ервин, без съмнение, беше изпратен да пее. Ръцете му редяха бързо тухлите, вече горещи от напеклото слънце, докато песента го заливаше ласкаво като морска вълна, отмиваше натрупаната чернилка и го изпълваше с бурна радост и необяснима печал. „Къде се е научил да пее така?... Работим от месеци заедно, а колко малко знаем един за друг!“

Погледна към мълчаливия Олег, който бъркаше циментовия разтвор с Ервин. Украинецът беше на около четиридесет и пет, петдесет годишен, с високо, изпъкнало чело и големи светли очи, които с един поглед виждаха човека отсреща като рентгенов апарат и веднага го преценяваха точно какъв е и колко струва. Усмивката му, широка и открита, изтриваше възрастта от лицето му и го правеше младо и живо. Имаше, обаче, моменти, в които над него сякаш лягаше тъмен облак. Тогава той се затваряше в себе си, лицето му се втвърдяваше и ставаше възрастно и уморено. Какво ли правеше той тук, в Испания? За Ервин беше ясно: жена и две малки деца в Боливия, парите не стигаха до никъде. Олег не говореше много за себе си, но беше споменал че няма семейство... „Ще ги покана в неделя да отидем на реката, където Вальо и децата ходят на риболов! Ще поплуваме и ще поприказваме на спокойствие.“

Гласът на Ервин се извиси на финала, след това постепенно затихна и спря.

— Браво, момче!

Възрастният съсед на верандата бурно ръкопляскаше, забравил за недочетения вестник. Боливиецът му махна с ръка и се усмихна широко.

— Защо спряхте, бе, глупаци? — провикна се престорено строго Олег, имитирайки старшината от вицовете.

— Има пауза! — отзова се с готовност Ервин.

— Аз колко пъти съм ви казвал да пеете и паузите!

— Не може! Гладна мечка хоро не играе! — отговори боливиецът на български, като заваляше смешно чуждите за него звуци и бъркаше ударенията.

Време беше за обедна почивка. Слънцето вече печеше немилостиво, а хладилната чанта беше наполовина изпразнена. Олег се изправи и огледа с вещо око завършената стена:

— Мисля, че стана добре... След обяд продължаваме с вътрешната стълба.

Делян се отдръпна, запали цигара и огледа внимателно наредените в стройни редици тухлички:

— Тук е добре. Обаче стълбата вътре, долу, няма да стане.

— Че ние едва сме я започнали! — възпротиви се Ервин. — От къде знаеш, че няма да стане?

— Видях плана на къщата. Има грешка... Ако работим по чертежа, горният край ще излезе на тридесет сантиметра вляво от вратата!

Настъпи неловко мълчание. Боливиецът, който никога не казваше пръв мнението си, погледна очаквателно към Олег. Умните очи на украинеца се обърнаха към Делян:

— Ти си по професия агроном, нали?

— Да.

— Разбираш ли от архитектурни планове?

— Не съм ви казвал. Преди да взема диплома за агроном, завърших... младежът се запъна, не знаеше как да преведе на испански език „строителен техникум“.

Олег, останал сериозен, търпеливо го гледаше и изчакваше да се доизкаже.

— ... пет години учих средно училище по архитектура и строителство. Това е едно от най-добрите училища в моя град.

Делян погледна към Ервин, който се почесваше недоверчиво по мургавия врат и весело се засмя:

— Още сънувам, че ме карат да чертая и се събуждам, изпотен от ужас!

Смукна от цигарата и погледна към Олег:

— Можете да ми вярвате! — каза той сериозно — Няма никакъв смисъл да продължаваме със стълбата.

Олег постоя замислен, след това протегна решително дългите си ръце и прегърна през раменете двамата омърлушени работници.

— Слизаме да обядваме! След това ще решим какво ще правим.

— Желаете ли кафе, момчета?

Широката усмивка на Педро разкриваше два реда едри, равни и бели като ризата му зъби.

Олег опъна с наслада дългите си крака до масичката и избърса пръстите си с хартиена салфетка:

— Разбира се, приятелю! След този хубав обяд по едно силно кафе ще ни дойде много добре!

Педро сръчно разчисти масичката, забърса я с чиста кърпа и тичешком отнесе пълния с чинии поднос зад тезгяха. След минута чашите кафе с мляко и неизменните сладки с шоколадова глазура бяха пред тримата работници, а бодрият глас на Педро се чуваше от другия край на пълния бар.

Ервин взе най-голямата от сладките и с видимо удоволствие я пъхна в устата си.

— Изяж и моята! — засмя се Делян. — Аз след този обяд мога само да изпуша една цигара.

— Чудя се: такъв малък човек къде побира толкова храна! — тупна Олег слабото, жилаво рамо.

Боливиецът глътна от ароматното кафе и се ухили:

— Храната тук е толкова вкусна, че с удоволствие бих изял още едно меню!

— Всичко се приготвя от съпругата и сина на Педро. — Каза Олег. — Този бар е негов. Отворил го е дядо му още по времето на Франко.

— От къде знаеш това?

— Миналата неделя гледахме с него мача между Real Madrid и Barça. Изпихме доста бира и научих много интересни неща.

Олег отпи от горещото кафе и посочи с ръка към пода:

— Знаете ли защо много клиенти тук хвърлят смачканите хартийки и фасове на пода, макар че Педро е наслагал кошчетата на всеки метър?

— Виждал съм го и в други барове тук, в Испания — вметна Делян. — Винаги съм се чудил защо го правят.

— От уважение към собственика и да направят реклама на заведението!

Олег срещна недоверчивия поглед на младежа и се засмя:

— Да, приятелю! По този начин показват, че барът се посещава от много хора. Значи — кухнята му е добра.

— Има логика! — измърмори Ервин с пълна уста.

Смачка две салфетки, пусна ги на пода и се провикна към Педро:

— Едната е за яхнията, а другата — за шоколадовите бисквити!

След това вдигна чашката с кафето, изпи последната глътка и се ухили на Олег:

— Аз съм готов. Когато кажете — ставаме.

Олег допи своето и се облегна с въздишка на малкото столче, което изскърца под тежестта му:

— Дотук беше добре!

Делян запали цигара и смукна с наслада от дима ѝ:

— Като каза: „Дотук добре!“, се сетих за един виц.

Боливиецът се обърна към него, целият в слух.

— Един човек живеел на седмия етаж — продължи младежът. — Един ден се подхлъзнал на терасата и полетял надолу с главата. Падайки, като минал край петия етаж, той се провикнал: „Дотук добре!“

Делян млъкна и смачка недопушената цигара в малкия пепелник. Ервин го гледаше в недоумение. Що за хумор?

— Каква стана след това? — попито нетърпеливо той.

— Само ако знаех, приятелю! Само ако знаех!

— Счупил си главата! — отсече Олег и прегърна и двамата с мечешките си лапи. — А ние с вас се прибираме в нашата недовършена къщичка, при хладилната чанта!

В просторния гараж, който за в бъдеще щеше да приютава четири леки коли, беше приятно хладно и миришеше на бои и вар. В

дъното на помещението имаше правоъгълен отвор, на който дърводелецът Серхио трябваше да постави до края на седмицата малка врата. Сега тази дупка, със стърчащите в нея арматурни пръчки, приличаше на зиналата паст на едър, остарял вече звяр с изпотрошени и изпадали зъби. За броени дни желязото трябваше да се превърне в кокетна вита стълба, която да свързва гаража с приземния етаж.

— Какво ще правим сега? — почеса се по врата Ервин.

— Това, за което ни плащат! — отсече Олег — Продължаваме със стълбата.

— Не ми ли вярваш, че няма да стане! — смути се Делян.

Олег сложи ръка на рамото му:

— Ти от колко време се занимаваш със строителство? От около две години, нали?

Младежът кимна с глава.

— Моят първи строеж беше преди повече от петнадесет години... В Куба.

— Ти затова говориш толкова добре испански! — вметна боливиецът.

Украинецът сякаш не го чу.

— След това — продължи той с равен глас — Никарагуа, Чили, Афганистан... Там бунтовниците разстреляха жена ми и сина ми.

Делян усети как ръката на Олег се вкамени и натежа на рамото му, а едрите пръсти се впиха в плътта като клещи. Лицето на младежа се сви от болка, но той не помръдна. Ервин стисна зъби и извърна глава.

В гаража настъпи тишина. От вън долетяха виковете на Карлито и неговите гости, които се боричкаха в басейна.

— Стълбата ще излезе на тридесет сантиметра вляво от вратата, а горното стъпало ще стане десет сантиметра по-високо от другите. Нямах нужда от чертежи и планове, за да го разбера.

Делян се дръпна рязко, сякаш думите на украинца го удариха в гърдите.

— Знаел си през цялото време! — впери той невярващ поглед в него. — И въпреки това искаш да продължим!

— Точно така.

— Страх те е...

Едрата лапа на Олег го тупна приятелски по омърлушената глава и разроши перчема му с бащински жест:

— Мен отдавна вече от никой и нищо не ме е страх, приятелю! С Бога и Дявола сме бойни другари, а със смъртта си пием водката.

— Тогава защо? Защо трябва да мълчим и да правим нещо, от което няма смисъл?

— Защото сме чужденци.

Украинецът сложи няколко тухли на пода, седна на тях и се облегна на неизмазаната стена.

— Ние сме тук да работим, приятелю! Никой не иска от нас да мислим... И което е по-страшно — никой не разрешава да мислим!

Въздъхна уморено и опъна дългите си крака на прашния под.

— Преди петнадесет години строихме в Куба язовир — продължи той, — който по план трябваше да залее две села. Един месец тичах и обяснявах, че е застрашено още едно.

— И какво стана после?

— Нищо. Издигнахме величествен паметник, на който написахме имената на удавените.

Олег взе една кутия кока-кола от хладилната чанта и отпи жадно от студената течност.

— В Никарагуа започнахме строежа на болнична сграда — продължи той с равен глас. Опитах се да кажа на архитекта, че песъчливата почва не позволява подземни гаражи за линейките... Искаш ли да знаеш какво стана после, Ервин?

Боливиецът извърна глава.

— Миналата година строихме къща тук, в Санчинаро. Собственичката не разговаряше директно с мен, беше под достойнството й... Точно пет пъти вдигахме и събаряхме една от стените на банята до нейната спалня. Когато започнахме да зидаме за шести път под нейните указания, видях, че отново нищо няма да се получи. Събрах си инструментите и дойдох да работя при Алваро.

— При Алваро това не може да се случи! — прекъсна го възмутено Ервин — Той е... невероятен човек!

— Прав си, приятелю! Но ми кажи: би ли отишъл при този невероятен човек да му кажеш, че някой от екипа му е направил грешка?

Боливиецът наведе глава.

— Няма да отидеш — горчиво се усмихна Олег. — Не искаш да рискуваш.

— Не съм виновен — преглътна Ервин. — Събирам всеки сантим... Искam да прибера тук семейството си...

Гласът му затрепери и той стисна зъби.

— Никой не те упреква в нищо!

Делян прегърна боливицеца през рамо и се обърна към Олег:

— Аз ще разговарям с Алваро.

II. ИВАНА

„Какъв е този училищен звънец посред лято? Нали сме още във ваканция?“

Звънецът се повтори, силен и продължителен.

Ивана отвори очи и отметна леката завивка. Протегна ръка към нощната лампа, все още замаяна от съня и натисна копчето. Светлината я заслепи и тя инстинктивно закри лицето си с ръка.

Звънецът отново настойчиво зазвъня.

Ивана скочи от леглото с разтуптяно сърце и погледна към будилника на нощното шкафче. Шест и тридесет сутринта. Погледът ѝ потърси Илия, но видя само възглавницата му, паднала на килимчето до широкото легло. Вдигна я машинално, сложи я на мястото и приглади косите си с ръка. Краката ѝ трепереха.

— Господи! Пак този звънец!

Пое дълбоко въздух, грабна халата от табуретката, наметна го бързо и изтича до външната врата.

— Кой е? — извика тя и запревърта ключа в бравата.

— Ние сме с детето.

Гласът на Таня звучеше така, сякаш нечия ръка я стискаше за гърлото.

— Сега, сега ще отворя! — засуети се Ивана. — Бравата от снощи нещо заяжда... А, готово!

Като видя бялото като тебешир лице на младата жена и тялото на Росен, отпуснато в ръцете ѝ, тя усети, че се олюлява и подпря гръб на стената. Опитните ѝ очи на преживяла безброй инциденти учителка светкавично огледаха детето. „Живо е, диша, няма кръв по него!“, въздъхна тя с облекчение и отвори широко вратата.

— Какво има?

Илия се показва зад нея, завит с халата си, с мокра коса и насапунисано с пяна за бръснене лице. Без да дочака отговор, той протегна ръце, грабна момченцето и го внесе в сумрачната трапезария. Двете жени изтичаха след него. Ивана грабна от кухненския бокс кърпата за лице, избърса лицето на мъжа си, след това прегърна

изтръпналата Таня през раменете и внимателно я сложи да седне на един стол. Самата тя застана права като стража до масата, вперила очаквателен поглед в детето.

— Я да видим какво е станало с моя приятел!

Илия сложи Росен да легне на дивана и хвана отпуснатата му ръчичка.

— Гори целият — отбеляза той.

— От миналата нощ е така — гласът на Таня идваше сякаш изпод земята. — Втресе го, започна да повръща. Георги си беше вкъщи, извикахме „Бърза помощ“.

— Какво му казаха?

— Грип. Имало сега някакъв летен вирус.

— Хубава работа! Такъв голям юнак да го надвие някакъв мъничък вирус!

Илия докосна с устни челото на детето и рязко се изправи:

— Колко градуса му е температурата?

— Преди малко я премерих — прошепна Таня. Нашият термометър показва 40,5°C.

— Не може да бъде! — подскочи Ивана и припна към прозореца. — Сигурно е бил счупен! Сега, само да вдигна щорите, че не виждам в тъмното и ще потърся нашия!

Натисна с привичен жест бутона на прозореца и рулетната щора започна да се вдига с тихо бръмчене. В долната част на стъклото блесна тясна бяла ивица, която бързо започна да расте и да осветява малката трапезария. Слънцето беше изгряло и вече напичаше тънкия цименти панел.

Росен, който дотогава лежеше неподвижен и унесен, внезапно вдигна слабите си ръчички и закри с тях лицето си.

— Ох, очите ми! — изохка тихо той и отново притихна.

— Какво? Болят ли те? — наведе се над него Илия.

— Светлината! Махнете светлината!

Ивана натисна копчето и щората започна плавно да се спуска надолу:

Сега, леля, сега! Искях само да намеря термометъра!

— Ето го, мамо. В мен е.

Мара стоеше на вратата като самодива в дългата си бяла нощница и разпилени по раменете коси. Улисани с Росен, не бяха

разбрали кога с станала и дошла при тях.

Ивана гледаше като в сън как Илия слага малкия термометър под мишничката на детето, изчаква краткото бип-бип и вперва поглед в екранчето. „Боже, дано да се засмее! Да се засмее и да каже, че няма нищо страшно!“

Челото на Илия се покри със ситни капчици пот. Ивана се пресегна ричко и грабна термометъра. На екранчето се чернееше 40,9°C.

— Маре, подай, ако обичаш, една кърпа с вода и оцет и вдигни още малко щората!

Гласът на Илия беше толкова нисък и невъзмутим, че по гърба на Ивана полазиха студени тръпки. Тя най-добре си знаеше какво се крие зад това външно спокойствие. „Само дано не вдигне сега кръвното!“

Илия се наведе над момченцето и пъхна едната си длан под отпуснатата му главичка, а с другата хвана дясното краче:

— Хайде, партньоре, да направим с теб едно просто упражнения! Сега ще наведеш главата към гърдите и ще опреш брадичката в тях.

Детето послушно надигна главичка, но изохка и веднага я отпусна.

— Боли.

— Няма страшно — снижи се до шепот гласът на Илия. — Хайде, сега свий десния крак в коляното и опри бедрото в корема, а левият крак да остане опънат.

Ивана изохка и тихо прехапа устни, за да не извика с глас „Не, само това не! Не може да е *това*!“

Усети, че ѝ премалява, притвори очи и се свлече на стола до притихналата Таня. Споменът я завъртя със силата на ураган и тя цялата потъна в него...

... Двамата с Илия — учители за първа година. Долнище — сковано от студ и лед. Обилен сняг трупаше вече втора седмица. Фадромата, която обслужваше две села, не смогваше да разчисти асфалтираното шосе, което свързваше селото с близкото градче. Транспортът беше преустановен, тръбопроводът за питейна вода — спукан, рафтовете в хранителния магазин — празни.

Тогава започна най-страшното:

— Учителке! Много ми е лошо!

Децата влизаха в класната стая, треперещи от треска, а червените им личица изгаряха от високата температура.

В селото нямаше лекар, а младичката фелдшерка беше в отпуск по майчинство. На вратата на здравната служба от месец висеше тежък катинар.

— Не можем повече така! — изплака една сутрин Ивана в празната и студена като зимник учителска стая.

Бяха останали само двамата с Илия. Другите учители и възрастната болнава директорка живееха в града, как да дойдат през преспите?

— Връщаме децата по домовете и затваряме училището! — тръсна тя глава и захвърли учителския дневник на дългата маса под стреснатия поглед на чистачката Мая.

Илия я прегърна и прекара ръка по разпилените ѝ коси.

— Къде да ги върнем? — каза тихо, сякаш на себе си той. — В тъмното и студеното?

След това продължи по-силно и уверено:

— Ще докараме от нас печката на дърва и въглища и ще съберем всички болни ученици в трапезарията!

— Тука си имаме печки, учителю!

Пълната, мургава Мая се изгъркули като топка от вратата и черните ѝ като маслини очи светнаха тревожно.

— Нали бяхме до по-лани интернат — продължи тя живо, — имаме си и печки, и легла! Мазето ни е пълно!

— Браво! — усмихна ѝ се одобрително Илия. — Хайде сега, лельо Мая, да минеш по най-близките къщи и да викнеш бащите и майките на помощ!

Погледът на възрастната жена се запали срещу неговия:

— Ей сегичка ша ги обиколя, учителю! Сичките ша ги обиколя! Ша дойдат те, как няма да дойдат!

До вечерта голямата столова беше превърната в лазарет. Печките с дърва бумтяха, във фурните им се опекоха питки с кой знае от къде дошло овче сирене, а на нажежените плочи къкреха две големи тенджери с кокоша супа. Готвачът на стола на ТКЗС-то, бай Мустафа, сновеше чевръсто между печките с огромен лъскав черпак в ръка и бършеше потното си чело с голяма шарена кърпа.

Ивана приседна на дървено столче до една от печките и протегна подутите си крака:

— Как се вдигнаха като един! Също като във филм!

— Ша са дигнат ми, къде ще идат! — извърна се към нея Мая, която слагаше кърпа, напоена с оцет и вода, на горещото чело на едно от децата — Нали е за техните дечурлига!

— Не е глупав народа, учителке! — вметна бай Мустафа и шумно сръбна от черпака с врялата супа. — Вижда той кой мисли за него, дето е тук, долу!

Мая пъргаво изправи пълната си снага и вдигна ръката си:

— И кой слуша оня, дето й там, горе!

Ивана се усмихна снизходително.

— Знам аз, че вий, младите, сега не се молите на Господ! — сви вежди възрастната жена и седна с пышкане срещу нея.

— Помоли му се ти вместо нас — обади се Илия, който седеше на масичката в ъгъла и отчаяно въртеше шайбата на телефона. — Поръчай му утре да ни пусне от горе лекар!

— Или поне да спре снега... — въздъхна уморено Ивана и облегна схванатия си гръб на стената.

— Ша стане! — засмя се насреща й Мая. — Дай сига да ти разтрия краката, както само аз можа!

През нощта Мюмюн от трети клас започна до повръща.

— Главата ми, бе, хора! — стенеше детето.

На сутринта притихна и само учестеното му дишане показваше, че е живо.

— Знаеш ли къде живее кметът? — обърна Илия посивялото си лице към Мая.

— Кой, сигашния ли? — махна тя пренебрежително с ръка. — На него само млади булки му дай, за друго нидей го търси!

— Добре, нека да не е сегашният! — хвана се за думите й Ивана. — Предишният тук ли живее?

Забравила безсънната нощ, възрастната жена подскочи и изхвъркна от стаята.

— Трябваше още вчера да го викнем — обади се бай Мустафа, който слагаше подпалки на една от печките. — Борис Македонски знае какво да прави!

След по-малко от половин час вратата на столовата рязко се отвори и заедно със студа в стаята влетя Мая, последвана от двама мъже. По-младият, слаб, дребен, с мургаво, небръснато лице, се втурна към леглото на Мюмюн. Беше Али, бащата на болното момченце.

По-възрастният мъж се спря на вратата. Зорките му сиви очи под тъмните, рошави вежди, за секунди прошариха по леглата с унесените в трескав сън деца, след това се плъзнаха по Ивана, която стискаше чашката с изстинало кафе в треперещите си ръце и по едрата фигура на бай Мустафа, който вадеше от голям черен тиган ухаещи на пържена мас мекици. Накрая се спря на Илия, който седеше зад масичката с телефона, където беше прекарал нощта.

— Добро утро на всички! — поздрави той с нисък, плътен глас, приближи със стегната, безшумна стъпка към Илия и протегна бодро ръка.

Аз съм Борис Македонски, приятно ми е!

Ивана гледаше как едрата ръка на новодошлия стисна силно изморените пръсти на мъжа ѝ, а сивите очи се впиха в тъмните кръгове под очите му. „Бивш офицер“, помисли си тя и усети как се изпълва с надежда. Вече не бяха сами в бедата!

Борис издърпа един стол, седна срещу Илия и погледна към телефона:

— Телефонна връзка скоро няма да има. Като гледам окъсаните жици и как продължава да вали...

— Трябва ни спешно превоз — разтърка слепоочията си Илия. — Три от децата са много зле, а още девет са с висока температура.

— Линейка не може да дойде! — отсече Борис. — Трябва да действаме със собствените си сили!

— Какви сили тук, на село! — раздразнението в гласа на Ивана беше очевидно. — С какво ще действаме според вас? С рала и мотики?

— Ти пък на много изостанали ни праиш, учителке! — докачи се Мустафа. — С рало е орал дядо ми. Сега има трактори!

Борис тропна с юмрук по масичката така, че телефонът на нея подскочи и издрънча.

— Точно така, Мустафа! С трактори!

Ивана вдигна учудено вежди.

— Свикваме тракторната бригада! — разпореди се бившият кмет. — От всички трактори сглобяваме верижните и тръгваме направо

за Стара Загора.

— Бог да те поживи, учителке, че ни подсети! — подскочи Мая и хукна към вратата. — Хайде, Али! Стига си се помайвал, че сбираме трактористите!

— Най-късно след два часа ще дойдем за децата! — изправи се Борис. През това време аз ще се обадя по моята радиостанция, където трябва, а ти, Мустафа, нахрани хората!

— Тъй вярно! — изпъчи шкембето си бай Мустафа.

— Как сте могли да свалите този човек от кметското място? — запита Илия няколко часа по-късно, когато всички болни деца бяха вдигнати и откарани.

— Имаме си туканка едни — сви уста бай Мустафа. — Не им изнасяше, че при него не може да се краде и зеха, та му изровиха нещо там политическо в миналото...

— Ние, българите, сме майстори на това — каза тихо Ивана. — Заливаме с чернилка миналото и кроим планове за светлото бъдеще. А в това време тече нашето настояще, сиво и безлично.

През нощта снегът най-сетне спря, а на другия ден след обяд по изчистеното шосе дойдоха две линейки и смразяващата диагноза: менингит!

През целия следващ месец учебният ден в Основно училище „Христо Ботев“, в с. Долнище започваше с една и съща процедура, въведена самоволно от ужасените учители: измерване на температурата на „съмнителния“ ученик и проверка как движи врата и краката си и дали не го дразни светещата лампа.

Постепенно епидемията отшумя и се забрави. Оздравелите деца едно по едно се завърнаха в селото, по-палави и по-шумни от преди. Само малкият Мюмюн го нямаше сред тях. За него лекарската помощ беше дошла прекалено късно...

... Ивана отвори очи и шумно преглътна. Челото ѝ беше покрито с капчици пот, главата ѝ бучеше. „Не! Не може да е това! Не и Росен!“

Погледът ѝ проследи как детето опита да сгъне само едното краче, но изохка и подви и другото:

— Не мога.

Илия обърна лицето си към нея.

„Как ме гледа, милият! — жегна я отвътре. — Като бито от зли хора куче към стопанина си!“

Скочи от стола, изтича до прозореца и натисна копчето на рулетната щора:

— Маре, качете се с Таня до тях да се облече и да си вземе нещата! Баща ти ще отиде с колата да вземе Георги от магазина, а аз ще се обадя в „Бърза помощ“.

След броени минути остана сама в малкото жилище и то изведнъж ѝ се стори огромно.

— Сега са други времена! Говореше си тя сама на себе си. — Ето, линейката дойде веднага, лекарят незабавно включи системите. Има и модерна апаратура, и ефикасни лекарства!

Пусна телевизора, но веднага го спря с нервен жест. Подреди възглавничките на дивана, след това отвори вратата на кухненския бокс. Остри миризма на изгоряло я удари в ноздрите и тя се закашля задавено:

Кафеварката! Илия я е включил сутринта!

Изключи бързо нагретия до червено уред и отвори широко прозореца.

Ами Таня? Дали и тя не е забравила нещо включено? Или някой отворен кран?...

Мушна ключа от жилището в джоба на халата си, нахлузи на бос крак домашните чехли и отвори външната врата.

Мя-у-у! — долетя тъжно до нея от втория етаж. Последва пауза, шум от дращане на нокти по нечия врата и веднага друго отчаяно „мяу-у“ се разнесе над главата ѝ. В трескавата бързина тази сутрин съвсем бяха забравили за Фрося, котето на Росен!

Ивана се втурна нагоре по стълбите, изкачи ги на един дъх и огледа трите врати на площадката. Знаеше, че Витка и Дико от средния апартамент прекарват лятото на вилата. „Дано студентчетата отсреща да са си вкъщи“, помоли се мислено тя и натисна решително звънеца.

— Какво има, лелю Ваня?

Двадесетгодишният русоляв добряк Петър стоеше в рамката на широко отворената врата и още по-широко ѝ се усмихваше.

Ивана започна задъхано да му обяснява.

— Ясно! — прекъсна я той. — Започва операция „Спасяването на Фрося“. Ще мина през балкона.

— Внимавай, моето момче! Много внимавай!

— Хайде, приятелко! Ела при бати Пепи! — дочу се зад вратата веселият му глас, придружен от ликуващото мяукане на котето.

— Огледай печката и крановете на чешмите, моля те!

— Операцията завършена успешно! Поражения няма, само една малка беля в ъгъла зад вратата — ухили се Петър и сложи в ръцете ѝ косматото кълбенце.

Ивана слезе по стъпалата с треперещите от слабост крака, влезе в сгорещената вече трапезария и се отпусна на дивана. Гадеше ѝ се, а болката в тила беше нетърпима. „Трябваше да закуся нещо. Котето, горкото, сигурно също примира от глад!“

Остави треперещото животинче на дивана, но то скочи уплашено и се мушна обратно в прегръдката ѝ. Ивана го притисна до гърдите си, наведе лице над него и мълчаливо замилва рошавото сиво гръбче.

III. ДОНА

— Ама, че жегга! — измърмори на себе си Дона, докато пресичаше задушното фоайе на Аточа. Бръкна вървешком за абонаментната си карта в натъпканата догоре чанта и погледна към светлинното табло над трети коловоз. Червените букви съобщаваха:

„Алкала де Енарес, 4 минути.“

— Ще успея!

Извади билетчето от червеното картонче и го пъхна в отвора на автомата, за да влезе в гарата.

— Бип, бип! — изпиука недоволно машината. Червеното око светна с надписа „Невалиден билет“, а вратичката пред нея не се помръдна.

— Ти ще ми кажеш, че е невалиден! — тросна ѝ се Дона като на жив човек. — Не виждаш ли, че на него пише „август“!

Усети, че си говори сама на глас и я напуши смях. „Тази жегга изглежда действа еднакво зле и на хората, и на машините!“

Потърси с очи охраната и с усмивка показва билетчето си на симпатичния младеж в черна униформа.

— Минете през входа за бланкови билети.

Дона видя със задоволство как възхитения му поглед я проследява отдалеч. Знаеше, че стройното ѝ тяло още привлича мъжките очи и че е с елегантните бели панталонки от El Corte Ingles и с черната къдрава грива на красивата си глава изглежда тридесетгодишна. „А тази нощ навършвам четиридесет и пет! Точно в три и петнадесет сутринта!“

На този ден винаги си спомняше с умиление разказите на своята майка за деня на раждането.

— Како, беличко ли е? — провикнала се невръстната ѝ леля под прозореца на родилния дом.

— Черничко е, Светле! Мъничко, слабичко и черничко, като циганче!

— Като не ти харесва, дай ми го на мен! — укорила я измъчено една възрастна санитарка, която минавала по коридора. — Аз и такова

си нямам!

— Не си го давам! Мое си е! — притиснала майка ѝ до гърдите си бялото плачещо вързопче.

— Не искам да я кръщавате на мен! — отсякла като с нож свежървата, като я видяла. — Такова хилаво, утре ще умре и само ще ми изхабите името!

„Да, ама Бог явно е бил решил друго!“, въздъхна Дона и се качи във плака.

„Баба Лена да умре още същия месец, а Донето да подтичва вече четиридесет и пет години! Да се дипломира в два университета, да остане вдовица, да отгледа син като скала... И да я довее вятърът преди четири години чак тук, в жарката Испания!“

Отпусна се уморено на седалката до прозореца, разкопча токата на колана си и извади от чантата шише минерална вода. Отпи жадно няколко глътки и хвърли поглед през прозореца. Смрачаваше се и космополитният град беше запалил милиардите си светлини. „Колко пъстър и хубав е Мадрид! А парковете му — зелени, сякаш не се пекат на 40°C! Как успяват да ги поддържат при тази суша!“

Опря чело на стъклото и притвори очи, унесена в ритмичното погракване на колелетата. „До Торехон пътят е около половин час. Ще имам време да почина малко, да имам по-свеж вид за срещата с Калоян. Макар че той едва ли ще забележи в какво състояние е лицето ми!“

Силен смях от дясната страна, придружен от българското: „Ти се майтапиш с нас!“ прекъсна разсеяните ѝ мисли. „Ние, българите, сме навсякъде, — усмихна се тя. Нищо чудно, когато първият космонавт стъпи на Марс, да го посрещне някой от нашите с хляб и сол!“

— Като викаш „майтап“, слушайте сега да ви разправам — чу се плътен, мелодичен женски глас — Да видите „майтап“ какво се казва!

Дона наостри любопитно уши.

— Влизам аз миналата неделя в едно локуторио, — продължи весело гласът — да се обадя на моята приятелка във Варна. Сядам си аз в телефонната кабинка и започваме да си говорим за нашите си работи, все едно, че сме в къщи и си пием кафето. Връзката малко лоша и аз викам, та се чува в цялата зала. По едно време моята дружка се отплесва и започва да ми разказва за страхотния секс, който правели с приятеля си напоследък...

Дона поклати глава. „В моя Ямбол едва ли някой би си позволил такъв разговор на обществено място. Но тук, нали никой не ни разбира езика...“

Гласът от дясно продължаваше разказа си:

— Я ми кажи, ти, приятелко моя, — викам ѝ аз — ползваш ли ти с този господин презерватив?... Не, нали? Че аз дори френска не разрешавам...

„Ех, че колоритна нашенка! Ама и мен си ме бива! Как само съм наострила ушите, да не би да изпусна нещо!... Само преди няколко години щях да се наежа като таралеж от «благородно» възмущение!“

От дясно се чу весело кикотене, след това женският глас продължи:

— По едно време се усещам, че все пак не сме си в къщи и ѝ казвам: „Добре, че тук няма българи!“ И в този момент от съседната кабина се чува страхотен мъжки глас: „Има, има-а!“

— Ей, момиче! — извика стреснато друг женски глас — В Кослада сме! За малко да си пропуснем гарата!

— Аз мога да ви лъжа и до Алкала! — засмя се познатият глас — Ама вие си гледайте табелките!

Две тантурести жени в пъстри памучни рокли притичаха край Дона и скочиха пъргаво на перона. Чу се остро изсвирване, вратите на вагоните се затвориха и влакът отново тръгна.

Дона се извърна и погледна крадешком към нисичката, закръглена фигура на седалката от дясно. Две живи тъмни очи под извити като дъги вежди срещнаха нейните, а усмивката ѝ получи в отговор още по-широка усмивка, разкрила два реда едри, бели зъби.

— А! Още една българка! — възкликна жената, скочи от седалката и грабна кожената раница до нея. След това се намести на свободното място срещу Дона и впери поглед в лицето ѝ. — Нали може?

— Може!

Дона на свой ред любопитно я загледа. Руса главичка, закръглено коремче, покрито с туника на широки, ярки карета... Пчеличката Мая от детския сериал!

— Добра жена си ти и добро мислиш! — тъмните очи на „пчеличката“ преминаха през нейните и потънаха дълбоко в нея. — И каква си ми умна! Ама си свила душичката си на таралеж!... Защо се притесняваш толкова за сина си?

Дона ококори очи и усети как я присвива под лъжичката. „Откъде тази непозната жена знае, че имам син?“

„Пчеличката“ се пресегна свойски, хвана лявата ѝ ръка и я обърна с дланта нагоре.

— Какво хубаво те чака! Само че трябва да изтърпиш още малко!... И да си отваряш широко очите и сърцето, да не го изпуснеш!

— Добре — смутолеви глупаво Дона и преглътна. От изумление беше загубила дар слово.

— Я ми кажи на къде си тръгнала!

Дона се усмихна, бръкна в чантата си и подаде на странната пчеличка голям шоколад Милка.

— На собствения си рожден ден! Заповядай! За мое здраве!

Стъписването беше преминало, оставило след себе си чувство на лекота и радост.

— Ами тогава, защо мълчиш до сега?

Жената бръкна на свой ред в раницата си и отново протегна малката си бяла ръка:

— Дай си тук лапичката!

Дона с готовност обърна мургавата си длан.

— Перла! — възкликна тя, като видя седефеното зрънце.

— И то истинска! — каза сериозно жената. — А на това листче е телефонният ми номер.

— Мяо Син^[1] — прочете Дона на глас.

— Това е китайското ми име! — засмя се насреща ѝ чудатата българка.

— Аз съм Алиса в страната на чудесата — промълви Дона. — А ти си Бялата Царица!

— Започва нощ на чудесата! — кимна с глава жената. — С пълна луна!... Хайде сега, слизай, че дойде твоята гара!

— Че ти откъде знаеш къде... — започна Дона, но погледна през прозореца и прочете „Торехон де Ардос“ на малката червена табелка.

— Аз сънувам! Провикна се тя и скочи тичешком от вагона. — Още не съм се събудила!

— Ще се събудиш! — поклати глава чудатата жена. — Съвсем скоро ще се събудиш, моето момиче!

— Здравей, Димитре! — поздрави Дона дребничкия, свит мъж, който стоеше чинно на горещия перон и ѝ усмихваше свойски насреца. — Къде е Калоян?

Мъжът посегна и пое пълната чанта от ръцете ѝ.

— Изпрати мен. Пребит е, карали сме осем часа без прекъсване.

„Нима ти не си изморен? Нали шофирате заедно!“

— Да минем от тук. По-пряко е — посочи мъжът наляво.

— Зная пътя — усмихна му се Дона.

Тръгнаха по напечената асфалтирана алея и завиха под жълтата табела на магазин „Украйна“. Подминаха павилиончето за сладолед с вечната тумба негърчета около него, магазинчето за бонбони и чипс, бара, където за първи път се срещнаха с Калоян... Колко пъти е идвала тук? Не много, наистина. Той — зад кормилото, тя — заета с грижите около възрастната госпожа Мария Долорес. Съботните нощи, прекарани с него тези няколко месеца, се брояха на пръсти. „Тази нощ ще остане незабравима и за двамата, реши в себе си Дона и вдигна глава към обсипаното с едри ярки звезди небе. Ето, пълната луна е тук, като по поръчка, а чудесата ще си ги правим сами!“

Малкото жилище ги посрещна с ритмите на чалга, които се изсипваха от мощната музикална уредба и се сливаха с няколко боботеци мъжки гласа, спорещи оживено на български език. Гъст като мъгла цигарен дим се стелеше под ниския таван на хола, а от отворената врата на малката кухня се носеше мирис на печено месо и подправки.

Калоян, гол до кръста, обут с къси памучни панталони, седеше начело на голямата разтегателна маса, обвит в остър, синкав дим и с дебела кафява пура в ръката.

— А! Ето го моето момиче! — обърна се към нея той. — Тук те искам, до дясното си коляно!

„Дори не се надигна от стола!“, прехапа устни Дона, но го прегърна нежно през широките рамене и го целуна по устата. Силна, смесена миризма на цигарен дим и скъпо уиски я удари в лицето и тя

бързо се отдръпна. „Защо не ме почака? Да ме поздравиш с празника, да си кажем «Наздраве»!“

Въздъхна безшумно и се облегна назад на неудобната дървена облегалка. Взе чашата, която Димитър беше напълнил грижливо с уиски и се загледа в прозрачните кубчета лед. „Само не се самосъжалявай! Празникът не се крие единствено в букета с рози и вечерята на свещи за двама!... Сега се усмихни като добро момиче!“

Вдигна глава и плъзна поглед по насядалите около масата сгорещени и запотени мъже. Срещу нея Димитър се беше свил уморено над чинията си и лакомо гълташе от супата. До него, с гръб към масата и обърнат към екрана на телевизора, дремеше Чавдар, намусеният племенник на Калоян. Зад тях, в самия ъгъл на масата, с лист и молив в ръката, седеше младият му съквартирант Делян. Свел глава към по-възрастния мустакат мъж от лявата му страна, той разпалено му обясняваше нещо.

Дона се обърна към Калоян, който смучеше жадно дебелата кафява пура и мълчаливо го загледа. Високо чело, едър, прав нос, голяма, красива уста, сякаш издялана от длетото на талантлив каменар. Късо подстриганата коса, силно прошарена, но гъста и жива, блестеше влажна на луминесцентната лампа. „Горкият, пребит е от дългия път! Бръчките край устата му така са се вдълбали, че ако ги докосна, пръстите ми ще потънат в тях...“ За миг изпита неустойимо желание да са сами двамата на широката спалня. Да потъне в ръцете му, които жадуваше от седмици и да милва и целува това тяло, докато отмие от него цялата умора.

— До къде беше курсът? — усмихна му се мило тя.

— До Париж.

„Какво ми носиш от там?“, понечи да го попита, но преглътна и отпи от чашата си:

— Видя ли „Мон Мартр“ и „Сакре Къор“!

— Видял съм, таратанци! Видях само товарителници и някоя и друга проститутка!

Изпи на един дъх пълната чаша и се сопна на Димитър:

— Не виждаш ли, че няма лед? Слез долу до бара и вземи от Хуан!

Без да каже дума, дребният мъж остави лъжицата и недоядената филия и повлече уморено крака към вратата:

— Нали сте у приятели! — не издържа тя. — Караш го да слугува, сякаш е...

— Ще слугува, къде ще иде! — прекъсна я безцеремонно Калоян. — Ако трябва и свирки ще ми прави! Знае, че без мен е гола вода и ще го изхвърлят на втория ден от фирмата!

Дона се отдръпна рязко. В черепа ѝ думна тъпан, а глътките уиски, които беше изпила, запариха в стомаха ѝ и тръгнаха нагоре към свитото ѝ гърло. Скочи от стола, изтича в банята, свлече се над бидето и отвори до края крана на студената вода. Стоя дълго така на влажните плочки, опряла чело на фаянса и подложила глава под хладните струи.

— Дан..., дан..., дан! — долетя до нея през отвореното прозорче. Часовникът на съседите биеше полунощ и ударите му се носеха над смълчаното патио.

Изправи се бавно на омекналите си крака, откачи хавлията на Калоян, която висеше до мивката и я уви около мократа си коса. Впери поглед във восъчното лице, което я гледаше от огледалото и изкриви устни в усмивка:

— Е, Доне! Честит рожден ден! Доста станаха вече, но такъв като този тук, да вдигаш тост в клозета, не си имала досега!

Пред очите ѝ изплува образът на странната Мяо Син. „Това ли е нощта на чудесата, която ми обеща?...“

Избърса на две, на три главата си и прекара пръсти през буйната грива.

— И все пак чудо ще има! — обеща тя на лицето — Може да се получи Чудо-Юдо, но ще го направя!

— Кой е кацнал тук на моето местенце?

На стола на Калоян седеше четири-петгодишно момиченце. Свило слабите си крачета на седалката и затрупало масата пред него с листи и моливи, то усърдно дращеше.

— Не съм кацнала! — погледнаха я с укор черните очи под извитите като на кукла мигли. — Аз не съм птиче!

— Мартина, не досаждай на леличката! — обърна се към тях светлоокият мустакат мъж, който през цялата вечер чертаеше нещо с Делян.

— Не, моля ви! Оставете ми я! — засмя се чистосърдечно Дона и се наведе над черната миша опашка, украсена с червена панделка. — Аз откога чакам едно такова момиченце-нептиченце да ми нарисува нещо много голямо и много хубаво!

Седна на стола, взе детето на колене и сведе лице над главичката му. Лъхна я отдавна забравеното ухание на чисто и топло малко телце.

— Какво искаш да ти нарисувам?

— Торта! — изтърси Дона. — Голяма, вкусна торта с много сметана!

— И с много шоколад! — широката усмивка разкри два реда бели зъбчета, от които два предни липсваха.

— Чудесно!

Слабата ръчичка стисна усърдно кафявия молив и щедро начерта голям кръг на белия лист.

— Колко свещички да ти нарисувам?

— Много! — вметна иронично Калоян и ги погледна с насмешка. — Ти не можеш да броиш до толкова.

— Много са на твоята торта! — щръкна неодобрително червената панделка. — Леличката е млада и хубава!

— А, хубава е! — изхили се той, мушна потната си ръка под масата и стисна голото женско коляно. — Чичо ти Калоян грозно до сега не е пипал!

Дона хвана ръката и я отмести, без да го погледне.

— Сега, птиченце — взе тя един от моливите, — аз ще ти нарисувам героинята от една хубава приказка, а ти ще ми кажеш коя е тя. Искаш ли?

— Искам! — блеснаха черните очи, а слабата ръчичка нетърпеливо издърпа един празен бял лист от купа с рисунки.

След минута на белия лист спеше дългокоса хубавица, миловидна като куклата Барби. Усмихнат принц, който удивително напомняше на Брад Пит, седеше в края на леглото, свел над нея главата си, украсена със златна корона.

— Това е спящата Красавица! — затрептя с възхита панделката. — А това е принцът, който е дошъл да я събуди.

— Как ще я събуди?

— Ще ѝ удари два шамара! — ухили се пак Калоян.

Двете момичета се престориха, че не са чули нищо.

— Виж, тате! — скочи детето с грейнало лице и сложи рисунката пред мустакатия мъж. — Сега ще я оцветя!

— Ще я оцветиш вкъщи! Слагай всичко в раничката, че си тръгваме!

Дона ги изпрати до външната врата.

— Благодаря за хубавата торта! — погали тя момиченцето и му даде един голям шоколад.

— Не ви познавам — обърна се към нея мустакатият мъж. — Но ми се иска да ви кажа нещо.

Взе детето на ръце и я погледна в очите:

— Когато видите някой, че се мъчи, оставете го! Може пък така да му харесва!

Дона затвори вратата и се обърна към масата. Потърси с поглед Калоян, но видя само празния стол и още димящата пура в пепелника.

— Сега ще си поговорим с теб, приятелю!

Тръгна към дъното на коридора, където беше спалнята му, и без да почука, натисна решително дръжката на бравата.

Наведен над един посивял от прах пътен сак, с гръб към вратата, мъжът вадеше голям найлонов плик, пълен догоре с омачкани тениски. Като чу шума, той се изправи с пъшкане и обърна умореното си лице към нея.

Гневът ѝ се разсея като дим. Забравила всичко, тя се сгуши в него и мушна доверчиво глава под брадичката му. Той я обгърна с мускулестите си ръце и се наведе над нея.

— Няма държава, в която да не съм бил — избоботи гласът му в малкото ѝ ухо — и да не съм изчукал по една путка.

— Добре ли си?

Дона се сепна, отвори очи и вдигна замаяната глава от парапета на терасата.

Остра, неочаквана болка преряза вдървения ѝ врат и тя неволно изохка.

Дребничкият Димитър протегна ръка и бащински я помилва по разчорлената коса.

— Недей да стоиш повече на това течение!

— Колко е часът?

Гласът ѝ прозвуча дрезгав и пресипнал над смълчаната осветена уличка.

— Наближава пет. Скоро ще съмне.

Дона изправи изтръпналия си гръб, стъпи на отеклите си ходила и се заклати като патица по коридора, мръщейки се от болка на всяка стъпка.

Калоян спеше дълбоко, свит на кълбо, мушнал едрите си ръце под омачканата възглавница.

— Като в моята рисунка — преглътна тя горчилката, напълнила устата ѝ. — Само че тук ролята на събудител се пада на мен. Нали жените днес сме еманципирани...

Протегна ръка към масичката, взе ръчната си чанта, извади от нея последната „Милка“ и я сложи до главата на хъркащия мъж.

— Как да те събудя, принце мой? — прошепна тя и праметна чантата през рамо. — С целувка, или с два шамара, по твоята рецепта?

Целуна запотеното слепоочие и се изправи с въздишка:

— Ти сам си биеш шамарите, момчето ми! И се удряш там, където най-много боли!

Затвори безшумно вратата на малкото жилище и заслиза по тясното стълбище, без да се обърне.

[1] Чувствена наслада. ↑

ТРЕТА ЧАСТ

I. ДЕЛЯН

Автобусът *Торехон де Ардос — Мадрид* се вмъкна в тесния, извит тунел на терминала „Авенида де Америка“ и се спря на осми сектор на втория подземен етаж. Русата, къдрокоса шофьорка отвори и двете врати и обърна младежката си, неслужебна усмивка към малобройните пътници:

— Последна спирка.

— Довиждане!

Делян скочи леко от предната врата и погледна ръчния си Swatch. Единадесет без десет. Автобусът беше пристигнал по-бързо от предвиденото по разписание време. В ранния съботен преди обед делничните задръствания по магистралата липсваха. „Ще стигна пеша до офиса на Алваро. Ще имам достатъчно време. Тъкмо ще обмисля още веднъж всичко около строежа. Хубава каша забъркахме вчера! Не ни стигаше проблемът със стълбата!“

Пред очите му като стоп-кадър изникна трагикомичната сцена: Олег смръщил чело, стиска здраво краката на Чавдар, който виси надолу с главата и квичи като прасенце.

Прехвърли черното платнено куфарче в лявата си ръка, бръкна в джобчето на бялата риза и извади хладкия пакет с цигарите. Поколеба се за миг, след това с рязък жест го върна обратно и стъпи на пълзящия нагоре ескалатор.

Офисът на Алваро се намираше на улица „Веласкес“, в старинна сграда от края на XIX век. Делян застана пред входа и плъзна одобрителен поглед по напечената от яркото слънце фасада. „И моят офис ще бъде един ден в такова блокче. Не, не моят, а нашият — на Мара и на мен! Но засега...“

— Ще пиеш ли кафе?

Алваро се отпусна тежко в креслото зад тъмното абаносово бюро и посочи с жест белия кожен стол от другата му страна. Гласът на

мъжа беше приглушен и леко пресипнал, а на мургавото, свежо избръснато лице, личаха умора и желание за сън.

Делян поклати отрицателно глава, седна сковано на стола и подпря куфарчето на краката на бюрото.

Алваро приглади с ръка влажната си, късо подстригана коса и вдигна от бюрото голяма порцеланова чаша, от която ухаеше на Nescafe.

— Тази нощ почти не сме спали — сподави той прозявката си зад зелените цветчета, изрисувани на бялата чаша. — Матилде имаше температура и кашля до сутринта.

Протегна ръка и сложи широката си длан върху единственото украшение на широкото бюро — увеличена цветна снимка, поставена в рамка, облепена със седефени мидени черупки. Делян проследи машинално движението на ръката. Под пръстите ѝ надникнаха широко отворените очи на две-тригодишно момиченце, облечено в чудновата дреха на черни и оранжеви райета.

— Какво държи в ръцете си? — учуди се той.

— Метла! — Засмя се баща ѝ с глас. — Тук е на празника на Все светии в детската градина. Маскирана е като тиква!

— Май те е страх, а? — примигнаха съчувствено очичките. — И мен ме е страх, когато съм самичка в тъмното, на затворена врата.

— Кого? Мене ли?

Притесненият младеж беше изчезнал. На неговия стол се пъчеше храбър петгодишен мъж, гушнал треперещата си сестричка.

— Батко ти Делян не го е страх от нищо! — кимна той снизходително на очичките. След това се облегна назад и едва сега усети колко удобна е меката, тапицирана седалка и как леко се диша в прохладния офис.

Алваро бутна празната чаша в ъгъла на бюрото и сложи ръка на сивата пластмасова мишка, свързана с клавиатурата на примъркващия в краката му AIRIS:

— Ти живееш заедно с Чавдар, нали?

— Да, делим едно и също жилище с него и чичо му.

— Какво прави той вечер, след като се прибере от работа?

— По-конкретно?

— Добре. Ще бъде конкретен и директен — каза мъжът, като не откъсваше поглед от монитора и търсеше нещо с мишката. —

Забелязал ли си дали употребява системно алкохол?

Делян се размърда на стола, а ръката му потърси пакета с цигарите. Дали беше забелязал? Че нали самият той, тръгвайки сутрин на работа, изнасяше пликовете с изпразнените бутилки, които дрънчаха в смълчания вход като клопатари.

— Ето резултатите от алкохолните проби непосредствено след инцидента — продължи Алваро и завъртя монитора така, че и Делян да може да вижда екрана. — На Олег, на Ервин и твоята са отрицателни. За сметка на това Чавдар...

Мъжът хвърли поглед към него, без да сваля ръка от мишката:

— Ще ми разкажеш ли какво точно се случи вчера на строежа?

Делян преглътна и мушна пакета обратно в джобчето. В офиса нямаше пепелници.

— Не, че имам нужда. Имам показанията и на четиримата.

Текстът на екрана запълзя нагоре като рулетна щора, а буквите заподскачаха и се сляха в черни редички.

— От това, което един по един сте излъгали, или просто скрили от охраната, разбрах цялата истина. Не беше трудно.

Алваро пусна мишката и се наведе напред, вперил в младежа лъскавите си като маслини очи:

— Защо никой от вас не дойде при мен по-рано? До тук ли трябваше да стигнем? Да станем за смях пред съседите и да плашим децата?

— Не можех.

— Защо?

— Чавдар ми е сънародник.

— И тъй като Ервин не е, може да бъде малтретиран системно...

— Никога не сме допускали...

— ... да работи за двама, когато Чавдар го няма и да е доволен! Защото когато пияният хлапак е там, става още по-страшно!

— Не, не е така! Олег и аз...

— А пък вие двамата сте се забавлявали като древните римляни! Гледали сте битката от трибуните и сте ревали с палци надолу: „Убий го!“

— Не ти позволявам! Не можеш да ми говориш така, като на...

— Като на страхливец ли?

Делян скочи като ужилен, блъсна стола и впи пръсти в плота на бюрото. Тежката мебел изскърца под юмруците му, но не помръдна.

— Защо не изпълзиш иззад това бюро? — изхриптя той задавено.
— Да излезем навън и там да ми го кажеш?

Пое дълбоко въздух и тръсна глава, за да отхвърли досадния кичур от очите си:

— Не ти стиска много, а?... Е, да! Това не е като да играеш голф и да обиждаш иззад бюрото на тати!

— Пусни бюрото! — засмя се Алваро. — Заковано е за пода и трудничко ще го вдигнеш!

— Ти... подиграваш ли се с мен? — запелтечи младежът, вперил недоумяващ поглед в ухилената срещу него физиономия.

— Добре, че скрих пепелника! Какъвто е тежък, ако ти беше под ръка...

Мъжът скочи, отвори страничната стъклена врата и след минута сложи пред тях масивен кристален пепелник и две високи стъклени чаши.

— Седни. — Сложи той ръка на рамото му. — Можеш вече да затвориш уста и да запалиш цигара.

Делян послушно седна и бръкна в джобчето на ризата. Главата му беше празна и мека като станиолово балонче.

Алваро извади от хладилника до стената изпотена бутилка Font Vella и я сложи на бюрото:

— Извинявай, Деляне! Току що ти приложих „метода Сусана“, както го наричам аз за себе си.

Мъжът напълни чашите с вода и жадно отпи от едната.

— Сусана е учителката на Матилде — поясни той, като кимна към снимката на „тиквата“ с метлата.

Допи на един дъх чашата, облегна се назад в креслото и продължи:

— Матилде тръгна на детска градина през септември. Преживя го много тежко, горката! Всяка сутрин я оставяхме разплакана, с биберон в устата и прегърнала едно розово одеялце, с което и сега трудно се разделя. Другите деца често я дразнеха, вземаха ѝ играчките, веднъж едно хлапе дори я ухапа по ръката. Тя само мълчеше и плачеше. Докато един ден донесе в бележника си „писмо“ от Сусана: „Днес Матилде ухапа един от съучениците си по ръката!“

Алваро се разсмя и протегна ръка към снимката:

— И знаеш ли кое беше най-интересното за мен? Втората част на писмото, която гласеше: „Щастливи сме, че успяхме да накараме Матилде да излее това, което крие в себе си! Сега остава само да я научим да го насочва в правилната посока!“

Усмивката му се плъзна по „тиквата“ и спря на влажното чело на младежа.

— Цяла година го наблюдавам — продължи той. — Как мълчиш и търпиш. Крайно време беше да ухапеш някого. Реших, че най-безопасно ще бъде този някой да съм аз. Но за всеки случай скрих пепелника... Впрочем, мисля да го скрия пак! Две цигари засега ти стигат!

Делян смачка димящата угарка в инкрустирания кристал, напълни чашата пред него с вода от бутилката и стисна с наслада студеното стъкло:

— Твоят метод „Сусана“ ми напомня за майка ми — гласът му още трепереше. — Когато бях студент и тръгвах за тежък изпит, тя намираще начин да ме ядоса. Най-интересното беше, че колкото повече треперех от яд, толкова по-добре се представях пред комисията!

— Ето, виждаш ли? Когато майка ти дойде в Мадрид, много държа да се запозная с нея!

— Непременно!

— Между другото, тя с какво се занимава?

— Лекар е! — изпъчи се леко Делян. — Един от най-търсените педиатри в града ни.

— А баща ти?

Младежът сведе очи и бръкна в джобчето на ризата. Извади пакета с цигарите и с рязък жест го върна обратно. Напълни чашата пред себе си и бавно отпи от нея.

— Да се върнем отново към „метода Сусана“ — продължи Алваро. — Какво изкарахме на повърхността? „Лесно е да се обижда иззад бюрото на тати!“ Ако не те цитирам точно, моля за извинение!

— Не съм искал да те нараня!

— Знам. Но не си ли помислял някога, че теб също може би са те ранили, без да го желаят?

Делян се облегна назад и скръсти ръце на гърдите си.

— Какво знаеш ти за моите рани? — процеди той през зъби. — И защо ме повика днес тук? Да говорим за работа, или да си правиш с мен експерименти като с лабораторна мишка?

— Извинявай!

Алваро скочи, отиде до младежа и сложи дясната си ръка на рамото му.

— Знам, че прекалявам — продължи той, — но има две неща, които трябва да довършим днес, колкото и да ни е трудно и на двамата!

Наведе се над бюрото, обърна екрана на монитора към тях и натисна решително мишката.

Делян наля в чашата си остатъка от водата в бутилката и жадно я изпи. Гърлото му гореше. Остра болка в стомаха го подсети, че тази сутрин не беше закусил нищо. Погледна часовника си. Стрелките сочеха 12:30. По това време на строежа Олег измъкваше вечния си червен китайски термос. Тримата сядаха и пиеха несравнимото с нищо кафе, с което украинецът се снабдяваше неизвестно от къде и приготвяше по своя рецепта... „Само да изляза от тук и след няколко часа съм на реката с палатката!“

— Това е първото нещо, за което исках да поговорим.

Напрегнатият глас на мъжа прозвуча зад гърба му и се сля с мекото „бип, бип“ на алармата на отворения хладилник.

Младежът погледна към монитора и се сви на стола като куче, ритнато внезапно в корема. Извади пакета с цигарите и защрака със запалката. Пръстите му не се подчиняваха.

От екрана, скрити зад очила в рогови рамки, го гледаха присвитите очи на баща му.

— Миналата година моят баща се подложи на сложна рискована операция на сърцето — започна Алваро, като щракна със запалката и запали подскачащата цигара. — Операцията беше извършена от международен лекарски екип. Главният хирург д-р Делев се справи блестящо!

Кимна към монитора и продължи:

— Доктор Петко Делев, испански гражданин от български произход, понастоящем живущ в Барселона. След развода двете му деца остават при бившата му съпруга в България.

Разпери ръце и се ухили широко:

— Преди две години синът му Делян емигрира в Испания и сега работи в Мадрид. При мен!

Телефонът на бюрото иззвъня меко и ненатрапчиво и Алваро залепи слушалката до ухото си.

— Мария Луиса? — натежа от напрежение гласът му. — Как е Матилде?... Има ли температура?... Чудесно!... Кажи й, че ако си изпие млякото, тати ще я заведе след обяд на кино!

Остави телефона и облекчено се отпусна в креслото, като плъзна поглед по снимката на „тиквата“ с метлата.

— Защо не махнеш тази снимка от бюрото си?

Усмивката на Алваро застина:

— Това някаква шега ли е?

— Изхвърли я през прозореца! Само те разсейва и ти пречи на работата!

Мъжът примигна от изненада и се взря в смръщено лице срещу него.

— Това... да не е някакъв твой начин на атака? — запелтечи той. — Методът „Делев“, или нещо подобно?

— Бинго!!!

Викът на Делян подплаши врабчето, което кълвеше отвън на перваза на прозореца. То изчирика ядосано и се скри в клоните на близкото дърво.

— Методът „Делев“! — заби младежът показалец в монитора. — Но не на Делян, а на господина Петко Делев! Прочутият хирург, който сега ми се хили от екрана ти!

Гласът му секна, той сграбчи запотената чаша и жадно пи. В офиса настъпи тишина, нарушавана само от тихото мъркане на AIRIS-а под бюрото.

— Знаеш ли какво е „три към едно“? — наруши след малко мълчанието младежът. Гласът му отново беше спокоен и равен.

Алваро вдигна учудено вежди.

— Три към едно беше първият ми урок — продължи Делян. — Но не по математика.

Извади последната цигара от пакета и я замачка между пръстите си. Алваро му протегна услужливо запалката, но той поклати глава:

— Беше през зимата. Бях на пет години, а сестричката ми — на възрастта на твоята Матилде. Точно тогава в България беше въведен

режим на електрическия ток... Три към едно. Три часа тъмно и студено, на свещи и газени лампи, един час светло и топло. След това отново тъмнина. Тогава се научих да познавам часовника. Трябваше да гледам стрелките и да зная кога да запаля свещта. Минутки преди да изключат светлото, защото след това щеше да бъде късно...

Погледна озадаченото лице на мъжа зад бюрото и горчиво се усмихна:

— Зная, че не можеш да разбереш. И аз тогава недоумявах: защо майка ми трябва да тича до тази болница? Защо здравият ми и толкова весел преди дядо не става от леглото? И най-вече: защо моят силен и добър баща изчезна от живота ни и никой не говори за него?... Намразих всичко и всички около мен. Бях убеден, че вината за това, че татко не се връща, е тяхна.

Чак след пет години разбрах. Един ден майка ми пишеше нещо на бюрото в салона, затрупано с документи, а аз гледах телевизия. По едно време тя ме помоли да взема някаква папка от нощното й шкафче в спалнята и да ѝ я донеса. Отидох, отворих шкафчето, но вместо документа, който търсеше майка ми, намерих друг. Един малък плик, облепен с испански пощенски марки и с нашия адрес, написан на латиница. Първото и последното писмо от баща ми.

През този ден не се прибрах вкъщи. Седнах на една поляна в нашия парк „Аязмо“ и зачетох. Две страници равен, делови почерк, които завършваха с думите: „След конгреса оставам тук. Мизерията у нас ме убива физически и духовно. Зная, че съм гениален лекар, затова ще използвам шанса си. Ще успея на всяка цена! Само така ще мога да бъда доволен от живота си и полезен на хората! Никой и нищо не може да ми попречи и да ме отклони от пътя ми!“

Делян запали омачканата цигара, смукна от дима и избърса челото си с ръка.

— Тогава намразих баща си — продължи тихо той. — И него, и непознатата страна, с която ни беше заменил! Реших, че един ден ще отида на това проклето място, ще го намеря и ще му отмъстя за всичко, което ни е причинил!

Прибрах се в къщи късно през нощта, тих и кротък и заявих, че искам да уча испански език. Майка и дядо се спогледаха, но не ме попитаха нищо... Седем години след това най-добрата учителка в

града ни се извини на майка ми: „Той говори испански като дявол, а за историята на страната знае повече и от мен. Не мога повече да го уча.“

— Не е преувеличила! — вметна Алваро. — Познавам много хора, които биха се гордели с твоя кастилски акцент!

Делян разтърка с пръсти слепоочията си и тихо въздъхна.

— Един ден, бях вече студент — продължи той, сякаш не беше чул думите му — гледах по телевизията документален филм за живота и творчеството на Гауди. Срещата с вашия „Луд каталунец“ беше за мен като... Не мога да намеря точната дума. Но тя е без значение! Важното е друго: че в този ден аз разбрах три неща за себе си! Първо, че вече не мога да мразя и второ — че не трябва да ставам архитект... Напуснах висшия институт по архитектура, започнах да работя като келнер, за да мога да се издържам сам и се записах да следвам задочно във факултета по агрономия.

Младежът погледна към лицето, което се усмихваше от монитора.

— Третото нещо — продължи той — беше прозрението, че парите са жизнена необходимост. За да направиш нещо голямо и хубаво, са нужни и пари. Много пари.

— Изобретил си велосипеда! — вметна шеговито Алваро — Открил си нещо, което всеки знае и използва!

— Сигурно си прав — продължи Делян сериозно, без да откъсва поглед от монитора. Но аз искам да сглобя своя велосипед! И не само да го имам, а и да мога да го карам на всякакъв терен. И най-важното — да разбера къде искам да отида с него. Затова съм тук, в Испания, като имигрант!

Младежът замълча и отмести поглед към прозореца. Вrabчето беше отлетяло или се беше скрило от жегата в листата на кестена. Няколко минути тишината в кабинета се нарушаваше само от лекото жужене на климатичната инсталация над главите им и примъркваше на AIRIS-а под бюрото. След това Алваро стана, отвори вратата на хладилника и сложи на бюрото запотена бутилка Font Vella.

— Последната — вметна той и се отпусна уморено в креслото. Отвинти капачката със замах и напълни догоре двете стъклени чаши.

— Все пак моят метод действа! — ухили се той на Делян и вдигна чашата.

— Като очистително — усмихна се виновно младежът. — Не съм говорил така от най-ранните си детски години. Извинявай!

— Ти извинявай!

Алваро погледна часовника си и сложи ръка на клавиатурата на AIRIS-а. Снимката изчезна от монитора и на нейно място се появиха имена и цифри.

— Другото, за което трябва да поговорим днес — каза делово той — е следното: баща ми и аз ти предлагаме да поемеш ръководството на строителен екип от четиринадесет човека.

Делян вдигна ръце и разтърка пулсиращите си слепоочия.

— Не искам да ми отговаряш сега — продължи мъжът. — Наистина ти стана много за днес! Зная, че вече мислиш единствено за реката край Сарагоса и за сомовете, които ще уловите!

— И това ли знаеш? — вдигна вежди младежът и изпи на един дъх чашата си.

Алваро доволно се засмя:

— Знаем го и аз, и Мария Луиса! Дори Матилде опита от оня седемдесеткилограмов сом, който уловихте през миналата неделя!

— Ако иска в понеделник да опита пак, ще трябва да тръгвам!

— Последен въпрос за днес — наведе се Алваро над бюрото. — Кога пристига твоята Мара?

— Явно тук някой знае за мен повече, отколкото аз самият!

— Не се сърди! Не е празно любопитство! Нали ти сам каза, че за да направиш нещо хубаво, са нужни пари!

— Да! Обаче казах също, че искам да карам собствен велосипед!

— Тук за двама трябва лека кола! — засмя се Алваро и скочи от креслото. — Затова ти предлагам да изтеглиш заем от нашата банка. Аз ще ти стана гарант!

Делян стана, взе пълния пепелник от бюрото и потърси с поглед кошчето за боклук. Краката му още трепереха.

— Хубава домашна работа ти дадох — тупна го по рамото Алваро. — И за двата почивни дни! Да имаш за какво да мислиш, докато теглиш въжетата със сомовете!

II. ИВАНА

— Извинявай, Нинче! Колкото повече бързам, толкова по-малко ме слушат пръстите!

Мара закопчаваше с трескава бързина копчетата на бялата лекарска престилка, която миришеше остро на дезинфектант и перилни препарати. Мушна и последното в малкия илик, нахлузи големите сиви болнични чехли и се изправи облекчено:

— Най-сетне! Можем вече да излизаме!

— Ти можеш! — изпъшка Ивана и придърпа реверите на своята.
— Но аз как да пъхна своето коремче в дрехата на този дребосък!

— Добре си и така, мамо! Блузата ти отдолу е бяла и не личи!

— Защо шепнете? — усмихна се Нина и натисна копчето на асансьора. — Вече можете да говорите спокойно.

— Веднъж само да влезем при Роско! Тогава ще се отпусна!

— Всичко ще бъде наред! Вече пристигаме.

Ивана плъзна поглед по дребната фигурка, изправена до нея. Виж я ти, Нинчето! С това делово изражение на лицето, слушалката на гърдите, пейджъра в джобчето на снежнобялата престилка и табелката „Д-р Нина Михова, педиатър“, тя си беше истинска лекарка! И Мара, застанала до нея с този бял лекарски костюм и удължено лице... „Няма ги вече моите момиченца. А сякаш вчера играеха на криеница в хола и ми чупеха саксиите...“

Сви се в ъгъла на задушната кабинка на асансьора и притисна до гърдите си дамската чанта. „Остаряхме, моето момиче! — помилва тя протритата, мека кожа. — И двете се поомачкахме и поувиснахме тук и там... Изглежда, че ставаме вече само за работа.“

— Пристигнахме.

Мара мушна длан под лакътя на майка си и впи пръсти в ръката ѝ. Очите ѝ се разшириха и тя преглътна шумно.

Ивана трепна и изпъчи гърди. Над люпилото на мама квачка падаше сянката на ястреб!

— Влизаме ли вече? — усмихна се тя на своето вцепенено пиленце, вперило поглед в табелката *Детско интензивно отделение*.

Вход забранен! — Дайте на мен пликовете с храната. Аз ще ги нося.

Росен лежеше със затворени очи, изпълнил тясното креватче. Голото му коремче учестено се повдигаше и спадаше над синьото слипче. Две метални стойки стърчаха от двете страни на възглавницата като гротескни абажури, от които вместо крушки висяха прозрачни стъклени банки, пълни с бистра течност. От едната от тях се спускаше тясно маркуче, което завършваше с дебела метална игла, забита във синкавата веничка.

— Защо е вързан за леглото? — изохка Мара.

— Ръката трябва да е неподвижна — поясни д-р Михова и отбеляза нещо в картоната, закачен на лицевата табла на креватчето. — Всичко е наред.

Пейджърът в джобчето на униформата ѝ настойчиво запиука. Тя натисна копчето и се усмихна на Таня, която беше станала да ги посрещне:

— Сега трябва да вървя. Седнете на тези столчета тук, до леглото. След половин час ще мина да ви взема.

Ивана остави пълните пликове на малкото метално шкафче зад вратата и послушно се сви на столчето. Погледът ѝ се плъзна по лицето на спящия Росен и тя помилва челото му. Не беше толкова зачервен и не гореше така, както преди седмица. И не беше отслабнало детето, напротив! Системите, които непрекъснато му вливаха, бяха загладили бузките. За сметка на това пък майка му...

— Ти хапнала ли си нещо през тази седмица! — сопна се тя вместо поздрав на свитата до нея Таня.

— Не помня, лельо Ваня... Мисля, че ядох.

— Мислиш си ти!... Това с мислене не става! Трябва дъвчене!

Младата жена неочаквано се извърна към нея и скри лице в рамото ѝ. Мара, седнала от другата страна на креватчето, погледна укорително майка си.

— Извинявай, моето момиче! — помилва Ивана потрепващите рамене. — Аз през тези дни съм станала една такава...

Таня се отдръпна, пое дълбоко въздух и стисна здраво дланта ѝ.

— Ти си една прекрасна жена! — раздвижи тя устни в усмивка. — Вие просто не знаете колко е хубаво... Колко е хубаво да има някой

до теб, който да ти се скара!

— Да ти оставя тогава мама за няколко дни! — подхвърли Мара.

— Няма да ме изтрае! Още утре ще поиска да се измъкне!

Таня завъртя отрицателно глава:

— Не, няма! От тук сама не тръгвам! Или излизаме с детето, или...

— Какви са тези приказки! — стисна Ивана ръката ѝ. — Как така няма да излезете! Толкова хора ви чакаме!

— Нинчето вчера беше категорична — усмихна се Мара. — Животът му е вън от всякаква опасност. Но третият ви ден тук е бил... Вече са мислели как да те подготвят за най-страшното.

Сега Ивана сви вежди и погледна с укор дъщеря си. Таня улови погледа ѝ и стисна успокоително влажните пръсти.

— Аз знаех, лельо Ваня. Никой нищо не ми казваше, но аз разбирах. Виждах как лекарите докосват детето, как ме гледат сестрите... Санитарката, милата, три денонощия ме заобикаляше като чумава и не смееше да ме заговори... Дните някак си минаваха, но нощите... След залез слънце започваше най-страшното. Температурата скачаше, Роско се унасяше... Шкафът зад вратата беше пълен с детски памучни ританки, а санитарката ми донесе една бутилка оцет... До сутринта налагах челото и крачетата...

Таня протегна ръка и плъзна ръка по босото краче. Детето трепна в съня си и тя светкавично се отдръпна.

— Не се измъчвай повече! — вметна Мара. — Всичко вече е минало.

— Нека ни разкаже! — настоя Ивана. — Ще ѝ олекне.

— На сутрешната визитация миналия ден — продължи тихо, като на себе си младата жена — изведнъж ми просветна на очите. Нинчето донесе резултатите от последната пункция на гръбначния мозък. Не ми каза нищо, но ми се усмихна. А завеждащият отделение д-р Белоусов след прегледа плесна Роско по дупето. И на мен какво ми стана, не разбрах. Само усетих, че подскачам като жабче и целувам доктора и по двете бузи!

— Виж ти! — вдигна вежди Мара. — А той какво?

— Той ли? Изчерви се повече и от мен! След това погледна строго и ме смъмри: „Следващият път, когато решиш да ми се

нахвърлиш на врата, държа да ме предупредиш! Да не съм ял риба и да съм обръснат!“

— Горкичкият! — поклати глава Ивана. — В чудо се е видял! С кого да се оправя първо: с Росен или с майка му!

Мара плъзна поглед по металната стойка и иглата, забита във веничката и присви зиморничаво рамене:

— Какви хора са лекарите! От къде намират сили да се шегуват на такова място? Ето и Нинчето. Облече ли бялата престилка — не е същата!

Таня вдигна глава и я погледна в очите.

— Тук никой не остава същият — каза тя кротко. — Минеш ли през Ада и Чистилището, вече си друг. Неизбежно е.

— Така е в болницата, моето момиче — помилва я Ивана. — Докато си отвън, мислиш, че всички около теб са здрави. Когато влезеш тук, изведнъж ти се струва, че целият свят е болен.

Таня завъртя отрицателно глава.

— Не, не е това, лелю Ваня! Тук... Тук усещаш Смъртта. Чуваеш стъпките ѝ в тъмното, край креватчето, усещаш дъха ѝ ей тук, зад темето, миризмата ѝ те дави и стиска за гърлото... А може би това не е самата смърт, а твоят страх от нея... Но каквото и да е То, обгаря всяка твоя клетка поотделно. И всяка клетка поотделно се събужда и изкрещява: „Глупак! Какво правиш с Живота?“

— Просто си изморена — вметна Мара. — Като излезете оттук ще се възстановиш и ще забравиш!

— Да забравя?... Кое? Как роптах срещу късмета си, когато разбрах, че съм бременна, а с Георги бяхме още студенти! Как страдах, когато ни съкратиха и двамата от работа! Как ридах, когато прибрах дипломата си в най-долното чекмедже, сякаш човек погребвах! Как се сърдех на Роско, че ми пречи, защото всяко нормално, здраво дете обръща къщата наопаки! Как затънахме с Георги в собствената си алчност и отложихме всичко истинско за след... някога! Първо беше втората сергия, след това — магазинът, след него — новата кола и новите мебели!

— Че какво лошо има в това? — възрази Мара. — И аз бих искала един ден да имам като вашата спалня, например!

— А, да! Спалнята!... А знаеш ли колко време не сме се любили на нея!

Мара сведе смутено глава.

— От два месеца! Два безвъзвратно изгубени месеца! А сме само на тридесет и три години! Христовата възраст! Но трябваше да видя собственото си дете, разпънато тук като Христос, за да го осъзная!

— Просто ти трябва почивка! — тръсна глава Мара. — Сега си изтощена и виждаш всичко в черно!

— Не, Маре! Ти не разбираш! Именно сега в мен е така бяло и чисто, както не е било от години!

— Аз те разбирам — помилва Ивана ръката ѝ. — В моменти като този много от нас проумяват това, за което в обикновена ситуация не стигат и години. Лошото е, че след това ежедневието ни поглъща и забравяме какво сме си обещали!

— Нали за това си до мен! — усмихна се младата жена. — Да ми припомняш... Дано само и Георги да ме разбере!

— Вече е разбрал.

— Мислиш ли?

— Не мисля. Зная го!

— От една седмица спят с котето у нас, на кухненското диванче — поясни Мара. — Казва, че няма да прекрачи прага на жилището ви. Първо ще внесе там теб и Росен. На ръце.

— Хайде, майчета! Слагайте термометрите на дечицата!

Едрата, червенобузеста медицинска сестра грабна с привичен жест един от живачните термометри на дървената табла, която беше внесла в стаята и го подаде на Таня. След това огледа с вещ поглед банката, висеща на стойката до главата на детето и сръчно дръпна маркучето от иглата. Росен се размърда и отвори очи.

— Здравей, моето момче! — гръмкият глас на сестрата можеше да събуди и глух. — Ставай вече, че имаш гости!

— Хайде, майчета! Термометрите! — долетя след малко гласът ѝ от съседната стая.

— Кака Мара! — надигна се Росен, ухилен до ушите. — И леля Ваня!

— Чакай! Къде скочи така? — протегна ръце Ивана.

— Няма страшно! — хвана го Таня. — От вчера вече ставаме. Вече не съм ценен кадър!

Детето седна в леглото под зоркия поглед на трите чифта очи около него и се изпъчи като петле:

— Сега ходя сам до тоалетната! Но до вчера ни съхраняваха пишото в сейф.

— Не можеше да става — поясни смутено Таня. — Пишкаташе в една празна стъклена банка.

— През едната ръка ме пълнят — не мириясваше Росен, — а в другата ми слагат диуретик, за да ме изпразват. Като олимпийски басейн!

— Искаш ли да сменим темата?

Майка му се беше изчервила до ушите.

— Дошли са ти на гости две дами — помилва го Мара по ръчичката. — Какво трябва да им кажеш?

— На едната от тях като бебе е напишквал коленете — целуна го по остриганата главичка Ивана. — На нея може да казва всичко, каквото си поиска!

— Нека първо да приключа с тази тема!

Росен нахлузи огромните болнични чехли и тръгна бавно към вратата, като се държеше за лакътя на майка си.

— След малко, като се върна, ще ви обърна внимание, мили дами!

— Какво му става? — засмя се Мара.

— Уплашил се е — тихо каза Ивана. — Мъжете са особено остроумни, когато се страхуват.

Детето отпусна главичка на възглавницата, уморено от кратката разходка.

— Кажи ми какво ти пише бате Делян от Мадрид! — впери то очи в Мара.

— „Муна синятаки!“ — усмихна се тя замечтано.

— „Муна...“ какво?

— „Муна синятаки“ Означава „обичам те много“ на езика аймара.

— Ай...

— Аймара. Местен език, който се говори в Южна Боливия.

— Ай, Мара! — ококори се Росен. — Синя маймуна такава!

Трите жени впериха поглед в него.

— Обяснявам какво всъщност е написал — поясни той делово и добави съчувствено:

— Каква младеж възпитахме само!

Таня протегна тревожна ръка и пипна челото му. Ивана се засмя и я погали успокояващо по рамото:

— Нищо му няма, не бой се! Не е от температурата!

След това се изправи с пъшкане и разкопча копчетата на впитата в гърдите ѝ престилка. „За един час на тази табуретка се схванах цялата... Как ли е изтраяла тази душица свита така шест денонощия?“

— Какво е това на блузката ти, лельо Ваня? — погледна я Росен.
— Значка ли?

— Ами, значка! — бръкна в чантата си Ивана. — Някакво врабченце ме е цвъкнало от горе. Сега ще взема салфетка да го изчистя.

— Колко е хубаво, че кравите не летят! — усмихна се Росен с разбиране.

Таня зяпна от изненада.

— Извинете ни! — премигна тя смутено срещу двете жени, които се заливаха от смях. — Не разбирам какво му става днес. До снощи думичка не казваше!

— А, казвах! Като ми се пишкаше и акаше, казвах и повече!

— Оздравяло ни е момчето! — отсече Ивана и избърса очите си със салфетката. — И по-умно ни го връщат лекарите!

Таня поклати глава, безсилна да спори. Само въздъхна уморено и разтърка челото си с ръка.

— Хм. Ще я видим тази работа. Само да излезем от тук!

— То се вижда и сега — целуна Мара стриганата главичка. — Само една мъдра глава може да ражда такива щуротии!

След това погледна угрижено ръчния си часовник и скочи от столчето.

— Време е да тръгвам, мамо.

— Нинчето се забави...

— Възникнало е нещо спешно. Ще позвъня на долния етаж, в отделението, да ѝ се обадя.

— И Таня слиза с теб! — гласът на Ивана не търпеше възражение. — Долу, в стаята за майки. Ето и пликовете с храната!

Плъзна поглед по изпитото лице на колебаещата се жена и добави по-меко:

— Трябва да починеш поне няколко часа. Аз ще остана при детето. Няма да ни е за първи път да се гледаме двамата с него!

— Хайде, шампионе! Поиграхме си, стига ни толкова! Сега завивай лапките и стискай очите!

Детето послушно придърпа тънкия чаршаф до брадичката си и се намести по-удобно на големите бели възглавници.

— Много искам да видя тати — каза тихо. — Но не му позволяват да идва на свиждане.

— Болни са — поясни Ивана. — И той, и чичо ти Илия. Д-р Белоусов ги заплаши, че ако се доближат до вас, ще ги хвърли от прозореца!

— Няма да може — усмихна се детето. — Закован е заради климатичната инсталация.

Отметна чаршафа от гърдите си и хвана ръката на леля си Ивана.

— Само на вас с мама ви няма нищо! — погледна я то с възхита. — И на кака Мара!

— Слабите жени са за това — помилва Ивана влажната ръчичка. — Да издържат, за да могат силните мъже до тях да оцелеят... А сега заспивай!

Детето послушно затвори очи.

— Какво точно беше писал бати Делян? — попита то сънено. Не можах да го запомня цялото. „Муна...“

— Муна синятаки — довърши тя механично.

— Хм — измърмори Росен, без да пуска ръката ѝ. — Струва ми се, че някой тук чете чужда кореспонденция. За това не дават ли под съд?

Ръчичката натежа в нейната, а дишането стана равномерно и дълбоко. Тя измъкна лекичко пръстите си и грижливо зави с чаршафа голите гърдички:

— Леля ти Ивана отдавна е осъдена, момчето ми... С цели три присъди: жена да се роди, съпруга да стане и дъщеря да има. И сега се моля на Господ само за едно: и трите да са доживотни! Защото трепери

от страх да не би той да се смили и да отмени някоя от тях! Затова понякога си вре носа там, където не трябва...

III. ДОНА

— Какво сте ме замодерили всички в Испания с това „Вили“, та „Вили“! Колко пъти да ти казвам, че за тебе съм леля Величка и толкоз!

— Каква леля си ми ти! — измърмори Дона и се отпусна на мекия диван. Усети как кожената тапицерия залепва на голите ѝ рамене като загреваещ компрес, но нямаше сили да се отмести и да потърси по-хладно местенце. Само изхлузи със затворени очи леките сандали и залепи жарките ходила на голата мозайка.

— Ей сегичка пускам климатика!

Дона чу как жената остави лъскавата кука с плетивото на масичката, надигна с пъшкане тежкото си тяло от фотьойла и повлече джапанките към терасата.

— Само да затворя вратата на балкона!

Вратата, която водеше към голямата, закрыта със сенник тераса, изскърца и се хлопна. Напевното чирикание на канарчетата отвън заглъхна и се смени с тихо бръмчене над главата ѝ. Приятен хлад близна челото и се спусна надолу по разголената шия. „Не трябва да се отпускам под климатика...“ Мисълта прошумя като бриз през горещата глава и се загуби в кожената облегалка под тила. Дона въздъхна дълбоко и усети как умората се разтапя като восък и се стича надолу по вдървения ѝ гръбнак. Шумовете на стаята изчезнаха. Диванът оживя и я обгърна цялата, надежден и лъскав като майчина утроба. Дона въздъхна още веднъж и заплува в него, голичка и лекичка като глухарче в бабиния двор.

— Пийни си малко — подкани я баба ѝ. — Да ти дойде душицата на място!

Дона повдигна с мъка клепачи. Велика беше надвесила над нея пищния си бюст, пристегнат с пъстър брилянтен пенъоар и стискаше в едрите си ръце високи стъклени чаши.

— Какво е това?

Бабиният двор го нямаше. Дона отново седеше на черния кожен диван в жилището на Аранхуес, схваната от умора и натежала от

несвършващата жегга.

— Айранче. Студеничко! От домашно кисело млекце. Снощи го подквасих.

— На моя рафт в хладилника има мляко.

Гласът на Дона потъна в запотената чаша и тя отпи от ледената бяла течност, без да усеща вкуса ѝ.

— Знам, че имаш всичко — седна срещу нея Велика и грабна куката и плетката. — Нали за това дойдохте тук, усвета далече!

Дона беззвучно се засмя. Миналият месец, на втория ден след пристигането ѝ Боряна и Стоил, дъщерята и зетят на Велика, заведоха гостенката и децата си в едно обширно Акатро. Дни след това внучките ѝ Валентина и Елена, на 16 и 10 години, разказваха как баба им се изправила сред стелажите и започнала да се върти и да пляска с ръце: „Ивъх! Тук всичко има!“ После, вместо да гледа стоката, хукнала касите да брои. Три пъти ги броила и все различен брой ги изкарвала. Накрая дошли две момчета от охраната. И да видиш късмет! Едното от тях се случило българче и то земляче, от Долни Дъбник, а пък тя — от Горни! Децата се бяха прибрали от разходката разгорещени и зачервени, голямата от срам, малката — от смях. Обаче лицето на баба им Вела, както те я наричаха, греело като пълна луна, а в чантата ѝ имало подарък от нашенчето в униформа.

— Свърши се и тая седмица. Заби Велика куката в дантелената плетка. — Сякаш вчера почна, а ето — вече е петък.

„Свърши се — помисли си Дона. — Седем дни без Калоян. Без да го видя и без да чуя гласа му...“

Въздъхна тихичко и остави чашата на плетената покривка на масичката. Не ѝ се пиеше. Не беше и гладна. Цяла седмица чувстваше устата си гумена и не усещаше вкуса на храната. „Като изключен телевизор съм. Нищо не приемам и нищо не предавам...“

— Да пуснем телевизора — подхвърли Велика, сякаш прочела мислите ѝ.

Дона се облегна назад и притвори очи:

— Ако ти се гледа на теб, да го пуснем.

— А, на мене! Какво да им гледам, като не им разбирам нищо на испанците... Поне внучките да бяха тука! А то, тъкмо дойдох аз и те се пръснаха... Айде, малката добре замина с дечицата на лагер, но Валентина можеше да почака с ходенето до България! Колко ѝ виках:

„Изчакай две седмици, бе дете! Заедно ще си идем!“ Ама тя като рече „не“ та „не“! Приятелчетата си искала да види! А че аз не бях я виждала две години...

— Е, вие поне се видяхте — измърмори Дона, без да затвори очи. — А аз преди два месеца изпратих на сина си писмена покана и пари за самолетен билет. Само че вместо него долетя електронно писмо с обяснението, че е променил плановете си.

— Значи, всичко при него е наред. Щом няма нужда от мама...

Велика въздъхна дълбоко и продължи да извива сърчно куката, забучена в плетивото.

— Гладна ли си? — попита тя след малко. — Сама донесе пълна купа с кускус, сготвен по тяхному. Цялата кухня мирише.

— Коя е Сама?

— Мароканката, дето живееше в апартамента до нас. Не я ли знаеш?

— Не познавам тези съседи — промърмори сънливо Дона. — Чувам вечер, че тичат деца, но...

— Ще тичат, ами! Четири парчета са там! Три нейни и едно от етърва й. Те пак кротки, децата, ние едно време... А пък тя една усмихната, една приказлива! Като мене!

— И как си приказвате, като не знаеш и дума испански?

— Че тя да не би да знае! Дошли са май месец! Ний затуй всичко си разбираме!

Възрастната жена я стрелна с поглед над дебелиите стъкла на очилата и наставнически добави:

— Вий от вашто поколение, се сте така: много езици говорите, малко разговаряте!

— От къде време? — измърмори Дона. — Работим от изгрев до залез.

— Не време, моето момиче! Мерак ви липсва на вас, мерак!

Дона се усмихна, но не отговори нищо. Нямахше желание да спори с Велика и да й обяснява колко е изморена. Кой щеше да я разбере? Този деветдесеткилограмов комбайн ли, който за няколко дни така ожъна и овърша цялото жилище, че и най-скритото ъгълче светна от чистота! И който за един месец изплете с неспирната си кука и закачи в хола такива пердета, че минувачите са спираха да им се любуват и звъняха на входната врата, за да питат къде са произведени!

— Допий си поне айранчето! — подкани я възрастната жена, без да вдига очи от куката.

— Не ми се пие, Вили — въздъхна Дона. — Цялото лято съм все така! Лошо ми е на стомаха, а главата като ме свие и... Сигурно е от горещината.

Протегна изтръпналите си крака и потърси леките платнени сандали под масичката.

— И тези отекли глезени... — измърмори тя под изпитателния поглед на жената срещу нея. — Искам само да си легна.

Велика остави решително куката си и скочи на крака:

— Я почакай малко!

Едрото ѝ тяло се скри зад отворената врата на хола, но само след минута се появи отново. Дебелите пръсти стискаха тънка продълговата кутийка.

— Благодаря ти, но нямам нужда от термометър — поклати глава Дона.

— Не е термометър!

Звънецът на входната врата внезапно запя като камбанка. Чу се как бравата ѝ изщрака и тя се отвори със скърцане.

— Тест за бременност е! — прошепна тя. — Боби го беше купила за нея, но не ѝ потрябва.

— Не мога повече! — долетя до тях викът на Боряна. — Ще си сложа край на живота!

Вратата на хола се отвори с трясък и се блъсна в стената. Дъщерята на Велика влетя в стаята с подутото от плач лице, последвана от побледнелия Стоил. Направи няколко несигурни крачки, залитна като пияна и се свлече на дивана, без дори да погледне към втрещените жени до вратата. Мъжът ѝ се отпусна тежко в креслото срещу нея, бръкна с треперещи пръсти в джоба на раираната си риза и извади пакет Fortuna.

— Проклет да е часът, в който тръгнах за тази страна! — сълзи потекоха по широките бузи на младата жена и закапаха по гърдите ѝ. — И в който доведох тук децата си!

— Какво?... Какво е станало с дечицата?

Звуците, излезли от гърлото на Велика, наподобяваха повече грак на врана, отколкото човешки говор.

— Живи и здрави са, не бойте се! — смукна от цигарата мургавият Стоил и погледна умолително към Велика. — Ще ми дадеш ли една бира от хладилника, че изгорях!

— Аз ще донеса.

Дона влезе в малката кухня и грабна една от големите пъстри табли, изправени на шкафчето до лъснатата до блясък мивка. Какво ли се беше случило? Сълзите и смехът на импулсивната Боряна често се редуваха, еднакво бурни, но толкова разстроена никой в жилището не беше я виждал.

Отвори вратата на големия, лъхащ живителен студ хладилник и се спря нерешително. В главата ѝ беше пълен хаос. И тази омайваща миризма... Какво ухаеше така екзотично?... А, да. Кускусът на Самира. „За какво дойдох в кухнята?... За бира!“

Бръкна вътре и извади голяма, стъклена кана, грижливо напълнена с айран и няколко алуминиеви кутии с Mahou и Trina. Затвори хладилника, свали от украсения с дантелка рафт на витрината чаши и сламки и грабна пълния поднос. „Само да не изпусна нещо... С тези изтръпнали ръце и крака!“

Сложи таблата на масичката в салона, седна до Боряна, протегна ръка и мълчаливо избърса подутите клепачи с влажна кърпичка, така, както правеше с възрастната Мария Долорес. Младата жена не помръдна, безчувствена за милувката. Две големи сълзи изникнаха на извитите като на кукла ресници, потекоха покрай червения подут нос и се приготвиха да паднат на мокрите гърди.

Стоил грабна каната с айрана, напълни до горе чашата пред жена си и отвори със замах кутията с бира.

— Стига си оплаквала! Няма умрял човек в къщата!

— Аз да бях умряла! — плъзнаха се две нови сълзи по треперещата брадичка. — Или да не бях се раждала! Най-добре щеше да бъде!

— Значи, пак мама е виновна — прозвуча гласът на Велика гальовно, обратно на изречените думи. — Кажи поне за какво, че да знаем!

— За това, че е майка! — подсмъркна Боряна и избърса отекия нос с влажната кърпичка. — Че ражда и гледа деца и не знае защо ги гледа!

— Валентина се обади днес от България — вметна Стоил и отвори нова кутийка с Mañou. — Каза, че няма да се върне при нас в Мадрид, дори да я режем на парчета!

Велика подскочи цялата, сякаш я шибнаха през краката със стрък зелена коприва.

— Как така няма да се върне! Какво ще прави там?

— Ще учи! — изкриви устни Боряна. — Сякаш тук не ходи на училище!

— Беше подготвила една реч! — смукна от цигарата Стоил. — Половин час ни разказва как се срещнала със съучениците си от гимназията, колко напред били те по математика, а тя... Отборът на училището спечелил някаква олимпиада, три деца ще ходят на състезание някакво, в Мюнхен май беше. Учителката ѝ казала, че само да поиска, ще включи и нея. Нали до миналата година беше между първите във випуска.

— Това е чудесна новина! — вметна Дона. — Трябва да се радвате!

— Радвам се! — въртна глава Боряна и очите ѝ отново плувнаха във влага. — Идва ми с китка да се закича и дунавското да заиграе!

— Ще измислите нещо! — извиси глас Велика. — Млада си, здрава си, мъж като канара имаш до себе си! Не сте решили, не сте се върнали! В края на краищата не сте се оженили за Испания, я!

— Ами Елена?

Гласът на Стоил прозвуча така, сякаш той всеки момент щеше да заплаче.

— Та тя изобщо не се сеца за Плевен — продължи той тихо. — Така е свикнала тука! Ще речеш, че в Аранхуес се е родила и сред испанци е расла! Последният път, като говорихме с моите близки по телефона, баба ѝ изплака: „Стоиле, мама, нашето Ели вече говори български като циганчетата в махалата!“

— Свикнала е — изтри Боряна очите си. — Всички вече свикнахме. Но моята душица си знае през какво е минала тук самичка първата година!... На вас по телефона казвах, че съм добре, а после... Една сутрин се събуждам, клепачите ми слепени като с лепило. Уплаших се, викам си — разболях се!... А то — сол! От сълзите, дето съм плакала цяла нощ...

— Стига вече, че пак ще залепнат! — смъмри я Стоил. — И си изпий айрана, че се стопли!

— Благодарност не съм чакала! — продължи Боряна, сякаш не беше чула. — Нито пък разбиране! Най-малко съм искала това от децата си! Точно обратното: молила съм се те никога да не усетят какво е преживяла майка им! Но да ми каже собствената ми дъщеря, че се срамува от мен!

Велика зяпна насреща ѝ:

— Кой? Валето?... Тя ти е казала такова нещо!

— Същата! — сви вежди Стоил. — Обяснихме ѝ, че щом иска да решава всичко сама, трябва да може и сама да се издържа! Че ние от тук нари няма да ѝ изпратим. И тя това намери да каже на майка си: „Аз слугински пари не искам!“

Боряна вдигна рязко глава и вирна войнствена брадичка към майка си:

— Ти си знаела, нали? Валентина винаги е споделяла всичко с тебе!

— Кой, аз ли! — заклати глава Велика. — Аз само ако знаех!... Пръчката щях да грабна, не да си мълча!

— Мълчала си и още как! — изтъня гласът на Боряна. — Сякаш не знам колко искаш да се върнем! Да сме всички там, до тебе! Под крилото ти!

Велика отпусна ръце и сви едрото си тяло в края на кожения диван.

— Искан ми се, чедо — заби тя очи в пода. — Защо да го крия?... Има ли майка да не го иска? Нали всяка нощ с писма и снимки си лягам! Лежа и вия като кучка в тъмното и виня Господа, че къщата ви е пуст — пустиняк, а вие на чужди порти тропате... Ама денем, като изляза на двора да помета, запявам! Пея и се моля на същия този Господ да не ме слуша какви съм Му ги приказвала нощес!... И да си ви държи там, където сте, че у нас...

Дона протегна ръце, прегърна пълните рамене и замилва оредялата, ситно фризирана косица. Усети как едрото тяло се свива в нея, а напрегнатите мускули бавно се отпускат под пръстите ѝ. „Като на малко момиченце, преглътна тя горчилката в устата си. Падне, удари се, но като му целунеш раничката и болката му намалее.

Изглежда, всички така си оставаме — малки, ранени момиченца. До най-дълбока старост.“

— Ще се прибера в стаята си — каза тя тихо. — Не трябваше да оставам сега и да ви се бъркам в разговора. Извинете ме!

Боряна я погледна и изтри лицето си с кърпичката, превърнала се на мокро топче в ръката ѝ.

— Ти извинявай, Доне! — подсмръкна тя жално. — Малко са ти сигурно твоите грижи, а и аз току те натоваря с нещо!... Но на кого да кажа тук, ако не си ти? На сестра си ли, или на приятелките си? Като всички са на хиляди километри!

— Утре ще пием кафе двете — обеща ѝ Дона и тръгна към вратата, като се мръщеше от болка на всяка крачка.

— Чакай, момиче! — настигна я гласът на Велика. — С тебе имаме да довършим нещо! — Пълното тяло се надигна с пъшкане, промуши се през вратата на салона и се закова като стълб пред вратата на Дона.

— Мини първо през банята! — каза тя тихо на недоумяващата жена и кимна към джоба на памучните ѝ панталонки. — Аз ще те чакам тук.

Няколко минути по-късно Дона се появи отново, като залиташе в тесния коридор и се подпираше на стената.

— Щастлива е Боряна! — изхриптяха гърдите ѝ. — Че може още да плаче!

— Значи, ще си имаме бебе — каза Велика. Прозвуча естествено, като „Ще завали“.

Едрата ръка стисна здраво слабия лакът, а другата отвори вратата на стаята и натисна копчето на неоновото осветление.

— Ех, деца, деца! — изохка тя, отметна тънката завивка на леглото и сложи в него безсилната да се помръдне жена. — От кога не ти е идвал мензисът?

— От четири месеца — изтракаха зъбите на Дона. — Реших, че е започнала менопаузата... Къде ми беше умът, господи?

— При него — помилва Велика пръснатите по възглавницата влажни кичури. — При същия този Господ, дето го питаш! Че той се тъй прави с нас, жените: като ни изпрати любов, вземе, та ни прибере акъла... Как иначе щяха да се раждат човеци на земята?

Надигна се с пъшкане и натисна решително копчето на лампата.

— Спи сега! — чу се гласът ѝ в тъмното. — А пък утре ще прием кафе тричките. От онуй, дето е без кофеин. Че ние и без него сме си луди...

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ

I. ДЕЛЯН

Делян лежеше в леглото, отпуснал уморения си гръб на топлия омачкан чаршаф. Загорелите му ръце, мушнати под възглавницата, напразно търсеха по-хладно местенце. Шумът от пуснатия душ, който обикновено галеше слуха му подобно на пляска на водите на реката, тази вечер го дразнеше като песъчинка в обувката. Чакаше върналият се от път Калоян да излезе от банята, за да проведат неприятния разговор, който за жалост не търпеше отлагане. „Очертава ми се хубава петъчна вечер, изпъшка младежът. Чудесен край на една чудесна седмица!“

Шумът от течащата вода внезапно спря. Делян скочи и грабна пакета цигари от рафта на етажерката. „Водата спря, приятелю — кимна той на огледалото на стената. — Излизай, преди да е потекло уискито.“

На вратата внезапно се почука, силно и отривисто.

— Можеш ли да дойдеш в хола? — чу се гласът на Калоян, нисък и дрезгав като на уморено куче. — Трябва да поговорим.

— Наздраве!

Мъжът вдигна ниската ръбеста чаша с надпис „Grant’s“, изпи я на един дъх и отново покри кубчетата в нея с кехлибарената течност от бутилката. Въздъхна уморено, запали една от вечните си хавански пури и бавно и мълчаливо запуши. Няколко минути в големия салон се чуваше само жуженето на пуснатия с пълни обороти голям вентилатор и нервната разправия на съседите от горния етаж.

— Аз исках да поговорим. Наруши мълчанието Делян.

— За какво?

— За Чавдар. Имаме проблем с него.

— Знам — махна нехайно с ръка мъжът. — Алваро ми разказа за изпълненията ви на строежа. Доколкото разбрах, твоят Олег го е наградил и провесил като агне на ченгел.

— Положението беше станало нетърпимо — каза отбранително младежът. — Не можехме повече...

— Малко му е било на мързеливото копеле! Трябвало е да му откъсне топките и да му ги напъха в гърлото!

— Говориш за родния си племенник! — смръщи чело Делян, раздразнен на самия себе си. Беше решил твърдо да не се ядосва при разговора.

— Като съм му чичо, какво? Да не съм му бавачка!

Младежът пое дълбоко въздух, задържа го в гърдите си и издиша безшумно:

— Всъщност исках да те уведомя за нещо друго, много по-важно. Днес закарахме Чавдар в Дагансо и го оставихме там.

— При някоя курва ли?

— В специализирана клиника — преглътна младежът. — Поточно комуна. За лечение на наркомани.

Калоян взе двулитровата бутилка с кока-кола и напълни високата стъклена чаша пред себе си.

— С Олег ли го закарахте? — попита небрежно той.

— С Вальо, с неговия микробус. Той и директорът на комуната се познават много добре. Миналата година Вальо е правил основен ремонт...

Младежът млъкна и разтърка челото си с пръсти... „Какви ги говоря!“

— Но това е без значение! — повиши той глас. — По-важно е друго: състоянието му е тежко! Поискаха ми телефонния номер на най-близките роднини. Оставих твоя. Утре ти трябва...

— Утре съм на плаж! А в понеделник товаря и заминавам! Пък вие тук се оправяйте сами, щом толкова ви се ще да се правите на велики!

Делян се дръпна рязко, сякаш думите го шибнаха в лицето. „Ще го ударя, стресна се той. Ще го прасна право в непукистката физиономия!“

Силна болка под дясното ухо сгърчи лицето му и той вдигна ръка към бузата си. Ставата на челюстта болезнено запулсира. Беше стиснал зъбите като менгеме, без да се усети.

— Какво бе, петленце? — изгледа го насмешливо мъжът над пълната чаша. — Искаш да скочиш май, а? Да ми изкълвеш очичките!

— Не... Исках само да ги видя.

Стана от стола, взе връзката с ключовете, които лежаха на масата и ги пхна при телефона. Бръкна в задния джоб на панталона, извади няколко банкноти, преброи ги, след това ги върна обратно.

— Слизам долу до локуториото. Ще се обадя до България. Дай ми телефонния номер на родителите на Чавдар, ако обичаш!

— Много се забави! — чу се от затворената кухня гласът на Калоян. — Реших, че си се размислил и си се качил направо на самолета!

Делян изпуфтя и се свлече на креслото под вентилатора, дишайки тежко с отворена уста. Затвори очи и разкопча с треперещи пръсти копчетата на ризата. Смъкна я рязко от гърба си, смачка я на топка и изтри с нея челото и гърдите си, които веднага се покриха отново с пот.

Чу как вратата на кухнята изскърца и се отвори. Веднага след това ноздрите му се разшириха, изпълнени до болка с гъстия аромат на печено месо, чубрица и десетки билки, които единствено дядо му знаеше на коя манджа по колко да сложи. Отвори очи и погледна с недоумение масичката пред него. Голяма чиния с вдигащи пара български кебапчета, дълбока купа с шопска салата, наръсена щедро с настъргано бяло сирене, панерче с начупена в него питка и дървена гаванка, пълна до половината с шарена сол. От другата страна на отрупаната трапеза го гледаха огромна домакинска престилка с надпис *Barbasoa* и червеното, потно лице на Калоян, забодено на върха ѝ като кратуната на бостанско плашило.

Над главите им внезапно се разнесе картечното чаткане на сърдити женски токчета, последвано от животински мъжкарски рев: „*Eres una bestia!*“ (Ти си животно!) и оръдейният трясък на входната врата. Поредната от несекващите битки на съседите от 3D.

Затвори отново очи и изтри челото си с мократа риза. „Какъв театър на абсурда!... Без публика, но с напълно откачени артисти!“

— Къде ти отиде силата? — дойде отсреща плътният, дрезгав глас на мъжа, придружен с двойното „плъок“ на отварящи се бирени кутии и живителното бълбукане на изливаща се в чаши течност. — Сякаш не от телефонен разговор идваш, а от боксов мач!

Отвори очи и объркано се вгледа в нереалното лице отсреща, разтегнало устни в дружелюбна, почти приятелска усмивка.

— Изпий си своята — вдигна Калоян пълната чаша. — Да живнеш малко, че си като попикано мушкато!

— Е, какво? — продължи след кратко мълчание мъжът. — Поговори ли с моята мила сестричка? И със зетчето?

Делян кимна утвърдително.

— И какво ти отговориха загрижените родители?... Че тръгват веднага насам? Че са трогнати от горещите ти грижи и те молят да бдиш над чедото им, докато дойдат?

Младежът извърна очи, вдигна чашата пред него и я изпи на един дъх.

— Аз ще ти кажа какво е казала грижовната майчица!

Калоян взе късче питка и го топна в гаванката със шарената сол.

— ... Че си е погубила живота с този изрод и ще се откаже от него чрез държавен вестник! Че го проклена кракът му да не стъпи повече в нейното жилище, за да не развали по-малкия ѝ син! И че чичо му може да храни още едно гърло! Той и без това цял живот си развява ташаците из чужбините и бере пачките от дърветата!... А баща му ти е изплакал колко е болен и каква малка инвалидна пенсия му дават негодниците!

На него, горкичкия, дете цели двадесет години е работил в магазин за мъжко облекло! И сега, разбираш ли, има плексит!... От това, дете е свалял и вдигал закачалките с ризи!

Калоян взе двете празни чинии, които беше донесъл с подноса и ги напълни догоре с кебапчета и салата. След това сложи едната пред Делян и забодде вилицата си в другата.

— Добро момче си ти!... Затова много има да си трошиш главата! И да се чудиш ти ли не си наред или целият свят се е побъркал!

— Поръчаха ми да те уведомя — изкашля се младежът, възвърнал способността си да говори, — че ще вземат автоматичната пералня на майка ти. По-модерна била от тяхната и прането ставало по-бяло.

— Тогава вече нямало да ги болят ръцете — заяви невъзмутимо мъжът. — Защото ще отида у тях и лично ще им ги отсека със сатъра!

— Какво?... Какво ще стане с Чавдар?

— Нищо!... И той е лайно като тях! А от лайното, колкото и да го месиш, както и да го печеш, хляб не става! Само ще ти умирише къщата!

Калоян неочаквано сви юмрук и го стовари с всичка сила по масичката. Чиниите издрънчаха като гонг, а гаванката с шарената сол се обърна и изсипа цялата на шарената покривка.

— Един свестен човек да имах само до себе си, мамка му стара! Чудеса щях да направя, чудеса!... А сега какво? Емигрант!... Гладен, беден и разведен!

Телефонът до ръката му иззвъня и той го вдигна с кисела гримаса, като отхапа от кебапчето:

— Ало?... Здравей... Кажй... Не ме занимавай с глупости! Погледна черния апарат в ръката си, сякаш беше хлебарка и натисна яростно червеното копче:

— Дона!... Нещо важно искала да ми каже! Само до нея ми е сега! Забоде друго кебапче с вилицата и кимна към пълната чиния пред Делян:

— Яж! И не стой така гол пред вентилатора, че утре ще търсиш здрави рамене!

— Няма нужда... След малко си лягам.

— Щом ти се спи, лягай си. Да не забравя само да ти кажа: заминавам за Валенсия.

— На почивка ли?

— На работа. От първи септември освобождавам квартирата. Казвам ти го от сега, да си знаеш. Да имаш време да решиш ти ли ще си търсиш квартиранти, или ще отидеш при някого.

— Сега искам само да си легна. А утре съм в Дагансо... След това ще мисля за останалото.

Телефонът до чинията на Калоян иззвъня силно и настойчиво. Мъжът свъси вежди и го залепи на потното слепоочие.

— Ало?... Ке?... Но ентиендо... Пращи, бе, човек, нищо не чувам!

Изпуптя сърдито и мушна апарата в ръцете на изправилия се младеж:

— Виж какво искат! Че аз, докато се разбера с тях...

Делян пое машинално телефона.

— Diga! Чавдар Томов?... Si, es cierto. Ud ha hablado con su tio...

Лицето му се удължи, телефонът заподскача в ръката му и той се отпусна обратно в креслото. Бръкна в джоба на панталона, извади своя апарат и набра някакъв номер, без да погледне към дъвчещия срещу него мъж. Пръстите му не го слушаха.

— Здравей, Вальо! Извинявай за късното обаждане! Можеш ли да дойдеш веднага у нас?... Да, много е спешно... Благодаря ти!

— В какво се е забъркало пак това копеле? — изръмжа Калоян.

— Избягал е от комуната — вдигна глава Делян. Брадичката му трепереше.

— Поредният му номер!... Ей, няма да ме остави на спокойствие това келеме и това е!

Младежът запали цигара и жадно засмука дима. Челото и голите му гърди се покриха с едри капки пот.

— Последният му номер — каза дрезгаво той. Цигарата играеше в ръцете му — Намерен е мъртъв близа до Sol... Свръхдоза.

Звънецът на входната врата отекна в притихналият вход и кучето на съседите уплашено залая. Делян загаси цигарата и се изправи на омекналите си крака.

— Трябва да отидеш в болницата в Алкала, Калояне... Да разпознаеш тялото. Вальо ще те закара.

Делян протегна ръка, смачка допушената цигара в големия кафяв пепелник, пълен с пресни угарки и премести телефона в другата си ръка.

— Не мога да го приема, майко... Струва ми се, че ако почукам на вратата на стаята му, той ще отвори!

— Смъртта е като първия сняг, сине — погали го алтовият глас от слушалката. — А той винаги ни сварва неподготвени. Дори когато падне навръх Коледа.

— Чувствам се някак... празен. Празен и виновен, че седя и пия бира и всичко е както преди. Все едно него изобщо не го е имало!

— С всички е така, момчето ми. Когато почина баба ти, аз си казах: „Не, не е възможно слънцето да изгрее, а моята майчица да я няма!“ Но от тогава изминаха повече от тридесет години, а изгреви още има. И ще има и след нас.

— Какъв е тогава смисълът? Защо съм се родил на този свят, след като съм обречен да умра? И след като светът е бил преди и ще остане непроменен и след мен?

— Смисълът ли?... Него всеки го търси сам, сине. И може в това да е целият смисъл: всеки сам да си го открие.

— Ти открила ли си го?

— Аз ли?... Да. За мен истинският смисъл на живота е в смъртта.

— Как е възможно това?

— Възможно е. Аз като педиатър съм тук в името на навременната смърт. Бабата да бъде изпратена до гроба от внука, а майката да бъде погребана от детето. С обратното така и не можах да свикна. И няма да престана да се боря.

Гласът в слушалката замълча за миг, след това продължи:

— Мара знае ли?

— Не съм звънял в тях, майко. Не искам да ги притеснявам толкова късно през нощта.

— Ако наистина смяташ, че вече е късно да я безпокоиш, значи е още рано да я викаш при себе си.

Делян погледна колебливо големия стенен часовник. Стрелките сочеха 3:20.

— Лека нощ, майко! Извинявай за късното обаждане и... благодаря! А на Мара ще изпратя съобщение.

— Изпрати й, щом така предпочиташ. А на теб „добро утро“! Слънцето при нас скоро ще изгрее.

— Да, наистина... Все забравям за часовата разлика.

Набра текста на краткото съобщение, остави телефона на масичката, вдигна изтръпналите си ръце и разтри енергично горещите пулсиращи слепоочия. Къде ли бяха сега Калоян и Вальо? В полицията? В моргата?

Телефонът бръмна като оса и той подскочи като ужилен.

— Добро утро, миличко! — изчурулика Мара, свежо и бодро като чучулига. — Какво искаш да ме питаш в такива ранни зори?

— Едно единствено нещо — преглътна Делян. — Искаш ли да бъдеш моя съпруга? За в радост и тъга, за в добро и зло? Докато смъртта ни раздели?

— Да, искам! — отговори уверено Мара. — А ти искаш ли да бъдеш мой съпруг? За в добро и зло, докато... животът е в нас и ние в него? Думата смърт не ми харесва!

— Да, искам! — отекна гласът му в празния, задимен хол — Ако знаеш само колко го искам! Особено сега, в този миг!

— Сега, в този миг се разменят халките — засмя се тихичко Мара. — И младоженецът целува булката. А тя него — двойно повече. И веднага след това го смърря, че пак е пушил!

— Не! Цигарите отпадат от сценария!

— Дали да не се хвана на бас с младоженеца? Че той и преди е казвал подобни галещи слуха думички!

— Преди не е бил младоженец! — възпротиви се Делян. — И... тогава не е разбирал колко силно обича тялото си! И как му се иска да го чапази колкото може по-дълго!

II. МАРА

Мара огледа чистите покривки на масичките, пъстрите чадъри над тях и миниатюрното шадраванче отстрани.

— Приятно е тук, Дидке. Така, на открито, край водичката... Не съм идвала преди в това заведение.

— Понякога, след като взема Милена от детската градина, двечките чакаме тук тати.

Диана отпи жадно от ледената кока-кола и впери поглед в лицето на приятелката си.

— Толкова си отслабнала за една седмица! Сигурно от притеснение за Росен не си хапнала нищо!

— Почти нищо — усмихна се виновно Мара.

— Той вече е добре, нали?

— Ще се оправи напълно. Изследванията му са чудесни, всичко вече е в нормата!

— Значи скоро ще го изпишат!

— Е, не. Ще го подържат още десетина дни. Тъкмо компютърът ще си почине от него!

— Като каза „компютър“, ме подсети — засмя се Диана. — Днес сутринта говорихме с Цветелина, Александър и близнаците.

— Как са те в Охайо?

— Сега ще ти разкажа! Ти само слушай!

Мара я погледна с любопитство. Очите на винаги сдържаната ѝ приятелка сега светеха дяволито над трапчинките на порозовелите бузи. Какво ли искаше да ѝ каже?

— Тръгват нашите братовчеди — започна весело Диана — да записват близнаците в детската градина. Носят пълна папка с документи, от свидетелствата за раждане на родителите до договорите с фирмата, в която работят. Влизат те в кабинета на дежурния учител и виждат една възрастна госпожа, облечена като пластмасова манекенка и точно толкова гостоприемна. „Така и така, ние сме тези и тези, работим там и там“, обяснява всичко подробно Цветелина и подава папката с документи. Госпожата обаче не благоволява дори да я

отвори. Само оглежда и четиримата от глава до пети и с видимо удоволствие им заявява, че нямат свободни места. Това обаче не може да е истина, защото детската градина е спонсорирана от фирмата, в която работят и децата на всички техни служители се приемат безотказно!

— Не разбирам. В този отказ няма никаква логика.

— Аз обаче мисля, че разбирам! — засмя се Диана. — Ти помниш ли как наричахме Александър?

— Разбира се, че помня! „Боримечката“! Те с Коци си приличат като братя, само че Александър е малко по-едър.

— И много по-мургав!

— Да, така е. Но какво общо има всичко това с детската градина?

— Какво ли? Я си представи този двуметров черен, рошав Боримечка, след като е бил двадесет дни през лятото на „Златните пясъци“!

Мара прихна и отпи от чашата.

— Не бързай да се смееш — засмя се Диана. — Влиза, значи, този Боримечка с вид на мечок гризли и води с него две черни дяволчета, които на всичкото отгоре не говорят и английски език!

— Горката госпожа учителка! Видяла е зор!

— Наистина вижда голям зор, но след това! Александър се заинатява и три поредни дни обикаля кабинети и инстанции. Накрая извикват директорката на детската градина, която по това време е в отпуск. Млада, решителна и делова, тя решава спора само с няколко думи:

— Ще направим за децата тест за интелигентност!

— Но те все още не знаят езика! — уплашва се Цветелина.

— Имаме специални тестове с изображения и символи — усмихва се вежливо директорката — Децата умеят ли да работят с компютър?

Насрочват им дата само след един ден. Цветелина се опитва да протестира, но нашият Боримечка ги хваща тримата и ги вкарва в Macdonald's. Купуват на момчетата по едно двойно детско меню, а те с Цветелина се натъпкват като попско дете на задушница. Когато минават на сладоледа, Александър обяснява на петгодишните хлапета какво ще се иска от тях на следващия ден.

— Ще се справите ли? — бодро ги запитва той.

Диана така се беше увлякла в разказа си, че забрави за жаждата си и кока-колата се топлеше в ръката ѝ. Мара, подпряла брадичката си с ръка, не смееше да мръдне, за да не пропусне нещо.

— И знаеш ли какво му отговаря Огнян, по-отвореният от близнаците? „Тате, плашиш куче със салам и циганче с баничка!“

Двете приятелки се засмяха така, че подплашиха врабчетата, които се къпеха в шадраванчето и те със сърдито чирикание кацнаха в клоните на близката липа. Възрастният мъж, който четеше вестник на съседната маса, се сепна и впери поглед в тях над големите си очила в рогови рамки. Разнежен от гледката на двете хубави момичета с открити рамене и порозовели от смеха бузи, той им се усмихна с възхищение.

— Какво става след това? — размърда се нетърпеливо на стола Мара.

— Какво ли? Отиват нашите на другия ден, седат пред мониторите в игротеката и за двадесет минути правят тест, за който са предвидени тридесет минути. Резултат: и двамата по 98 точки от 100 възможни.

— Нормално за тях. Като знаем какви са родителите им!

— За нас е нормално. Но там решават, че има някаква грешка и че децата трябва да направят втори тест. Сега пък на Александър нервите не издържат, той се разтреперва и а-ха, да хване госпожата за бялата якичка! Цветелина, обаче, го укротява само с един поглед, после целува децата и им казва:

— Минавате този тест и в събота и неделя сме всички на Дисниленд!

Хлапетата се споглеждат с ликуващи лица и си пляскат едно друго дланите. След това Огнян се обръща към родителите си:

— Проблемът ви е никакъв!

След петнадесет минути излизат от игротеката свежи, сякаш идват от басейна. Резултат — 99 и 100 точки от 100 възможни. Огнян вече мислено е в Дисниленд и по погрешка натиска друг клавиш...

— Ето ги и моите двечки момичета!

Коци остави до масичката черното платнено куфарче, което носеше и се отпусна така, че столчето изскърца под него. След това махна с ръка на младата сервитьорка, която кимна усмихната и след минута изнесе от хладилника „Загорка специално“.

— Какво си зяпнала Диана в устата? — ухили се той на Мара и отпи няколко глътки от запотената халба. — Обикновено е обратното: тя мълчи, а ти чуруликаш! — Прекъсна ни на най-интересното! — смъмри го тя вместо поздрав и отново впери очи в Диана. — Тъкмо сме до резултата от втория тест на близнаците в Охайо.

— Най-интересното започва след теста — ухили се Коци още по-широко. — Цялата комисия заобикалят нашата четворка, вкарват ги в дирекцията и ги черпят с кафе и бонбони. Госпожа директорката отваря папката с документите и изчита най-старателно всички страници.

— Представям си лицето ѝ — вметна Мара.

— Силно удължено! — изкикоти се той. — Особено накрая, когато затваря папката, скача от бюрото и стиска енергично ръцете на Цветелина и Александър.

— За мен ще бъде чест да запиша момчетата в нашата детска градина! — уверява ги тя. — Но ако искате да ги изпратите в училище за свръхнадарени деца, ние ще ви дадем прекрасни препоръки, придружени от копията на тестовете!

— Браво на хлапаците! — не се стърпя Мара. — И сега къде са?

— Сега са във Флорида, на Дисниленд — засмя се Диана. — От понеделник тръгват в детската градина. Четиримата са решили, че не искат да се разделят. И без това там са сами сред чужди.

— Много скоро няма да са толкова сами — подхвърли Коци и отпи от бирата си.

— Защо? Да не е на път третото дете?

— Не, не е. Но е широко отворен пътя на първите братовчеди. Коци отвори куфарчето, извади голям лист, прилежно прибран в прозрачно фолио и го подаде мълчаливо на Диана.

— Кога пристигна? — попита тихо тя.

— Днес сутринта. До края на другата седмица...

Погледна часовника си, допи на един дъх остатъка от Загорката и се надигна от стола.

— Ще прескоча да прибера Милена от детската градина и след това ще минем да ви вземем.

Останали сами, двете приятелки се загледаха мълчаливо. Мара едва сега забеляза тъмните кръгове под очите на Диана и дълговидните бръчици, оградили изпръхналите ѝ устни. Милата, добричка Дидка! Тя

също се беше пекла на жив огън през последните дни! И както винаги, беше стаила всичко дълбоко в себе си, за да не тежи на никого с проблемите си!

— Заминавате за Охайо, нали? Постъпвате във фирмата, където работят Цветелина и Александър.

Диана кимна мълчаливо.

— Изпратили сте последната си съвместна програма, над която работехте в къщи. Не се учудвам, че веднага ви назначават!

— Коци не издържа повече тук! Да бъде момче за всичко, а идеите му...

— Да бъдат присвоявани от безидейни глави! Но защо, защо не си ми казала нищо досега?

— Ти беше толкова заета покрай проблемите на Делян и болестта на Роско! Не исках да те притеснявам и аз!

— А ти кога ще разбереш, че най-много ме притесняваш, когато не искаш да ме притесняваш!

Мара видя как листа трепери в ръцете ѝ и изпита непреодолимото желание да си издърпа и двете уши. „Тези мои глупави пристъпи но ревност!“ Въздъхна безшумно, изправи глава и се усмихна широко:

— Всъщност, това е чудесна новина, нали? Най-накрая ще можете да работите това, за което до сега само си мечтаехте!

— Да — опита се Диана да отговори на усмивката. — От години не съм виждала очите на Коци такива.

— А баща му сигурно подскача до тавана! А с него и целият квартал!

Диана прибра грижливо листа в чантата си и я погледна кротко:

— Бащата на Коци е болен, Маре! Карцином на панкреаса... Неоперируем.

— Не! — изкриви уста Мара и клюмна на стола. — Не, не той! Не сега!

— Моля те! — сграбчи Диана ръката ѝ. — Коци не знае нищо!

Мара кимна трескаво с глава и забучи нос в чашата с топлата вече, блудкава тъмна течност.

— Донеси ми чаша вода, моля те! — изтракаха зъбите ѝ на стъклото.

Диана бръкна в чантата си, извади една половинлитрова пластмасова бутилка, пълна с вода, пхна я в ръцете ѝ и скочи от стола. Изтича до бара и след минута притича обратно с две големи чаши, пълни с вода и лед.

— Извинявай, Маре!

Мара изля невъзмутимо бутилката вода на главата си и прекара пръсти по мокрите кичури. След това се изтръска като куче, излязло от басейна, вдигна чашата с вода, изпи я на един дъх, изсипа бучките лед в шепите си и разтри енергично шията и раменете.

— Ти извинявай! Нервите ми не издържаха!... Такава седмица имах, че...

Диана протегна ръце през масичката и помилва студените ѝ мокри длани:

— Не исках да ти го казвам! Отново ти стоварих проблемите си. Като „добричка“ приятелка те превърнах в кошче за душевни отпадъци и те напълних догоре!

Мара поклати отрицателно глава и помилва горещите, треперещи пръсти с полустопените бучки лед:

— Не сме добрички! Просто сме истински! А истинският приятел е какво?

— Машина — изкриви Диана устни в усмивка. — За рециклиране на душевни отпадъци.

— Сега преработваме — отвори Мара чантичката си, — и произвеждаме... какво беше?

— Кърпички. От бяла хартия. С нарисувани по нея мечета. Бършем сълзите.

— Точно така!

Мара извади син пакет влажни бебешки кърпички и подаде едната:

— Бършем сълзите и сополите и ставаме чисти и свежи...

— ... като бебешки дупета.

— И на двете ни става по-леко!

Двете момичета въздъхнаха тежко и изтриха лицата си с влажните кърпички.

— Какво ще правите сега? — попита Мара след кратко мълчание.

— Сега!... Стягаме багажа.

— Баща му... Точно той свали куфарите от тавана. И ме закле в детето да мълча! И когато тръгнем, да не се обръщам, дори да зная, че той пази зад нас на четири крака...

— Да не си се къпала във фонтанчето? — изникна зад тях Коци с цетето в ръце.

— Тъкмо й казвах — усмихна му се Диана — че близнаците са луди от радост!

— Че малко ли е това! — усмихна се и Мара. — Да си имат тяхна, родна братовчедка в детската градина!

— Ако успее да издържи теста за интелигентност!

Коци сложи детето на коленете на Диана и се отпусна тежко на стола.

— Довечера те искам у нас! — обърна се той към Мара, като бършеше челото си с ръка. — Оставяме Милена при баба и дядо и ви чакаме. Обадох се и на другите!

Мара отвори уста, за да възрази.

— Утре е празничен ден, ще си починеш! — отсече той и намигна на Диана. — А ако се налееш до козирката, ще те оставим да реанимираш под лозницата, на въздух!

— Не в Охайо, а на луната да отидеш, пак ще си останеш същият!

— Божя работа! — ухили се Коци. — Както казваше баба ми: „Агне се родило, коч умира.“... Нали съм си зодия „овен“!

— Ще те чакаме — погледнаха я умилително кестенявите очи над главата на детето.

— Ще дойда. Непременно!

III. ДОНА

Дона излезе от изхода на метро Colombia и примижа на яркото слънце. Още нямаше дванадесет, а големият електронен термометър на тротоара показваше 33°C. „Няма да го изчакам да стигне до четиридесет“, забърза тя по улицата. Вземам книгата от момчетата и обратно вкъщи, в леглото. Както вчера... Но преди това — обичайната „екскурзия“ из Латинска Америка. Първо: площад „Доминиканска република“. Така... Сега нагоре по улицата. От светофара — надясно по „Пуерто Рико“. Стигнахме и „Никарагуа“. Чудесно! Сега обаче — по десния тротоар, под акациите, под сянката им ще стигнем до крайната ни цел — храма. Интересно защо ли е така: уж сме в Мадрид, в квартал, табелосан в латино, църквата там — гръцка, а всички наоколо разговарят на български?

Спря под дебелата сянка на една акация, извади от бездънната дамска чанта бутилка с минерална вода, отпи жадно и се усмихна иронично: „Съвземи се, Доне! Ще те види някой познат как вървиш по улиците и си говориш сама на себе си и ще си помисли... ясно е какво! Не, че ще бъде много далеч от истината!“

— За четири месеца купуваш замък, бе, човек! — каза провлачен мъжки глас.

Двама мъже я подминаха, забързани напред, следвани от натрапчивия мирис на скъп афършейв. Единият от тях, по-възрастен, с четвъртито плешиво теме над едрия гръб, крачеше широко, без да се обръща. Другият, висок и слаб, почти момче още, подтичваше на лека дистанция след него, като въртеше неспокойно къдравата си като на агънце глава. Погледът на младока се плъзна жадно по нежната фигурка и краката му забавиха ход, но миг след това той се обърна напред и отново ускори крачка.

— Ох, не знам! — изохка едната от жените, които се разминаха с нея, хванати под ръка. — Опитвам и с добро, и с лошо!... Вчера й звъня в един след полунощ и чувам една дандания, един кикот! Викам й: „Стегни се момиче! Колкото пъти ти се обадя, те намирам или на

огледалото в тоалетната, или в дискотеката!“ А тя се захласва от смях: „Сега, мамо, съм в тоалетната на дискотеката!“

— Страшна работа! — поклати глава другата. — Те там се гледат сами, ние тук се ядосваме с чужди... Аз тази година на два пъти квартира сменям и сега пак търся за другия месец!...

Пред входа на гръцката православна църква „Свети Свети Андрей и Димитър“ беше оживено, както всяка неделя преди обяд, въпреки голямата жегата. От двете страни на широкия вход, през който непрекъснато влизаха и излизаха хора, бяха поставени две метални стойки с наредени по тях български вестници и списания. Е, бяха от преди няколко дни, но това нямаше голямо значение тук. Дона взе един брой на вестник „Нова дума“, единственият, който се издаваше в Мадрид и се усмихна на момчето, което стоеше до стойката и търпеливо я изчакваше:

— Имам поръчка за една книга от книгопощата на вашия вестник. „Сърцето на природата“ от Петър Дънов.

— Да, да — засуети се момчето. — В редакцията ми казаха. Ето, отделил съм я тук специално за вас. Последна бройка е.

— И аз дойдох специално за нея. „В противен случай не бих тръгнала в жегата.“

— Заповядайте.

Чипоносо момиче с бяла платнена шапка с козирка сложи в ръката ѝ малко цветно картонче. „Меридент“, прочете машинално Дона. Д-р Мери Закарян. „Всички видове стоматологични услуги.“ Прибра визитката в джоба си, макар че познаваше добре Мери и имаше номера на клиниката ѝ в телефона си. „Скоро не ме е болял зъб. И затова все не намирам време да ѝ звънна, да я чуя как е. Но утре, ако ми опре яйцето, както казва Велика, веднага ще намеря и време, и желание!“

Входът на малката, иззидана с оранжеви тухли църква, беше отворен и от него я лъхна тежкия, упойващ мирис на топен парафин и тамян. Неделната служба не беше завършила и от вътре се чуваха мелодичните напеви на свещеническия тенор.

Дона влезе в малкото помещение, повлечена от потока хора, застана нерешително на края на опашката за восъчни свещички и веднага усети как челото и гърдите ѝ се покриват със ситни капчици пот. Горещината и задухът тук, вътре, бяха нетърпими. „Ще издържиш

— заповяда си тя и направи крачка напред с омекналите си крака. — Щом си дошла до тук, ще запалиш свещичка пред иконата на Богородица!“

— Отче наш! — припя от амвона глас на руски език. — Ти, който си на небесата...

След малко гласът спря и почна друг, на напевния гръцки език.

Дона застана чинно зад единия от големите кръгли свещници, пълни с пясък, в които бяха забодени запалените свещички, изкривени от топлината. Погледът ѝ се плъзна по гърбовете и главите на хората, застанали пред дървените пейки от двете страни на тясната пътека и се спря върху иконата на Богородица с младенеца, която я гледаше тъжно отсреща.

— При теб съм дошла, Божия майко — прошепна беззвучно Дона и се подпря на дървената облегалка пред нея. — Да ти се помоля, макар че не са ме учили как и да поискам съвет от тебе... Да ми кажеш, ако можеш: какво би направила ти, святата и безгрешната, на моето място? Ако твоето желано и обично чедо не беше отишло на кръста, а беше разпънало на него теб?... И ако всеки ден забиваше нови пирони в сърцето ти?... И каква майка съм аз, щом сега стоя тук и си скубя косите, че не мога да върна времето назад поне с месец? Защото само аз и ти знаем колко много искам да изпратя на кръста другото, неканеното!

Хората, насядали на пейките отпред, станаха всички, сякаш подчинени на негласна команда, наведоха глави и започнаха мълчаливо да се кръстят. Жената пред нея, покрила главата си с тънък прозрачен шал, се закланя напред — назад като кукла, навита на пружина, без да обръща внимание на жегата и хората около себе си.

Дона плъзна поглед надясно и срещна очите на Исус Христос, който я гледаше от голямата икона от другата страна на олтара.

— И на Теб искам да се помоля — впи пръсти тя в дървото. — Не за по-хубава работа... Не ми тежи да чистя дома на старата жена и да я къпя, щом така си решил. След като цял живот е изразждала и къпала бебета, сега ѝ се полага някой да ѝ върне грижите!... Не Ти се моля и за пари! Не, макар че родната ми майка плаче по телефона, че хората в чужбина пари са направили, а аз...

Думите загорчаха на гърлото ѝ като пелин и стомахът ѝ се сви и запари, но тя не откъсна поглед от иконата:

— Не Те моля да ми вземеш болките, Боже! Само едно искам днес: върни ми сълзите! Че аз от години завиждам на тези, които плачат! Защото те са изворче, което блика, а аз съм пресъхнал кладенец! И защото аз, прости ми, Боже, вече и родния си син не обичам, както преди!...

Хората пред нея седнаха, отново подчинени на негласната команда и дървените пейки изскърцаха под тежестта на потните, сгорещени тела. Дона остана права, впила пръсти в дървената облегалка, вперила сухите си, зачервени очи в безстрастното лице на иконата. Нямаше отговор... Тук нямаше кой да ѝ отговори!

— Царят е гол! — извика нещо дълбоко в нея. — Съвсем гол!... Крачи между нас по мръсните тротоари и рита с босите си крака празни бирени кутии! А ние, слепците, си мислим, че звънтят златните му доспехи!

— Извинете ме, моля!

Високата, симпатична жена на средна възраст, която ѝ беше продала свещичките, се мушна пред нея, почисти със сръчни, обиграни жестове свещниците и пусна парченцата восък в една кофичка, поставена на пода, в основата на свещника. Дона срещна очите ѝ зад дебелиите стъкла на очилата. Спокойни и бистри, те сякаш не отразяваха светлините в храма, а грееха с някаква своя, вътрешна светлина!

Прозрението дойде внезапно, като морска буря, заля я през главата със солена вода и я обърна с краката нагоре. Царят беше тук! Тук, сред всичките тези хора, светъл като слънцето и добър като земята! Но някои Му строяха в себе си дворец, други Му събираха на две — на три колиба, трети Му предлагаха бунище. А мнозина идваха като нея на театър и не Му носеха нищо, само просеха милостта Му...

— Ето водичка! — чу се глас от брега. — Напръскайте ѝ лицето!

Вълната стихна и обгърна тялото ѝ като гальовна, ласкава прегръдка. Дона потъна цялата в нея, мъничка и пухкава като младенца от иконата. Кръстът се изгуби някъде зад тях, разбрал че е ненужен. Но дори и да се появеше отново, ръцете, които я носеха незнайно къде, нямаше да му я отстъпят!

— Сложете я тук, на пейката, на сенчица... Да повикаме ли линейка?

— Нет, не надо! Всё в порядке!

Ръцете се протегнаха, сложиха я да седне и внимателно подпряха главата ѝ на облегалката.

Дона повдигна с мъка клепачи и впери очи в мъжкото лице, надвесено над нея. Високо, изпъкнало чело, извити руси вежди, големи, светли очи, които потънаха в нейните. Едра, мазолеста ръка, с изпъкнали по нея вени, докосна очите ѝ леко, като птиче крило и отметна назад тъмните, влажни кичури, залепнали по тях. След това най-неочаквано скулестото, загоряло лице се надвеси над нейното, а пълните устни се свиха и духнаха на челото.

Тогава Дона заплака. Тихо, кротко, без страх, без гняв. „Не се срамувай — каза ѝ ръката и започна да бърше сълзите ѝ. — Да се плаче е хубаво! Вие, хората, не сте пресъхнали кладенци, а чешмички! Красиви чешмички с фини, резбовани кранчета. Понякога някоя невнимателна ръка пренатяга кранчето и чешмичката, естествено, спира. Тогава просто трябва да се повика друга ръка, която да го завърти в обратната посока. Към водата.“

— Добре ли си?

Младичкият съквартирант на Калоян, Делян, я гледаше загрижено, седнал на пейката от лявата ѝ страна. Изправен пред нея, с дамската ѝ чанта в ръце, стоеше друг младеж, дребен и мургав, с индиански черти на лицето.

Дона избърса с ръка мокрите си бузи, усмихна се виновно на младежите и се обърна към светлоокия исполин, седнал от другата ѝ страна.

— Hola! — изтърси тя смутено.

— А я — Олег! — усмихна се широко мъжът, без да откъсне очи от нейните. — Значит, познакомились!

В Максимус беше приятно хладно. Дона отбеляза доволна, че имаше малко посетители и любимата ѝ маса в левия ъгъл беше свободна.

— Една кока-кола лайт, моля — каза тя на момичето с таблата, което веднага се изправи пред нея. — Парче тортия със салата и бутилка минерална вода.

Облегна се назад на меката кожена облегалка, протегна с наслада отеклите ходила и притвори очи. „Каква прегръдка! Аз наистина бях голичко бебе, видях пръстчетата на краката си!... Какво ли беше това? Регресия в минал век?... Или просто настоящ момент на лудост?“

Телефонът в ръката ѝ иззвъня и тя го вдигна с отмалялата си ръка.

— Здравей, момиче! — звънна в слушалката познат женски глас. — Помниш ли Мяо Син от влака за Торехон?

— Пчеличката Мая! — извика неволно Дона и усети, че се изчервява. — Извинявай! Така те нарекох тогава.

— Чудесно си го измислила! Имаш око за детайлите!... Но я ми кажи: как си днес?

— Защо точно днес?

— А, не знам! Ти ще ми кажеш! Аз просто усетих, че имаш нещо да ми съобщиш и се обаждам.

— Ами... Днес заплаках! За първи път от много години.

— Ей, че хубаво! Да знаеш само как се радвам, когато някой плаче така!... А защо плака?

— Защо ли?... Бях бебе, а след това... Не мога да ти го опиша, Мяо Син!

— Ето това е!

Гласът в слушалката замлъкна за момент, след това отсече:

— Ето защо е трябвало да ти се обадя! *Ти* ще го опишеш!... Имаш ли химикал в чантата?

— Д-да, имам — изпелтечи объркано Дона. — Но нямам на какво да пиша!

— Как да нямаш!... Имаш тефтерче с адреси, вестник, книга, салфетки на масата! Ако е необходимо, ще използваш покривките или плота на бара!

— Не зная какво...

— Започваш от това, което знаеш!... Хайде сега, чао, че се качвам на корабчето!

— Какво корабче? — зяпна Дона.

— Как какво? Това на Сена!

Ситното *бип-бип* в слушалката показва, че разговорът е приключил.

— Аз сънувам! — поклати глава Дона, но бръкна послушно в чантата, извади от нея черното кожено тефтерче и го отвори пред себе си. Две сълзи увиснаха на миглите като капчици роса, а черният писец закриволичи по празния лист:

*И толкоз болки тръгнаха от мен
Да търси всяка своята билка.
Но всяка друга билка е намерила
И всяка се завръща в мен с надежда,
Че точно тая билка ти е нужна.
И вече в мен е пълно с билки, мамо,
Но от това не стават билките по-малко...*
(Донка Калчева)

— Заповядайте!

Момичето сложи пред нея вдигащия пара омлет и чашите с вода и кока-кола и се усмихна с мила, неслужебна усмивка.

— Благодаря — отговори машинално Дона, без да вдига очи от листа. „Аз наистина сънувам! Или съм болна... Или луда!... Но каквото и да е това, дано никога да не оздравея!“

Протегна ръка, взе парчето тортия и го захапа като ябълка, без да обръща внимание на приборите. След броени минути чинията и чашите пред нея бяха празни. Избърса пръстите си със салфетката, облегна се назад, въздъхна и притвори очи. Две нови сълзи се подадоха от ъглите на клепачите, но една невидима мазолеста лапа лекичко ги избърса. Дона отвори очи, сведе глава над тефтерчето и обърна нова, чиста страница:

*Знам, че треперя. Недей ми придиря.
Ще спра.
Аз те намерих. В най-светлата дия.
От път.
Знам, че частен е случая.
По изключение.
И по ред.
Сякаш тръгнали на приключения.
А пък то — на гурбет.*
(Донка Калчева)

Телефонът иззвъня отново и тя трескаво го грабна:

— Мяо Син, аз...

— Остави сега сина си! — прекъсна я гласът на Велика. — Ами вземи, та си ела в къщи! Че баницата е готова, а пък довечера ще дойдат едни испанци!

— Какви испанци? — преглътна Дона и се ощипа по бузата. Време ѝ беше да се събуди!

— Приятели някакви на бабата, дето я гледа Боряна. Семейство. Много искат да говорят с тебе! Казала им нашата, че чакаш дете и те — да помогнат!... Как ѝ се карах, ако знаеш! „Ти луда ли си? — викам ѝ. — Вършат ли се такива неща, без да си питала жената?“

— Станалото, станало! — успокои я Дона. — Нека заповядат! Една лудост в повече днес няма да ми натежи!

ПЕТА ЧАСТ

I. ДЕЛЯН

Бай Димо вдигна чашата, пълна догоре с ледена Mañou и се усмихна широко над отрупаната с чинии масичка:

— Хайде, наздраве, моето момче!

— Наздраве, бай Димо!

Делян отпи от бирата и набоде на вилицата вдигащата пара наденичка.

— Защо настояваше да дойдем тук, в кафето на гарата? — попита той. — В Мадрид има толкова хубави заведения!

— Тук исках да те почерпя аз! — въртна глава мъжът срещу него. — Тук, на „Аточа“, дето за пръв път в живота си щех да падна от глад! И то заради моя... Нема значение!

Бай Димо махна снизходително с ръка и продължи:

— И дето ти, чуждия и незнайния, ме усети и пожали!... Такива вкусни манджи като тогавашните нивга не бех ял!

Протегна вилицата си към препълнената чиния, набоде една от уханните наденички и с видимо удоволствие отхапа половината.

— Хапвай, хапвай! — побутна той чинията към младежа. — Ето тук още и руска салата, и маслинки, и чушлета, и картофки!... От сичко, дето имаше на тезгяха, посочих на момчето да турне в чиниите, да си не тръгнеш гладен!

Младежът огледа със задоволство свежото, гладко избръснато лице и живите очи под прошарените вежди. Това ли беше същият онзи мъж, който трепереше на ескалатора! „Ето го вече с първата спечелена тук заплата. А щом са платили еднакво и на двамата с Хари, значи, че се е представил чудесно!“

— Кажи ми, Бай Димо — облегна се назад той и отпи от чашата си, — какво ти направи най-силно впечатление през този първи месец тук, в Испания?

— Какво ли?

Мъжът глътна остатъка от наденичката и също отпи няколко големи глътки от халбата:

— Много неща! Но най-напред жегата! Голема жегата, големо нещо!

— Горещичко е тук!... Особено в началото! Аз дойдох през февруари и първите месеци пак ми пареше под краката!

— Много ми хареса и как пътуват тук с рейсовите и влаковете!

— Общественият транспорт в Мадрид е много добре уреден — съгласи се младежът. — А абонаментните карти са голямо удобство.

— То туй е верно! — въртна глава мъжът. — Но аз друго искам да кажа! Че като гледам испанците как чекат един зад друг на опашка, па как се качват само от предните врати, па как поздравяват шофьора, па той как им се усмихва...

Бай Димо се разсмя с глас, отпи с наслада от потната халба и избърса устните си с хартиена салфетка.

— И се сещам — продължи ухилен той — как ний след пазар чекаме рейса от Враца за село. Той като спре, па ний като се юрнем! Секи се бута да влезе и вика: „Ти що се блъскаш, бе?“ Пък кога влезне вътре, се тупне отпред, до вратите, а назад рейса — празен, празничък!... Имаме си една кондукторка, Перулина. Тя, горката, се съдира да вика по нас: „Вървете назад, бе, какво чекате тука? Банбони ли да ви раздавам?“

Делян се разсмя така, че немирният, неподстригван скоро кичур падна на очите му. Той го отметна нетърпеливо с пръсти и отново впери поглед в ухиленото лице срещу него.

— Миналата неделя тука — продължи бай Димо — тръгнах с рейса от Гуадалахара за Мадрид. Мислех да ида до нашата, тъй де, до гръцката църква. Седнах на седалката и извадих картата на метрото да погледна, че още не мога много, много да се оправям. Ходили бехме веднъж с Ламбо с ренфето, но с рейс — никога. Та отворих си аз картата и се замислих за моите хора в България. Отплеснах се в своите си кахъри и хич и не се сещах да турна картата обратно в портмонето. По едно време една нежна женска ръчичка ме побутна лекичко. Сепнах се аз и гледам — девойчето, което седеше до мен, сочи картата, усмихва ми се и нещо ме пита на испански. Загрижило се, милото, дали немам нужда от помощ... Ама ти хич и не посегаш към чиниите! Хапвай де!

— Нали слушам!

— Пак си слушай! Не ядеш с ушите си, я!

Делян се подсмихна и протегна вилицата към наденичките:

— Какво стана след това? Да не се загуби в метрото?

— Загубих си ума! — въртна глава мъжът. — Притесних се като ученик, дето са го дигнали на дъската, пък той учебник не е пипал! И малкото думи, де знаех на испански, отидоха, та се не видеа! Само посочих на картата спирката Коломбия. Девойчето, горкото, като ме виде, че бъкел не знае от езика й, слезна с мене от рейса на Авенида Америка, вкара ме в метрото, заведе ме на опашката да си зема билет, накрая ме свали на перона на деветката и докато не се качих във вагончето, не миряса. Чак когато стигнах църквата, се сетих, че имам абона за целия месец и не требваше да си купувам билет!

— Добре, че не си купил нова карта за месеца!

— Смееш ми се ти, ама аз се бех ошашавил целия! Къде ти у нас такива обноски!

— Е, тука възрастните са на почит! — вметна дяволито Делян.

— Възрастен викаш, а? — засмя се незлобиво мъжът. — Че да не съм млад, я! Сега на Димитровден петдесет и девет ще сторя... С моята баба Живка вече тридесет и пет години, как се водим!

— Защо й викаш така? — смъмри го младежът. — На теб тя е съпруга, а не баба!

Лицето на мъжа изведнъж стана сериозно и възрастно:

— Да знаеш само колко си прав, момчето ми! Откак се родиха внуците, тя, горката, стана баба на сички ни: и на тех, и на щерките, и на зетъвете. Че и аз тъй зех да й викам накрая... Ама тя самичка си е крива! Като е рекла: внученцата това, дечицата — онова, денем и нощем тех мисли и за тех говори! Да има начин, хлебеца ще им дъвчи и в устенцата ще им го слага! Комшиите, па и целото село и те са тъй!

Бай Димо въртна заканително с глава, отпи от халбата и изтри устата си със салфетката:

— Е, затуй ми се ще да поработя некой друг месец тук, в Испания! Да сбера некой сентим и да я доведа тук, да види баби що се викат!

— Че тука баби има ли? — засмя се младежът. — Възрастни госпожи — да, но баби!

— Те това искам да й покажа на моята Живка! Как къде по-стари от нас, па се пременят в неделя, па се хванат за ръчички, па излезнат на

разходка, па поседнат някъде да хапнат... Хем те си земат тяхното от живота, хем на младите не се пречат из краката!

— Моят дядо обича да казва — вметна Делян, — че цялата философия на живота се състои в това: да знаеш кога и колко да дадеш, кога и колко да вземеш, и кога и колко да приказваш.

— Ей, момче! — плесна се по челото бай Димо. — Добре, че ме подсети! Без малко да си я върна обратно!

Наведе се с пъшкане, вдигна раницата си от пода, бръкна в нея и извади плосък правоъгълен предмет, грижливо увит във вестник:

— Като рече: „да дадеш“, та се сетих!... Донесъл съм ти тук нещичко, да ти спомня за бай ти Димо от Неделчино! А, дано ти хареса!

— Благодаря! — усмихна се Делян и започна да отвива пакета. — Ще ми бъде приятно да имам нещо за спомен от...

Млъкна, впери очи в правоъгълното късче дърво в ръцете си и прекара ръка по него. Мадоната и младенецът го погледнаха изпод пръстите му, а извитата лоза изшумя над главите им.

— Изумен съм!... Те са живи! Виж, Богородица ми протяга ръка, а младенецът диша, гърдичките се повдигат... Гроздето над главите им ухае... Кой те е научил на това, бай Димо?

— Дървото, момчето ми. То ми приказва, аз го слушам и после зема, та направя туй, дето ме е учило... До сега не ме е лъгало. Друга направа е то, не като човешката!

Делян неохотно откъсна очи от иконата и я зави грижливо във вестника.

— Един ден ще ти направим изложба тук! — каза той разпалено. — Като на нашия Иван Христов! Трябва да видиш неговите скулптури от бразилски кедър!

— Да ги видя — съгласи се мъжът. — Ще идем некой ден, когато ти можеш. Ама аз да стегам изложби... Не е туй за мене работа. Но ми е драго, че туй, де ти дадох, ти хареса!

Младежът отвори раницата, пхна внимателно пакета в нея и се ухили до ушите:

— Това е първият ми сватбен подарък!

Бай Димо подскочи цял на стола, вирнал вилицата с набодената наденичка като Нептун своя тризъбец:

— Защо не казваш, бе, момче? Кога пристига девойчето?

— На трети септември!

— Че то не останало! Защо мълча до сега?

— Как да не е останало! Има почти цяла седмица! Това са пет дълги и предълги дни!

— Дълги са ти на тебе ушите! — въртна глава мъжът. — Булка ще си имаме, значи. Браво! Ще му направя аз подарък на девойчето... Може сън да не спя, но ще му го направя! Наумил съм си нещо!

Русо, пълно момиче, с проблясваща под долната устна обича, затвори стъклената врата на заведението и закачи на металните дръжки табелка с надпис: „затворено“.

— Сменили са го — кимна към него бай Димо.

— Летен сезон е. Част от персонала сигурно е в отпуск.

— Може. А може и да си е отишло... кажи — речи месец има вече, откак ти ме прибра от улицата.

— Видяхте ли се след това с братовчед ти? — попита любопитно Делян. — Човекът, който трябваше да те чака на „Мендес Алваро“!

Мъжът сви вежди, бръкна в джобчето на ризата си и извади пакет Fortuna.

— С нашия Димчо ли? Видехме се. Такова виждане... да пази Господ!

— Защо, бай Димо? Какво се е случило?

— Какво ли?... Ще ти кажа!

Бай Димо запали цигара и смукна от дима.

— Качил се нашият — продължи той, въздишайки дълбоко — да работи на един покрив. И, нали е юнак, не се е вързал ни с въже, ни с нищо! Да земе да се пръзулне и да тупне като круша от четири метра височина. То пак добре, че бил малкият дявол! Ребра има само две пукнати и китката на левата ръка строшена. На главата му, нали е дебела, нищо й нема!

— Това може да се случи с всеки, за съжаление.

— Може! Но туй, де иде после, със секи не може да стане!

Делян вдигна любопитно вежди.

— Решил нашият — смукна бай Димо от цигарата — вместо да лежи и да се лекува, да иде при шефа си да го заплашва! Подучил го некой пишман гангстер да го изнудва, пари да му иска! И човекът земе, та го изхвърли като мръсно коте на улицата, дето той преди месец и нещо заряза мене.

— Твоят братовчед може и да е имал известно основание — вметна младежът — Ако е имало нарушение на мерките за безопасност...

— Може и да е имало — врътна глава мъжът. — Не им знам мерките! Но акъла на моя братовчед съм го мерил много пъти и съм го видел отдавна! Късичък му е на горкия! Както и да го крои и за кърпе нема да му стигне, да си скрие с него срамотиите! Ами да благодари на Господ, че му е дал по-свестна женица!

— Тя знае ли?

— Знае, как да не знае! Нали нема очи да ми се обади на мене, ревноал на нея: „Аман, заман! Без работа съм, без пари, ръчицата ми отиде! Само бати може да ми помогне!“ И тя при кого да иде? Свела вирнатото носле и — при моята баба Живка!

— Ти отново я наричаш „баба“! Нали обеща нещо?

— Прав си, момчето ми! — всмукна мъжът от цигарата. — Ама пак се ядосах с моя хубостник!

— Какво направи с него след това? Издърпа ли му ушите?

— Море, ушите!... Пръчката щех да зема! И колкото му е посинен задника от падането, дважди по-син щеше да стане! Ама мойта баба Живка като ми изплака тогава: „Да го намериш, Димчо! Още днес да го намериш и да ни го върнеш тука, да си го лекуваме! И да не земеш да го качиш на рейса, да се блъска два дни на жегата! Самолетен билет му земи!“ А, викам й, този път не е познал! На самолета тебе ще кача, малко само да стъпя на нозете си! А той, щом може цел ден да оди да се занимава с глупости и да хапе ръката, де му е дала хлеба, ще може и два дни де се вози! На заем брашно тъпкано се връща!

Бай Димо поклати глава, натисна фаса в малкия стъклен пепелник и вдигна очи към младежа:

— Та такива ми ти работи с нас, момчето ми! — въздъхна той. — Ама ти що тая вечер нещо...

Лицето му изведнъж се проясни и той се наведе напред, ухилен до ушите:

— Бе чудя се аз целата нощ: какво не е като предния път? А то — само моите фасове в пепелника!

— Отказах цигарите — засмя се и Делян.

— Само така! Браво на девойчето! Не е пристигнало още, а ти вече мирно си застанал! Какво ли ще е, като дойде!

II. ИВАНА

— Заспала е — наведе се Диана над количката. — Днес в детската градина са ги водили на куклен театър. Сигурно е подскачала повече от куклите!

— Да я сложим в спалнята — предложи Мара и затвори лекичко входната врата.

— Ако се събуди сама на непознато място, ще вдигне на главата си целия квартал!

Трапезарията се отвори и сумрачният коридор се изпълни с аромата на ванилия и карамелизирана захар. Ивана застана в очертания от дървената рамка светъл правоъгълник, препасана със синя готварска престилка на бели цветчета и с кухненска кърпа в ръце.

— А, имаме си гостенче — усмихнаха се очите ѝ и тя хвана дръжките на количката. — Оставете я на мен, а вие си вършете спокойно вашата работа.

Диана погледна колебливо затворените очи на детето:

— Не те познава добре, лельо Ваня. Ако се събуди...

— Ако видим, че не можем да се справим без вас, ще ви повикаме — успокой я Ивана. — Нали сте тук. „Все още. Още няколко дни, а след това...”

Вкара количката в малката стая и затвори вратата след себе си. Котето на Росен се надигна от възглавничката на стола, изпъна предните си крака и се прозя широко, вперило присвити очи в спящото дете.

— Стой там, Фрося! — прошепна му Ивана. — Да не я събудим, че яхнията ми е още на котлона!

Мушна внимателно ръце под детето, вдигна го от количката и го сложи на кухненския диван, като говореше тихичко на отпуснатата главичка:

— Колко е пораснало това момиченце! Тежи, не мога да го вдигна!... Големичко е да го возят в тази количка! Тези краченца могат да тичкат, да тичкат!... Но нали така им е по-лесно на мама и тати...

Изправи се, избърса потното си чело и изтича в остъклението, което се беше превърнало в сауна от следобедното слънце и къкрещата на котлона тенджера. Вдигна капака и набоде една от пълните с кайма и ориз чушки с дълга, тънка вилица. Готови бяха. Можеше вече да ги застрои с киселото мляко и яйцата и да добави нарязания магданоз. Така... Докосна една от купичките с крем карамел, които беше извадила от фурната преди около час. Поизстинали бяха, можеше вече да ги внесе и да ги сложи в хладилника. „Да влизам сега при детето, че ако се събуди...“

Бутна вратата на остъклението с таблата в ръцете и видя Мара и Диана, изправени пред масата с широко отворени очи. Обърна светкавично лице към дивана, където беше оставила спящото момиченце и поклати глава. Милена, седнала като кукла на възглавницата, подгънала босите си крачета, притискаше до гърдичките си примижалата, свила ушите Фрося.

— Изумена съм! — възкликна Диана. — За първи път й се случва да се събуди на чуждо място и да не протестира с цяло гърло!

— Какво чудно има? — каза тихо Ивана. — Чувствала се е изоставена. Точно както и Фрося. Затова сега и на двете им е толкова добре.

— Излизаме, мамо — хвана Мара дръжките на количката. — Толкова приятели искаме да видим, преди... Не ме чакайте за вечеря.

— Събираме се у нас — поясни Диана. — След това Ники ще я докара с колата.

Погледна към Мара с кестенявите си очи и добави:

— А може и да остане да спи у нас. Да бъдем малко повече време заедно.

„И на нас ни се иска да бъдем с нея, бе, дете! А на твоите родители — да са с теб!“

Затвори външната врата и спря зад нея, заслушана в стихващите гласове. Жилището изведнъж опустя и се разтвори в тишината. „Като гробище“, мина през ума й като игла и тя тръсна глава, за да изхвърли от там острата мисъл. „Стига си се глезила! Три дни още и започва учебната година. Тогава ще плачеш за такава тишина! Не, няма, отговори й свитият на топчица стомах. Дойде ли тази тишина в дома ти, плачеш единствено от нея...“

Върна се обратно в трапезарията, погледна загасения телевизор и взе дистанционното. По единия канал вървяха неспиращите „Нежни сърца“, по другия — екшън, по третия... Остави дистанционното обратно на масата и извади книгата, мушната грижливо под бродираната възглавничка на диванчето. Погледна заглавието „Време разделно“ и я пхна обратно под възглавницата. Избърса влажното си чело с ръка и се надигна с пъшкане от стола.

Ароматът на Antonio Banderas-Donna изпълни ноздрите ѝ и тя вдиша дълбоко. Марето не докосваше друго флаконче, откакто Делян ѝ изпрати този парфюм за последния рожден ден. Сигурно си беше сложила от него, преди да излезе, затова сега цялата стая ухае.

Плъзна поглед по двете ъглови легла, подарени на Марето от дядо ѝ за абитуриентския бал. Едното от тях беше цялото отрупано с купчинки дрехи, книги, кутийки, тефтерчета и още безброй нищо не струващи безценни дреболийки. Стая на човек, който стяга куфара за далечно пътуване. И който трябва да събере двадесетгодишно минало в двадесет килограма багаж.

Обърна лице към библиотеката от черешово дърво, залепена за отсрещната стена и вграденото в нея бюро. Картички от Мадрид, изрезки от списания за Мадрид, свалени от интернет и принтирани материали за Мадрид... „Чакам да дойде Мара, ѝ беше казал веднъж по телефона Делян, за да ме разведе из Мадрид и да ми го покаже!“

Няколко листа, поставени най-отгоре на бюрото, привлякоха вниманието ѝ и тя взе единия от тях. Късогледите ѝ очи се взряха в него. Най-отгоре на изпълнената със ситни печатни букви страница Марето беше написала с едрия си красив почерк: ЛЕГЕНДА ЗА МАДРИД. Ивана седна на края на леглото до жълтия плюшен мечок, с които детето ѝ не се разделяше от детската градина и започна да чете:

Легендата разказва, че сред малкото оцелели от победените в Троянската война бил принц Бианор. Той се опитал да се добере до някакъв кораб, с който да напусне страната. Не успял и тръгнал към Гърция, а оттам — за Албания, където основал свое царство.

Бианор имал двама сина: Тиберис и Бианор. Първият бил законен, а вторият — роден от една красива селянка на

име Мантуа. Тиберис, който се страхувал от борби за трона, дал голямо богатство на Мантуа и на сина ѝ Бианор и ги накарал да напуснат страната и да отидат в Италия. Там Мантуа основала град Мантуа, известен днес като Монтова.

Когато Бианор станал пълнолетен, на сън му се явил бог Аполон. Той го посъветвал да се откаже от царството, което му предлагала майка му и да тръгне към земята, „където умира слънцето“. Преди да тръгне, по съвет на майка си незаконният син приел името Окно, което означава: „да виждаш в бъдещето чрез сънища.“

В коридора се чу шум и Ивана мушна листа под купчинката документи на бюрото. Обърна глава към отворената врата и се послуша. Не, нямаше никой. Сигурно Фрося беше скочила от дивана и тръгнала за банята. Ивана въздъхна, извади отново изписания от двете страни лист и продължи да чете:

Пътуването, което продължило приблизително десет години, прекъснало една нощ, в която Аполон се явил отново в съня му и му казал, че точно на това място трябва да основе нов град.

Когато се събудил, Окно видял красив, мирен пейзаж, с богата растителност и обилна, бистра вода. Близко до това място пасели стадата си добри и мили хора, наричани Carpetanos, или „тези без град“. Те очаквали знак от боговете да им посочат къде да създадат своята родина. Принцът им разказал за съня си и всички започнали да строят на същото място. Скоро построили стена, къщи, дворец, и храм. Когато довършили града, обаче, отново избухнал спор на кого да бъде посветен, тъй като не всички били поклонници на Аполон...

Ивана остави прочетения лист на бюрото, вдигна глава и преглътна горчилката, събрала се в устата ѝ. „Колко хилядолетия още ще бъдем такива — лаещи един срещу друг, прикрити зад имената на боговете си? Забравили напълно, че същите тези богове освен езици са

ни дали сърца и умове! И какво още трябва да се случи с децата ни, че да си го припомним?“

Взе другия лист и отново плъзна поглед по черните редове:

Окно помолил Аполон да се яви в съня му, за да му посочи разрешение на конфликта. Богът се явил и му казал две неща: първото, че градът трябва да бъде посветен на богинята Метрахирта, наричана още Кибеля, богиня на земята и дъщеря на Сатурн и второто, че да стихнат разпериите и да бъде спасен градът, той, Окно, трябва да принесе в жертва своя собствен живот!

Когато се събудил, Окно разказал на своите хора съня си и заповядал да изкопаят дълбок кладенец. Когато кладенецът бил готов, той слязъл в него и наредил да го затворят с огромна камена плоча...

Гърдите на Ивана се заповдигаха тежко. Тя отвори уста и започна да откопчава копчетата на тънката памучна блузка, която я задушаваше. Пръстите не я слушаха.

Целият народ коленичил около него в молитви и погребални песнопения, докато последната нощ на оная луна се развихрила ужасна буря и от върховете на планината Гуадарама се спуснала на бял облак Cibeles. Тя изтръгнала Окно от гроба и се изгубила с него във висините. От тогава градът се нарича с името на богинята Метрахирта. По-късно преминава в Махерит и накрая — в Мадрид, ГРАДЪТ НА ХОРА БЕЗ РОДИНА.

Огромна черна лапа се спусна над белия лист и го изтръгна от ръката ѝ. Ивана бавно повдигна глава. Изобщо не беше усетила, че Илия е отключил външната врата и е влязъл в стаята. „Сега ще ми се скара — бръмна главата ѝ, — че се ровя в нещата на детето, без разрешение. И ще бъде прав... И какво от това, прободете я гърдата отляво. Какво значение има кой е крив и кой е прав? Остава ли ни нещо тук, което да има някакво значение?...“

Илия вдигна листа и, без да каже дума, прочете едната страница, след това — другата. Сложи го внимателно на бюрото и, неочаквано за

Ивана, я хвана за ръцете:

— Ела. Моля те!

Влязоха в спалнята, той затвори вратата и се обърна към нея. „Какво му е — взря се тя в лицето му. — Дано не е вдигнал отново кръвното!“

Той протегна ръце, смъкна разкопчаната блузка от раменете ѝ, сведе глава и целуна разголената шия. „Мириша на яхния — помисли си тя, но вдигна ръце и обгърна мургавия врат. — А ако влезе сега Марето?...“

Горещите плътни устни тръгнаха нагоре по шията и потърсиха нейните. Целувката мина през тялото ѝ като горещ нож през пакетче масло и го разреза на две отвесни половини, еднакво вцепенени от изненада и удоволствие. „Да влезе, който иска... Дори Аполон може да слезе сега от небето. Никой и нищо няма значение.“

— Каква жегата... — измърмори Ивана, без да повдига омекналата си глава от коравото рамо. — Колко ли стана часът? Сигурно вече си гладен.

— М-м — съгласи се Илия, без да мърда от мястото си.

— Вечерята е готова — намести тя отмалялото си тяло в прегръдката. — Само трябва да сложим масата.

— Искаш ли да ти сервирам в леглото? — помилва я той по косата. — Както на романтичните сцени от твоя сериал!

— Да, да! — възпротиви се тя енергично. — И след това да гоним хлебарките с чехлите! Ще бъде много романтично!

Гърдите на Илия се разтресоха от беззвучен смях:

— Моето трезвомислещо грижовно момиченце!

Ръката му се плъзна по бузата, стигна до носа и бащински го ощипа.

— Не трябва да криеш болките си от мен — прозвуча гласът му след малко, сериозен и наставнически. — Хиляди пъти съм ти го казвал!... Мога да ги понеса!

— Знам, че можеш! Всички сте силни и можете...

Изправи се с пъшкане, седна в леглото и потърси с очи дрехите си.

— Но не желая да ви товара излишно — добави тя извинително.

— Аз пък желая да бъда товарен! — мушна Илия ръце под главата си — Нали затова си моето момиче!

Ивана срещна погледа му и усети, че се изпотява. Изведнъж се видя през неговите очи — с рошавата, небоядисана коса, с влажните, увиснали вече гърди и заоблечения като диня корем.

— Колко си красива! — усмихна се блажено Илия. — Думи не намирам да ти го кажа!

III. ДОНА

„Защо ме остави сама, бе, Вили — въздъхна тихичко Дона. — Ела и ми покажи как се разбираш с твоята Самаира! Че ние тук сега на три езика говорим, а разговор не се получава! Въпреки целувките по двете бузи, които си разменихме при запознанството с... как се казваха? А, да! Пилар и Педро.“

— От колко време сте в Испания? — попита я Пилар на английски език, обърнала към нея сериозното си, обсипано с лунички лице.

— От четири години — отговори Дона на същия език и се усмихна вежливо.

— Боряна не говори добре испански език — каза на френски език сивокосият мъж, седнал в креслото срещу нея. — Но все пак успя да ни обясни, че вие говорите свободно френски и английски.

— Дипломиран филолог съм — обясни кратко Дона на френски език. „Макар че моите дипломи тук не ми вършат никаква работа.“

— Това сигурно ви е помогнало — продължи Педро на Френски език.

— Първите емигрантски години са много трудни. Не познаваш начина на живот в чуждата държава, не знаеш езика...

— Знаех! — усмихна се Дона. — Знаех цели две думи: „hola“ и „te quiero!“.

— Е, за начало е добре! — проблеснаха пъстри светлинки в очите на Педро — Достатъчно, за да намериш приятели.

— Какви са плановете ви за бъдещето тук? — попита предпазливо Пилар на английски език и внимателно постави на масичката чашата вода, която държеше.

Дона проследи с поглед движението на нежната, поддържана ръка с изкусно направен маникюр и скри своите мазолести пръсти под масичката.

— Планове ли? — преглътна тя. — Първото нещо, което един емигрант разбира, е това: в чужбина планове не могат да се правят!

— Моят дядо е бил емигрант.

Френският език на Педро излизаше леко гърлен, но плавен и непринуден. „Не си гледал Сорбоната на картички. И не си писал чуждите думи по десет реда едната.“

— Той често ми е разказвал как е пътувал двадесет часа с една лодка — продължи мъжът. — И как е работил скрит в един ресторант седем месеца, без да излезе нито веднъж от него.

— Разказите на дядо са едно — извърна очи Дона. — Но когато твоят собствен живот пламне като хартиена къщичка, а бурята отнесе дори пепелта му, тогава е съвсем различно!

Пилар и Педро си размениха светкавичен поглед, който настръхналата Дона улови с крайчеца на окото. „Защо не си тръгвате вече? Защо въобще сте дошли да вирите носове в нашата емигрантска дупка?“

— Вземете си — каза тя на испански език и кимна към отрупаната масичка. — Всичко е приготвено от майката на Боряна, а тя е чудесна домакиня.

— Не, благодаря! — каза бързо Пилар и я погледна изпитателно под рижия къдрав перчем. — Не съм гладна.

Дона усети, че жената седи като на тръни. „Не, не се гнуси, проумя тя изведнъж. Страхува се! Но от кого? С този мъж до себе си, с парите в гледаните си ръчички и с родната държава зад гърба си!“

Пилар изведнъж се разбърза, сякаш прочела мислите й. Дръпна нервно ципа на дамската си чанта, извади оттам една дебела книга, тефтерче, несесер и бутилка минерална вода.

— Моят съпруг обичаше да казва — вметна хапливо Дона, — че в една дамска чанта винаги има всичко. Липсва само ред!

— Търся ключовете на колата — пламна лицето под луничките. — Ще прескоча да прибера децата от баба им.

— Може ли?

Дона протегна ръка и взе книгата от масичката. „*Приказките на Ева Луна*“, прочете тя заглавието. *Исабел Алиенде*. Разтвори я и прелисти няколко страници.

— Трудна е за четене — поясни сухо Пилар. — Авторката не е испанка по националност. От една държава е, която се нарича Чили... Не зная дали сте чували за нея!

Дона вдигна глава и впери изумен поглед в луничавото лице срещу нея. „Поеми си дъх, Доне! — заповяда си тя. — Бавничко...“

Така. Сега издишай и отпусни юмруци... Отмести погледа си и говори на испански, колкото можеш!“

— Спомням си нещо — започна тя тихо и отчетливо, без да поглежда нито жената, нито мъжа. — За една държава, която имаше президент, който се казваше Салвадор Алиенде. И в столицата на която имаше стадион, където...

Дона спря и пое въздух. Не знаеше как да каже на испански „разстрелвам“.

— ... където убиваха хора. И за един певец с китара, на когото отрязаха ръцете. И за хунтата на един диктатор. Но сигурно дядо ми е разказвал това. Защото вие мислите, че аз не зная нищо!

Вдигна глава и продължи, притиснала книгата пред гърдите си като щит:

— Моята страна се нарича България. Не зная дали сте чували за нея! Но тя е дала на света азбука, на която днес пишат милиони! И там децата задължително ходят на училище! И, между другото, изучават география и история!

— Боряна ми каза — обърна тя изпотеното си чело към Педро, — че Вие сте професор по физика. Затова предполагам, че знаете кой е Алберт Айнщайн. Но сигурно не знаете, че той след срещата си с нашия Петър Дънов е казал...

Дона усети, че силите я напускат и че само след миг ще се разплаче като малко дете.

— ... е казал — извика тя през сълзи — „Целият свят почита мен, а аз се прекланям пред учителя Петър Дънов от България!“

Протегна трепереща ръка, взе чашата с вода пред нея и я вдигна към устните си. Зъбите ѝ изтракаха по мокрото студено стъкло и тя с мъка отпи няколко глътки. Постоя така с наведена глава, с устни, долепени до ръба на чашата. След това бавно отпи още няколко глътки, избърса угълчетата на очите си и вдигна глава:

— Моля ви да...

Срещна погледа на Пилар и думите „да си вървите“ спряха на гърлото ѝ.

Конячните очи на жената срещу нея блестяха влажни под светещия абажур, а устата ѝ се усмихваше, разкрила два реда ситни бели зъбки.

— Ас зная малко български! — отметна Пилар рижавия си перчем. — И много харесвам България!

Гребна ключовете от масичката, напъха всичко, което беше извадила, обратно в чантата си и я метна на рамо.

— Разкажи ѝ — обърна се тя към съпруга си и стисна умолително ръката му. След това скочи и заситни към вратата: — Отивам да взема децата и идваме всички тук! Да се запознаем!

Дона отпусна натежалата като камък глава на облегалката на дивана, притвори очи и протегна отеклите си крака под масичката. Гадеше ѝ се. Освен парчето тортия в кафето до църквата, не беше хапнала нищо друго през целия следобед. „Този ден явно няма да свърши. И аз скоро няма да се събудя. И ще продължавам да сънувам небивалици...“

— Моля те за извинение! — прозвуча гласът на Педро. — И само за няколко минути повече внимание. Виждам, че си изморена!

Дона повдигна клепачи.

— Ще ти говоря на „ти“ — каза простичко сивокосият мъж, седнал в креслото срещу нея. — И ще ти обясня защо сме тук.

— Женени сме още от дванадесет години — започна той разказа си. — Дъщеря ни Андрея е на десет. Синове не можем да имаме. Пилар е болна, а болестта се предава от майка на син. Наследствена е.

Педро въздъхна и отпи от чашата пред него.

— Тя не можа де се примири с това — продължи той. — Затова преди две години решихме да си осиновим момченце от чужбина. Спряхме се на България, защото, макар и скъпа, процедурата там е много по-бърза. Парите за нас не са от значение. Искахме само детето. Колкото се може по-скоро.

Месеци наред и тримата се подготвихме за събитието. Сменихме жилището с по-голямо, избрахме подходящи мебели, четяхме материали за България и учехме български език. Един българин-имигрант, учител от Сандански, Естоян...

— Стоян — поправи го Дона механично.

— Да, Стоян — усмихна се Педро, — идваше два пъти седмично. Аз, да си призная, не бях много прилежен ученик, но Пилар напредваше с невероятни темпове. Усвои кирилицата само за дни.

Дона извърна смутено глава. Тези камъни за азбуката бяха хвърлени в нейната градина! Лицето на мъжа стана отново сериозно.

— Няколко месеца след започването на процедурата — продължи той, — разбрахме, че детето, за което подготвахме документите, има братче. Вече нямахме търпение, но решихме да издържим още малко, за да можем да вземем и двете деца.

Накрая дългоочакваният ден дойде. Тръгнахме двамата с Пилар, с леката кола, с дебела папка с документи и пълен багажник с подаръци. Братчетата бяха в детски дом и ние искахме да има дрехи и играчки за всички деца. Ала най-голяма радост за мен бяха двете футболни топки с емблемата на Реал Мадрид и автографите на някои играчи по тях. Лично бях ходил да се моля за подписите им.

Отидохме до агенцията в София и там ни повериха на един господин, който говореше добре английски език. Той трябваше да ни охранява и да ни води. Тримата тръгнахме с колата за детския дом.

— За кой град? — попита Дона без особен интерес. Главата ѝ бучеше.

— Името няма значение — поклати глава Педро. — В цялата тази история значение имат само децата.

Мъжът отпи няколко глътки вода и отново продължи разказа си:

— Някъде по средата на пътя нашият водач и охранител ни ограби.

Дона подскочи на дивана.

— Принуди ни да отбием колата — продължи спокойно той. — И ни поиска голяма сума пари.

— А вие? Какво направихте?

— Уплашихме се! Бяхме сами, в чужда, непозната държава. И толкова искахме децата!... Дадохме всичко, което можахме и продължихме.

— Защо не съобщихте в детския дом? На директора?

— Беше директорка. Не говореше друг език, освен български, и то на диалект, от който Пилар не разбра нищо. Отдели ни само броени минути, бутна децата в ръцете ни и замина някъде със своята кола. Всички подаръци, които занесохме, бяха нахвърляни на задната седалка. А най-отзад, на видно място зад стъклото, бяха изложени двете футболни топки.

— Трябвало е да направите нещо! — извика Дона. — Да съобщите в агенцията! Да отидете в полицията! Или в испанското посолство в София!

— Искахме само да минем границата невредими. И децата да са с нас! Слава Богу, успяхме!

Педро вдигна глава и я погледна в очите:

— Извинявай, ако сме те обидили с дума или жест! Ние само...

— Да сте ме обидили! — скочи от дивана Дона. — Дайте ми адреса на тази агенция, моля ви! Ако трябва, аз лично...

Холът се завъртя пред очите ѝ, абажурът над главата ѝ гръмна като балон и се пръсна като празнични фойерверки в тъмното небе. След миг фойерверките угаснаха и остана само тъмнината. „Най-последеният свърши“, беше последната мисъл в главата ѝ.

— Боби? — изхриптя Дона. — Какво правиш в моята стая?

— Как си, Доне? — наведе се над нея Боряна. — Боли ли те нещо?

— Жадна съм.

Боряна мушна жилавата си ръка под тила ѝ, надигна внимателно главата ѝ и допря до устните ѝ малка чашка:

— Ето ти водичка с лимонче.

— Къде съм? — каза по-ясно Дона. — С какво са ме облекли?

— С хартиена нощница. В тази болница така обличат пациентите... Педро те е докарал и ни се обади.

Дона отпусна безсилно глава на възглавницата и притвори очи.

— Защо съм тук? — прошепна тя. — Какво ми е?

— Ниско кръвно! — чу се над нея ясният смях на Боряна. — И анемийка. Всички други изследвания са ти като на двадесетгодишно момиче.

— Спомних си — промърмори сънено Дона. — Държах се с Пилар и Педро като глупачка! Ще ми бъде неудобно да ги погледна в очите!

— Ами, неудобно! — звънна отново смехът на младата жена. — И двамата са луднали по тебе! Аз много не им разбирам, но това ги разбрах: че каквото и да решиш да правиш, от днес нататък те застават зад теб и дъщеря ти!

Дона трепна, ококори очи и се надигна на лакти. Боряна скочи уплашено и я натисна безцеремонно по раменете:

— Чакай, де! Къде тръгна такава? До сутринта не трябва да мърдаш! След това се усмихна виновно и смутолеви:

— Хората ми поръчаха да не ти го казвам още, ама аз, нали съм яла кокоши крак!... Ще си имаш момиченце, Доне!

ШЕСТА ЧАСТ

І. ДЕЛЯН

Олег се отпусна тежко на дивана и отпусна до него раницата с работните дрехи и личните си инструменти, с които винаги работеше:

— Съквартирантът ти да не спи още?

— Станал е — отговори Делян и погледна ръчния си часовник.

— Отдавна. Събира последния багаж. Димитър, приятелят му, ще дойде всеки момент.

— Нова работа ли започват във Валенсия? — попита шепнешком Ервин и огледа с детско любопитство мрачното опушено помещение.

— Да, имат и работа, и квартира. Но няма да започнат веднага. Утре заминават за България... да занесат урната с пепелта на Чавдар.

Тримата замълчаха и сведоха глави.

Звънецът на входната врата иззвъня рязко и Делян скочи да отвори. Широкоплещестият, мустакат Вальо заемаше почти целия отвор, а слабичката Мартина беше кацнала в ръцете му като птиченце с вирната черна опашчица.

— Здравейте! — поздравиха и двамата на испански език. — Идваме на помощ.

Гласовете им прозвучаха като дует на саксофон и върбова свирка.

— И ви носим пържени мекици!

Опашчицата стъпи на пода, вдигна ръчички и сложи на масата голяма хартиена торба:

— От мама са. А кафето къде е?

— Ей сега ще го направя! — засмя се Делян и влезе обратно в кухнята.

— Жена! — въртна глава Олег, сложи момиченцето на коленете си и помилва щръкналата опашка. — Още щом дойде, въведе ред и дисциплина!

Вратата в дъното на коридора се отвори и Калоян излезе от нея, гол до кръста, с голям черен сак в ръка. Той поздрави кратко, остави багажа при другите чанти и раници, натрупани до външната врата и влезе обратно в стаята си.

Делян изнесе чашките с кафе, от които се вдигаше ароматна пара. Остави таблата на масата, седна на креслото и избърса челото си.

— Къде са боята и гипса? — прозя се сънливо Ервин, като прикри устата си с ръка. — Да минаваме всичко и да вървим на тази ваша река!

— Бре, че пъргав майстор се извъди! — измърмори Вальо под мустак на български език. — Кога стана калайджия, кога ти почерня...

Олег протегна широката си лапа и тупна боливицеца по слабото, жилаво рамо:

— Има време за всичко, приятелю! Летният ден е дълъг като година!

Калоян излезе от стаята, гладко избръснат, облечен в бяла спортна риза с къс ръкав и бежови памучни панталони.

— Защо ти е синьо тука, под очите? — щръкна любопитно черната опашчица — Ударил ли си се?

— Мартина! — смърри я баща ѝ.

— Остави я — усмихна се иронично Калоян. — Жена!... Досадница, като всички други!

Щипна детето за нослето и обърна посивялото си лице към Делян:

— В понеделник ще дойде хазяинът, да прехвърлите договора на твое име. Разбрах, че прекарваш и телефон.

— Да, телефон и интернет.

— Внимавай само какви съквартиранти ще намериш! Да не дойдат някои боклуци да станеш пишман!

Делян кимна мълчаливо с глава. „Само за няколко дни остаря с години... А косата му съвсем побеля.“

Звънецът на входната врата извъня силно и настойчиво. Мартина се шмугна между изправените мъже и я отвори широко. Дребничкият Димитър поздрави с кимване, прекрачи прага и се наведе над чантите.

— Е, момче! — протегна ръка мъжът. — Остани си със здраве!

— Всичко добро и на теб! — протегна младежът своята. — Желая ти здраве и късмет!

— Късмета съм си го видял! — поклати глава Калоян, метна раницата си през рамо и грабна два от саковете — Здраве дано има само някоя и друга годинка!

— Обличаме работните дрехи, момчета — наруши мълчанието Олег. — Да свършим, докато не е напекло!

— Тате, виж какво намерих в стаята на оня чичко!... Хубавата леличка! Която ми даде шоколада и ми нарисува „Спящата красавица“!

Опашчицата стърчеше възбудено, а слабите ръчички размахваха гланцирана цветна снимка и голям лист хартия, изписан от двете страни.

Ервин надникна любопитно и обърна снимката с лице към него:

— А, това е бременната жена от църквата!

Олег протегна мълчаливо едрата си лапа, взе снимката и впери поглед в нея. Делян хвърли поглед през рамото му:

— Да, това е Дона. Видяхме я на църквата миналата седмица. Но тя не е бременна, заблудил си се.

— Кой, аз ли? — ухили се до ушите Ервин. — За тези неща аз...

Прехапа език, хвана се за лакътя и погледна под вежди към Олег.

— Сигурно съм се заблудил — измърмори той и разтърка енергично ръката си. Пръстите на този мечок бяха като клещи.

— Вижте, колко е красива! — трепкаше черната опашчица. — И какви хубави цветенца има около нея! Монголии!

— Наричат се магнолии — помилва я Делян и се обърна към украинеца: — Ще прибера снимката и писмото. Калоян сигурно ги е забравил!

Олег сложи ръка на рамото му, без да откъсва очи от слабото лице, което му се усмихваше тъжно на фона на отрупаното с цветове дърво:

— Не ги е забравил, приятелю! Оставил ги е!

Взе изписания лист от ръчичката на детето и го подаде на младежа:

— Преведи ми го на испански език.

— Не мога да чета чуждо писмо!

— Зная.

Делян се поколеба за миг, погледна украинеца в лицето и взе листа:

Здравей, Калояне!

Сядам на листа, защото усещам, че трябва да ти напиша някои неща, които не успях да ти кажа. Само не зная откъде да започна. Може би от Коледната нощ, в която за първи път те прегърнах. Или от някоя от другите откраднати нощи, в които бяхме заедно? Или от последната ни среща на моя злополучен рожден ден?... Ала има ли смисъл да отваряме отново тези страници? Не, нали? Аз съм просто едно име от дългия списък.

Виждам те как се усмихваш иронично, както само ти можеш! Въпреки това продължавам да движа химикалката по листа, защото много искам да ти кажа това: чукат се пироните, Калояне! Жените се любят! Освен, ако не искаш да се превърнеш в тесла или чук — надрани, очукани и нацърбени! А всичко, което не мирише на метал, а е живичко и топличко, да бъде за теб синоним на глупост. Ти обичаш думата „глупости“ и често ми я хвърляше в лицето. Не тая обида, нито гняв и не ме боли от нея. Защото вече зная, че моят живот се крие в моите глупости, Калояне! В глупавичките ми, според теб, тъги и радости, падания и ставания, смях и сълзи. Да, в сълзите. Бях забравила за дълги години колко е хубаво да плачеш като глупаче. Но сега, когато си спомних, разбирам колко силно съм копняла да имам до себе си рамо, на което да мога да пророня няколко сълзи. Или да се посмея. Или просто да помълча. Защото, Калояне, когато двама души се обичат, дори мълчанието между тях се превръща в диалог! Навярно затова дойдох при теб. Беше грешка. Чук не се милва и на тесла не се плаче! От тях трябва само да се пазиш, да не те накълцат и осакатят отвътре.

Сега се смееш на глас на глупостите, които пиша, нали? И ме смяташ за луда. Навярно имаш известно основание. Защото аз от няколко дни пиша почти без прекъсване, като в същото време плача или се смея. Сама на себе си, като лудите! Но знаеш ли кое е най-смешното? — Аз такава се харесвам и обичам! И се моля на своя Бог само за две неща: да не ми изпраща изцеление и да не

оставя чукове по пътя ми! Вместо тях да ми изпрати един-единствен луд глупак, същият като мен!

На теб, Калояне, прощавам всичко и на свой ред те моля за прошка, ако с нещо съм те наранила! Пътят продължава и за двамата, нали? Ще видим какво ни очаква на следващия завой!

С най добри пожелания: Дона

П.П. Утре заминавам за о-в Тенерифе с едно испанско семейство. Ще уча две български дечица на български език. Звучи ти глупаво, нали? Всъщност е прекрасно! Защото тези момченца още на третия месец след пристигането си тук напълно забравят майчиния си език. И само до преди броени дни категорично отказваха да си го припомнят!

Ще посрещна Коледа там, сред океана. Вече съм изпратила писмо на вълшебния дядо лапландец. Помолих го този път да внимава да не ми носи пакети, които не са за мен! И той твърдо ми обеща! Тази Коледа поне единият от подаръците ще бъде истински и мой! Вече зная това със сигурност!

Сбогом и бъди щастлив: Дона

— Не съм сигурен дали успях да преведа добре всичко — започна колебливо Делян. — Има думи и изрази, които...

Олег мълчаливо протегна ръка, взе писмото и снимката, сложи ги грижливо в плика и прибра всичко в джобчето на бялата си ленена риза.

— Този чичко защо е толкова сериозен? — щръкна любопитно черната опашчица.

— Сякаш е в църква — усмихна се баща ѝ под мустак.

— Обади ѝ се по телефона — обърна се украинецът към Делян, сляп и глух за всички. — Моля те! Попитай дали мога да я потърся на Тенерифе!

— Не знаех, че ще ходиш на Тенерифе! — опули очи Ервин.

— И аз не знаех, приятелю!

Делян извади послушно апарата и набра някакъв номер под погледите на тримата мъже, които тържествено замълчаха. Каза няколко думи, въздъхна облекчено и избърса челото си с ръка.

— Хо-хо-хо!

Едрото тяло на Олег внезапно се затресе от смях и той тупна младежа по рамото:

— Квартира търся, така ли?... Аз, синко, до Полярния кръг да стигна, на ескимосите иглута ще раздавам!

— Това можах да измисля в момента — смънка Делян.

— Благодаря ти, приятелю! Ако знаеш само колко съм ти благодарен!

— Няма защо — усмихна се младежът поуспокоен. — Пак заповядай! А на Коледа съм ти на гости. Семейно!

— Ако успее дотогава да намери квартира — подсмихна се Вальо.

— Започваме ли вече? — изправи се нетърпеливо Ервин. — Да обличам ли работните дрехи?

— Ти днес инструмент няма да докосваш! — отсече Олег. — Ще пееш! Ще пееш така, че цялата сграда да те чуе! А аз в това време ще боядисам колкото десет такива като теб!

Боливиецът не чака втора покана. Разкопча ризата си, метна я със замах на дивана, яхна един от дървените столове като мустанг и изкусно забарабани с пръсти по коравата облегалка.

— Коя песен искате? — провикна се той, ухилен до ушите.

— Ти дай тон — намигна Делян. — След това ще видим за коя песен!

— Аз вашата песен я знам наизуст — подсмихна се Вальо и хвана момиченцето за ръчичка. — С моята Таня я пеем вече двадесет години.

След това взе от масичката ключовете за колата и се обърна към младежа:

— Гипсът ти не струва. Ще донеса от моя. Оставям детето и веднага се връщам. Тавана на банята оставете на мен...

*Y si yo pudiera parar el tiempo
El tiempo yo pararia*

Гласът на Ервин, страстен и упойващ, напълни горещия вече хол, съпроводен от френетичното бумтене на импровизирания тамбор:

*... junto a aquellos recuerdos bonitos
que me atormentan noche y dia
y si pudiese escucharme la luna
yo mi pena le contaria...*

(Даниел Денев)

— Откъде започваме с теб? — обърна се делово Олег към Делян.
— Сега аз искам да те помоля за нещо — каза тихо младежът. —
Да минеш сам стаята на Чавдар... Аз още не мога да вляза там!
— Коя е вратата?
— Първата вляво.
Украинецът грабна раницата и закрачи по коридора.
— Не спирай, приятелю! — провикна се той към Ервин. — Пей,
колкото можеш!... Да прогониш дяволите от стаите! И от главите ни!

*Mi amor es como un sol,
Un sol, que me esta quemando...*

Гласът на Ервин се изля през отворената врата на балкона и се понесе над събудената уличка.

*mi amor es como un rayo,
un rayo, que me esta ciegando.
... Mi amor es como una flor
Una flor, que se esta marchitando...
Mi amor es como un vicio
Y no se como dejarlo!*

(Даниел Денев)

II. ИВАНА

Ивана затвори бързо вратата на остъклението, за да не влиза нажеженият от включената фурна въздух и приседна на стола. Каква жега! Последният ден на август, а сякаш беше разгарът на лятото! Трябваше наистина да отделят пари и да поставят климатик и в трапезарията, още през юни! Но с пътуването на Марето... „Е, бодна я под лъжичката, другият месец ще имаш по-малко разходи! Нали няма да има по кого да харчиш...“

Избърса лицето си с чистата кухненска кърпа, която стискаше на топка в ръцете и натисна копчето на дистанционното. Телевизорът забръмча тихо и екранът светна. Сто четиридесет и седма серия на мексиканските „Нежни сърца“ беше вече започнала. Елена се пъчеше като паун пред масивното тройно огледало, пристегната в бляскава бяла рокля, а две слаби като тръстики моделиерки се превиваха угоднически от двете ѝ страни. Богатият, но глупав като гъсок Габриел най-после беше прилъган да склучи преследвания сто и тридесет серии брак и подготовката за сватбата беше в разгара си. Преди нея, обаче, щеше да има друга, също далечна и нереална. На Марето. На тяхното Маре...

Ивана бръкна в джоба на тънката памучна рокля, извади шишенцето с валидол и отви капачето. Само четири таблетки. Нищо, за утре имаше друга опаковка, неразпечатана още, скрита от Илия в едно ъгълче на най-долното чекмедже на кухненския шкаф. В това същото чекмедже, в което той грижливо криеше от нея втора опаковка от своите хапченца против високо кръвно. Първите опаковки бяха изпити за два дни. Толкова ги делиха от последния разговор с Марето. Или по-точно опит за разговор. Те двамата с Илия се бяха опитали да ѝ обяснят, че за всички ще бъде по-хубаво, ако направят сватбата тук, в родния им град. Тяхната мила и внимателна дотогава дъщеричка ги беше отрязала, без дори да ги доизслуша: „Делян е най-важният човек в живота ми! Единствено ТОЙ ме интересува! *Вашата* сватба за мен е без значение!“

— Дано и ти дъщеря да имаш, дъще! — извика Ивана с два дни закъснение. — И тя като теб да постъпи!... След всичко, което направихме за теб, сега...

Сложи малките хапчета под езика си и сплете треперещите си пръсти. Бялата рокля на екрана се деформира, размаза и разля като голямо петно от водни боички и потече от ъглите на възпалените ѝ очи. Ивана подсмъркна, взе от масата кърпата, превърнала се на мокра топка и изтри с нея лицето си.

— Боли ли, дъще? — чу се гласът на майка ѝ. — Сега изрязаната си ти и твоите уста редят клетви... Виждаш ли как се завъртя колелото!

Ивана свали кърпата и вдигна лице към една от увеличените черно — бели снимки на стената. Късогледите ѝ очи не можеха да различат лицата на двете прилепени една към друга фигурки, но тя знаеше наизуст всяка чертичка. По-малкото петънце над белия копринен облак беше нейното, а по-голямото над строгия черен костюм — на наведения към нея Илия. От двете страни се виждаха крайчецът на пъстрата рокля на майка ѝ и джоба на сивото бащино сако, но лица нямаше. Лично тя ги беше изрязала, когато увеличи малката обща снимка. Искаше и в спалнята, и на масата, и на стената да бъдат само те двамата с Илия.

— Твоята дъщеря поне ти каза, че ще се омъжва — продължи галовно гласът. — А помниш ли ти как отиде на кино и си дойде след два дни... с твоя юнак! И как не те упрекнах в нищо, само те проклех и ти дъщеря да имаш!

— *Вече разбирам на майка си сълзите* — прошепна Ивана и скри ръце в кърпата. — *Вече разбирам защо баба нее тъй хубаво*^[1]... Ех, майчице! Защо си отиде, когато най-много имам нужда от теб!

Гърленият глас на мексиканския певец тъжно възвестяваше края на поредния епизод.

Ивана вдигна глава и погледна големите черни стрелки на стенния часовник. Илия трябваше отдавна вече да си е вкъщи! Какво беше това извънредно съвещание в началото на учебната година! И защо ли толкова се бавеха, какви въпроси решаваха? Не ѝ харесваше това, никак не ѝ харесваше!

Плъзна разсеяно поглед по екрана на телевизора. Нова серия, ала същият будоар, същата недовършена бяла рокля. Натисна рязко

копчето на дистанционното и се изправи на треперещите си крака. Трябваше да допече билето и да изглади дрехите. Добре, че лятната ваканция свършваше! Утре щеше да бъде отново сред колегите и двете с Нинова щяха да започнат подготовката на тържеството за Петнадесети септември. Освен това повече от половината от нейните седмоласници искаха да кандидатстват в езикови гимназии. Още миналата седмица започнаха да звънят загрижени майки и да молят децата им да идват на допълнителни уроци. Само при нея, не искаха и да чуят за друг учител! „Ще поема всички, които мога! Ще приемам дори и в събота! Така няма да имам време да мисля за друго. Поне през деня...“

Погледна навън през светещото от чистота стъкло на прозореца. Посивялата от прах площадка между двата панелни блока беше пуста, дори врабчетата се бяха изпокрили някъде от жегата. Само дядо Христо, вдовецът от съседния блок, седеше пред вечния негов казан и пъхаше съчки в огъня. Фигурката му й стори по-дребна и самотна от всякога. Защо ли му трябваше толкова зимнина на сам човек? Или стъклени бургани бяха неговите ученици и той убиваше чрез тях излишните му вече дни?... „Живот!... Докато сме двамата с Илия ще е добре, а след това...“

Избърса мокрото от пот лице с кърпата. Взе дистанционното, поседя малко, вперила немиждащ поглед в угасналия екран и го върна обратно на шкафчето до кухненския диван. Отвори книгата на масата, погледна заглавието „Време разделно“, въздъхна и я остави до дистанционното. След това вдигна глава, скочи от стола, грабна готварската престилка, праметната на облегалката и влезе в кухненския бокс. Първо — лицето, да се измият следите от сълзи и да му се залепи усмивката! След това да се допече билето! Слава Богу, че течеха последните часове от ваканцията!

— Как така не си гладен! — намръщи се Илия. — Леля ти Ивана за какво е пекла в жегата цяла тава крем карамел!

— Бързаме, чичо Илия! — погледна го умолително Росен. — Наистина! Мама ме чака долу на входа!

— Да се качи и тя! Ще вечеряте тук, с нас!

— Не може! — отстъпи детето към вратата. — Тати чака в магазина! Ивана надникна от кухненския бокс:

— Да не сте тръгнали да купувате вече креватчето?

— И това ще стане! — чу се от коридора гласът на Росен. — Ще го видя тогава Светльо как ще ми се надува!

Външната врата хлопна и тропотът на припрените му стъпки заглъхна надолу по стълбите.

— Припка като козленце! — поклати глава Ивана и седна на масата. — Сякаш не беше до вчера на легло!

— За къде бързат така? Да не би да сменят мебелите на стаята му?

— Защо да ги сменят? Нали ги купиха преди по-малко от година?

— Ти спомена за някакво креватче.

Ивана се усмихна леко и взе филийка хляб от плетеното панерче.

— Всяко зло за добро — отбеляза тя със задоволство и отчупи залче от филията. — Откакто излязоха от болницата, Таня не спира да говори за второ дете!

— Тя сега е само да носи дете! — промърмори Илия. — Да я духнеш и ще падне! По-добре е да помисли за една хубава почивка!

— И това вече е решено. Нали знаеш, че Таня винаги обмисля всичко! В неделя заминават с Георги на Златните пясъци.

— И те заминават... Всички заминават нанякъде...

Илия остави лъжицата до чинията и избърса влажното си чело с хартиената салфетка под зоркия поглед на жена си.

— Да не ти е лошо? — попита го тя, като огледа изпитателно посивялото му лице и непобутнатата храна пред него.

— Не, не! Само съм уморен, нищо повече! Това съвещание днес...

— Колко?

— Двама.

Илия въздъхна тежко, разбърка с лъжицата пълната чиния и добави унило:

— Само за последния месец още трима осмокласници са си взели отпускните...

— И като добавим отпадналата паралелка първи клас...

— Знаеш, че Евтимова се пенсионира...

— Да, знам. Едната бройка...

— ... Но един учител сме принудени да съкратим. Няма начин!
Ивана остави ножа и вилицата и го погледна в очите.

— Това беше ясно на всички — каза тя с равен глас. — Само ти не искаше да го видиш. „Ти, неуморимият борец за справедливост. С оловните кръгове под очите и скритите хапчета в чекмеджето.“

— Не съм гладен.

Илия отмести чинията с изстиналата супа и погледна гузно строгото лице срещу него като момиченце, направило беля:

— Знам, че цял следобед си се пекла край печката, но не мога да преглътна дори залък!

— Я почакай малко!

Ивана скочи чевръсто от стола и излезе от трапезарията. След няколко минути се появи пак с едно тъмнокафяво тумбесто двулитрово шише в ръце. Изправи го в средата на масата и се мушна в кухненския бокс.

— Има малко руска салата от вчера — чу се гласът ѝ оттам. — Сега ще нарежа и два домата, а ти дай чашките!

След минута на масата бяха добавени две купи със салата и две чисти порцеланови чинии.

— Можеш да отвориш бутилката — усмихна се тя на стреснатото лице срещу нея. — И да налееш и на мен две глътки.

Мъжът ѝ отвори послушно бутилката и направи опит да отговори на усмивката:

— Явно днес имаме някакъв празник. И аз, както винаги, напълно съм забравил за него!

Ивана вдигна малката чашка, пълна с кехлибарената течност от бутилката:

— Наздраве!

— За какво ще пием? — протегна ръка и Илия. Чашите се целунаха с мек кристален звън.

— За това, че сме живи и здрави, че сме още тук и можем да държим чашките!... И, че още ни е сладък хлябът!

Илия отпи една глътка и изправи глава ококорен:

— Какво е това чудо? Какво си донесла?

— Ракията на мама — каза тихо Ивана и отпи глътчица. — Черешовата. От онова дърво, което изсъхна, когато тя почина.

— От тази, която сварихме, когато се роди Марето ли?

— Да, същата. На абитуриентския бал скрих една бутилка. Сънувах тогава един сън...

Гласът на Ивана секна и тя жадно изпи чашата с вода, която Илия й беше напълнил.

— Сънувах мама — продължи тя по-спокойно. — Беше като жива. Помоли ме да скрия последната бутилка и да я отворим, когато се зажени Марето...

Напълни щедро изпразнената чашка на мъжа си и пийна от своята.

— Това е елексир — каза блажено той. — Нектар като този и боговете на Олимп не са близвали! Но удря направо в главата!

— Наистина — усмихна се тя и изтри ъгълчетата на очите си — Както казал Вуте на професора, удря те в слабото място... И моята глава вече се замота.

— Е, спалнята е близо.

— Да... „Лягаме и не мислим за нищо... Поне до сутринта.“

Ръката на Илия се протегна и нежно стисна нейната:

— Моето умно, грижовно момиче! Не зная какво щях да правя без теб!

„И аз не зная какво бих правила без теб... И не искам да го узнавам!“

Илия дръпна ръката си и изпи на един дъх чашата вода пред него. След това избърса челото си и закова влажните си зеници в нейните:

— Съкращаваме Елена Нинова.

Ивана зяпна срещу него с чашката в ръка:

— Какво?

— Тя е единствената с полувисше образование от целия колектив!

— Ти... ти чуваш ли се какво говориш?

— Тя е единствената без диплома за висше образование!

— И единствената, която има издадени две книги с разкази! И чийто театрален кръжок се посещава дори през лятната ваканция!...

— Всички други са висшисти.

— И единствената, чиито уроци по български език са заснети и се използват като учебен материал в учителския институт!

— Кажи ми ти кого! — изви вежди Илия. — Кажи едно име, което да съобщя утре на целия колектив!

— Янакиев! — извика Ивана. — Ди джея с вечно сцепените дънки и розовите слипове! Който седи трета година в първи курс и също няма висше образование! А възпитание няма и основно!

Вдигна чашката с трепереща ръка и отпи голяма глътка огън, който се разля по гърдите ѝ. Усети, че се задушава, притвори очи и започна да разкопчава най-горното копче на роклята. Пръстите ѝ не я слушаха.

— И на теб ли да обяснявам, че той преподава английски език! — прозвуча отчаяният вопъл на Илия. — И, че имаме обявено още едно вакантно място!... И, че ако той си отиде, ще станат две! И тогава...

— И тогава ще закрием още две паралелки — каза дрезгаво тя. — Защото учениците ни масово ще тръгнат към други училища... С разширено изучаване на езика...

Отвори очи и плъзна поглед към прозореца. Поседя няколко минути така, като дишаше дълбоко и се мъчеше да издиша тихо и безшумно. Гадеше ѝ се, глътките ракия пареха стомаха ѝ като въгленчета. Днес го беше хранила само с *валидол*.

— Извинявай! — наруши мълчанието Илия. — И днес си го излях на теб. Както винаги.

— Че къде другаде да го излееш! — въртна тя глава. — Мен за Елена ме заболя, затова и аз...

— Зная, че е най-добрата ти приятелка.

— Но не знаеш, че съпругът ѝ е безработен!... Че дъщеря ѝ най-накрая е бременна след два неуспешни опита *in vitro*! Че е затънала до гуша в кредити, а здравето ѝ...

Вдигна отново малката чашка и сипа на горчилката в гърлото няколко капки огън.

— Не те обвинявам — каза тя с надебелен език. — Само се мъча да ти обясня защо реших съкратената да съм аз!

Остави чашката на масата и заговори бързо-бързо на изуменото лице срещу нея:

— Ще продължа само моя седми клас, за да подготвя децата за изпитите! Ще давам уроци вкъщи, ще гледам Роско... А може и да помагам на Таня и Георги на щанда! Не съм го правила, но ако трябва,

ще се науча! С всичко ще се справя! Досега учех другите, че срамна работа няма! Дошло е време и аз да усвоя урок!

Взе вилицата и я забоден с решителен жест в чинията с руската салата:

— Трябва да сме доволни, че сме живи и здрави! — добави тя с уверен глас, сякаш да убеди самата себе си. — Значи, всичко е наред!

— Да. Всичко е наред.

Тонът на Илия беше толкова спокоен и равен, че по гърба ѝ, въпреки изпитата ракия, полазиха студени тръпки.

— Дъщеря ми отлита на хиляди километри — продължи той. — Съпругата ми ще продава дини, а училището ми с всеки изминал ден опустява. Но иначе всичко е наред. И ние трябва да сме доволни.

— Боже мой! Какви са тези приказки!

— Аз съм пълен неудачник!

Ивана подскочи като гумена топка от стола и се извърна цяла към него със забодени на кръста ръце:

— Кого наричаш неудачник! — блеснаха очите ѝ — Себе си ли? Ти, който цял живот си бил...

— Кръгъл идиот! И аз, и цялото ми заблудено поколение!

Ивана усети, че ѝ премалява и стисна облегалката на стола така, че пръстите я заболяха:

— Само едно ми кажи! — задъха се тя. — Колко телеграми получи за рождения си ден? И колко телефонни обаждания! И факсове! И... Отвсякъде, от целия свят! И ти... ти имаш наглостта да наричаш такава личност „неудачник“!

— А колко от тях бяха от *България*? И колко пишеха, че ще се завърнат?

— Това не означава, че си се провалил *ти*! Че ние...

Гласът ѝ секна и тя отвори широко посинелите си устни. Не ѝ достигаше въздух.

— Че ние и двамата сме глупчовци — чу Ивана гласът на Илия някъде отдалеч и усети как горещите му ръце я гушват и люлеят като бебе. — Двама стареещи, леко пияни глупчовци...

Устните ѝ усетиха допира на студено мокро стъкло. Тя жадно отпи от водата и промърмори със затворени очи:

— Не трябваше да казваш това... Ние...

— Ш-ш-т. Съвещанието е закрито... До утре сутринта в девет!

Усети как ръцете му внимателно я слагат на диванчето и се отдръпват от нея. Отвори очи и зачака мълчаливо таванът да спре да се върти над главата ѝ.

„Не трябваше да вземам двете таблетки наведнъж... Сега се стягам и се изправям. Все едно, нищо не е било.“

Подпря се внимателно на лакти, седна на омачканата покривка на дивана и облиза напуканите си устни. Главата ѝ тежеше като олово, а ушите ѝ бучаха. „Ще издържиш, момиче. Само да си легне...“

— Гладна съм — усмихна се тя на сивото лице срещу нея.

— И аз. Изведнъж огладнях като вълк!... Знаеш ли кой филм ще дават по Канал 1?

Когато Ивана влезе в малката спалня, минаваше полунощ. Илия спеше дълбоко, легнал по гръб, отхвърлил лекия чаршаф и отпуснал ръце над мургавата си глава. „Като бебе. Добро, мило и чисто бебе...“ Измъкна внимателно завивката изпод едрия му гръб и грижливо го зави. На сутринта щеше да захлади. Мисълта ѝ се прехвърли в къщата на Диана, при Марето. Какво ли правеха сега?

Загаси нощната лампа и притихна, заслушана в свиренето на щурците, което нахлуваше през широко отворения прозорец. Знаеше, че до сутринта няма да заспи.

[1] Стихове Донка Калчева. ↑

III. ДОНА

— Какъв сив пясък! — възкликна Дона и се извърна цялата, за да погледне през задното стъкло. — Сякаш целият плаж е покрит с пепел!

— В това няма нищо чудно! — поясни Педро, който седеше зад волана и не отместваше поглед от гладката асфалтирана лента на пътя. — Остров Тенерифе е един угаснал вулкан.

— Имаме и плажове със златен пясък! — засмяха се от предната седалка луничките на Пилар. — Като вашите в България. Само че пясъкът тук е докаран от Сахара.

— От Сахара?

„Всъщност е логично. Нали Канарските острови са по-близо до африканския бряг, отколкото до европейския.“

— На колко километра сме от Испания?

— Ние сме в Испания!

— Искам да кажа — от Европа — смути се Дона. — От континента.

— Тук казваме „от полуострова“ — засмя се Педро. — И мерим разстоянията в часове. Санта Крус де Тенерифе е на два часа път със самолет от Мадрид. И на един час часова разлика.

Черният мерцедес зави по широката, тиха улица и спря пред гаража на голяма триетажна къща, оградена с бяла, циментова ограда.

— Какъв бял град! — възкликна Дона, като слезе от колата. — Като сметана! И колко прохладен!... А Мадрид е оранжев и горещ!

— Температурата тук, на острова, е почти една и съща през цялата година — усмихна се Педро, поласкан от детинския ѝ възторг. — Горے, на Тейде, е зима, а долу на плажовете — лято.

Дона го изгледа недоверчиво.

— Ще ти покажем! — мъжът очевидно се забавляваше. — Ще отидем един ден до обяд на ски, а след обяд — на плажа. А на обяд можем да минем през банановата плантация на свекърва ми. Да си откъснем десерта направо от дървото, като маймунките!

— Моля те, Педро!

Пилар бръкна в бездънната пъстра торба, която беше праметнала през рамо, извади от нея малка синя папка и връзка ключове и ги подаде с усмивка на Дона:

— Това са план-указател, пътеводител и туристически справочник на Санта Крус. А това тук са ключовете на къщата. Първият етаж е наш, вторият — на една моя леля. А мансардата на третия етаж сме приготвили за теб.

— Точно под звездите — засмя се Педро и вдигна капака на багажника. — Сега качваме куфарите и ти я показваме!

— Нека оставим това за по-късно! — помоли се Дона. — Искam първо да разгледам града сама. И да кажа „здравей“ на Атлантическия океан. Ще го видя за първи път в живота си!

— Водата на океана е студена — каза сериозно Педро. — А утрините тук са прохладни и през август. Вземи си връхна дреха!

— И плика със сандвичите! — пхна Пилар в ръцете ѝ пакета, който бяха увили предната вечер.

Дона закопча жилетката си, вдигна очи от разгънатата карта, която държеше на коленете си и плъзна поглед по островърхия паметник, който стърчеше пред нея.

— И тук — площад „Испания“ — промърмори тя под нос. — Логично. Макар че не сме на полуострова, сме в държавата. А тук, на картата, малко по-надолу от кръгчето на площада, пише: Морска гара. Сигурно е на океана, щом е морска... А това, което чуват ушите ти, не е бурията на духов оркестър, а сирената на кораб... А пък миризмата, която те кара да кихаш, не е от баницата на Велика, а от водораслите и от другите му там океански елементи...

Телефонът в чантата ѝ бръмна като пчеличка и засвири. Дунавско хоро. Дона трепна, бръкна припряно в дълбоката велурена чанта и натисна копчето.

— Ало! Доне? — звънна в ухото ѝ гласът на Боряна. — Пристигнахте ли вече? Къде си сега?

— Седя на площад „Испания“, Боби. Само че на хиляди километри от Мадрид. И тъй като го няма магарето на Санчо Панса да ми отговаря, си говоря сама на себе си!

— На всички познати съм се изпохвалила! — звънеше като утринна камбана гласът на Боряна. — В какво райско място си! За което толкова хора могат само да мечтаят!

— Човек трябва много да внимава с мечтите си! — въздъхна Дона. — Да не се чуди и мае, когато се сбъднат!... Вие как сте там, в Аранхуес?

— Чудесно! Багаж стягаме!

— Ясно, дали са отпусका на Стоил. Къде заминавате?

— Заминава само майка, Доне. За България! Току що презаверихме билета!

— Я ми разкажи какво става — усмихна се Дона, заразена от свежия утринен смях в ухото си. — Само да се наместя по-удобно на пейката.

— Валето се обади снощи. Една седмица не беше звъняла, ти знаеш, сърдита и на нас, и на цяла Испания. А снощи изведнъж: „Мамо, не мога да стоя тук нито минута повече!“ И плаче, та се къса! Аз, само като й чух гласеца и сърчицето ми слезе в гащите, а баща й — а-ха да ревне и той. „Какво става, бе, дете?“, питам аз, а телефонът подскача в ръката ми. А то какво било? Казали им от училището, че няма пари. За тия дечица, дето трябва другия месец да заминат за това там, олимпиада ли беше, състезание ли, не помня. Там хората си ги поемат и им осигуряват всичко, нищо, че са чужди. Само трябва да стигнат! Четири билета трябва само за дечицата!

— Няма ли спонсори?

— Ходила учителката. Прекъснала си ваканцията и обикаляла. Вчера й прекипвало на жената и не издържала, заплакала пред тях. А нашата — на нас. „Сега разбирам, майче, защо сте оставили всичко и сте се махнали от тази скапана държава!“ Нали си я знаеш, ядоса ли се, не си мери приказките! Майчушка! А Стоил, като я чу, само три думи й рече: „Ти си мисли ученето! Парите са моя грижа!“

— Нали немаше да й изпраща? — засмя се Дона.

— Немаше! Затуй още снощи отиде в Money Gram и прати и за четирите дечица „Само да тръгнете, тати, й вика, ще ви изпратя да имате и за в джоба! Но искам да покажете какво можете! А пък аз тука морето може и тая година да си го гледам на картичка!“ Тогава пък ревах аз: „Само да си посмял, викам му, да не ме заведеш поне за една седмица! Директно си хващам самолета! А пък ти тука, като те свие дископатията, сам си се оправяй!...“ Накрая карахме, варахме, пак до майка опряхме. Ние оставаме тук, на фронта, а тя — там! Тила с детето да пази!

— Къде е тя сега?

— Ето я тука! Изправила се е до мене като стълб! Зор дава да те чуе!

— Къде са моите момиченца? — викна бодро от слушалката Велика. — Дето и океана прелетяха като пойни птиченца?

— Свили са се на една пейка, Вили — преглътна Дона. — И ти пожелават от сред океана лек път! Да носиш много здраве на България.

— А ти — горе главата! Знаеш ли какво казваше мойта майка едно време, като увисех нос? — „Всичко ще се оправи, чедо! Само на късето брада и мустаци няма да поникнат!“

— Дай ми малко от твоя кураж, Вили! Наистина имам нужда от него сега!

— *Мерак* трябва, момиче! Колко пъти да ти го казвам! Мерака щом не те оставя, на всичко колая ще намериш! Това да помниш от леля си Велика!

— Ти си велика, лельо Велико!

Силният глас секна изведнъж, изместен от тихото *бип-бип* на разпадналата се връзка.

Към невидимия океан, скрит зад стволите на дърветата пред нея, подухваше хладен, утринен ветреца. Дона се сви в ъгъла на пейката, мушна брадичка в яката на жилетката и сведе очи към картата, разгъната на коленете ѝ. Ръката сякаш сама бръкна в джоба, извади лъскавото метално химикалка, с което от седмици не се делеше и наниза думите на бялото поле, точно над надписа „План на Санта Крус де Тенерифе“:

ИСПАНИЯ

Зад гърба ми — връх белоснежен,

Голи дървета до мен.

А в градината — зелена нежност

До разцъфнал невен.

Бели кончета чакат ездачи,

Черни бикове — за клане.

Красива — да я оплачеш.

И да паднеш на колене!

(Донка Калчева)

Две продълговати, пожълтели листа, извити като банани и назъбени като плетените дантели на Велика, прошумяха край студените ѝ ходила и се увиха около крака на бялата каменна пейка. „От някакъв вид палма са. И те умират... Нищо, че са в рая...“

Вдигна малкия сив телефон, поколеба се за миг и набра един номер:

— Извинявай, че звъня толкова рано.

— Какво прави моята най-добра ученичка? — долетя от слушалката бодър женски глас.

— Лети над света, Мяо Син! Носена от вятъра като попарен лист.

— Вятърът носи и здравите семена, момиче! А какво да бъдеш ти, сама си решаващ!

— Ти ми обеща чудо, Мяо Син! Къде е то? Дойдох на края на света, но не го намирам!

— Знаеш ли колко сперматозоиди се изхвърлят със семенната течност при една еякулация? При един-едничък полов акт само?

— Това е последната ми грижа в момента — измърмори Дона.

— А трябва да ти е първата! Непрестанно! Защото те са милиони! И от всички тях майката природа е избрала твоя, момиче! От това по-голямо чудо има ли! А теб на всичкото отгоре те изпратиха в едно райско кътче на земята!

— Няма да издържа дълго сама, Мяо Син!... Рай за самотници няма!

— Брей, че умница се извъди! Я ми кажи тогава, като толкова много знаеш, ако ти самата не можеш да търпиш своята компания, кой друг ще може?

— Ти не разбираш, Мяо Син! Аз имам нужда да обичам някого! Да му давам любов, нежност...

— Започни от себе си!

— Лесно ти е на теб! — не скри Дона раздразнението си. — Сама ти е най-добре! Днес — в Мадрид, утре — в Париж... След това сигурно ще летиш за Тибет!

— А ти си на Тенерифе! — смъмри я чудатата българка-китайка.
— И ако не съумееш да бъдеш добре там, значи, наистина си избрала да бъдеш осланен лист! А той и на челото на Далай Лама да падне, освен за тор, за друго не става!

— Само не ми се карай, моля те!

— Ще ти се карам, и още как! За да те накарам да се отвориш! Семката, като се отвори, от нея тръгва стръкче, което дори асфалта може да пробие! Стига само да поиска!... Хайде, сега, чао, че влизам в самолета!

— Не я слушай, Боже! — прошепна Дона на отчетливото *bip-bip* в слушалката. — Не на корав асфалт, а на кораво рамо искам да легна! Да затворя очи и за миг поне да забравя каква силна и смела семчица съм... И с колко тона лъскав асфалтобетон съм се борила!

Отпусна ръце на сгритите под картата колене и вдигна поглед към широката алея пред нея. Мракът се беше вдигнал и скрил в широките, преплетени една в друга зелени корони и по асфалта скачаха и се боричкаха бляскави слънчеви зайчета. Вятърът от към океана беше стихнал, оставил след себе си тежкия, сладникав мирис на риба, водорасли и презрели южни плодове, смесен с десетки други аромати, които обонянieto на непривикналия европеец не можеше да определи.

Дона разкопча жилетката си и плъзна пръст по очертанията на картата. В този миг мелодията на Дунавското хоро прозвуча приглушено някъде от дъното на дълбоката велурена торба, където беше пуснала телефона. „Ще ми стигне ли днес денят да стигна все пак до тази морска гара?...“

— Да? — натисна тя зеленото копче. — Здравей, Деляне!... Разбира се, че можеш да дадеш телефонния ми номер! Ще помогна, с каквото мога!

Облегна се на пейката, мушна длани под къдравата грива и я праметна на циментовата облегалка като рошав, черен губер.

— Мило, наивно момиче! — усмихна се тя, примижала от слънчевото зайче, скочило в миглите. — Твоят приятел не би допуснал това: женски крак да обикаля и покрив да му търси! Този мъж би осигурил подслон дори и в Ада. Не е проблем за него къде ще замръкне. Просто му е дошло до гуша самичък да осъмва! Затова

звъни от хиляди километри... А може би и заради нещо друго, което и двамата още не знаем...

Скочи от пейката, свали жилетката, сгъна я небрежно и я пхна в дълбоката велурена торба, която ѝ служеше за всичко. „Много бързо се сгорещи, Доне!, изтри тя влажното си чело. Слънчицето не е напекло чак толкова! А пък как само те зачопли под лъжичката!... Не е от глад! Нали си изпапка сандвичите!“

— Права си, Мяо Син — каза тя на гугутката, която изпърполи в клоните над главата ѝ. — Само трябва да си отваряш очите и ушите за хубавото! И да бъдеш мъдра като семчицата, която вярва на слънцето и вятъра, но слуша себе си! Тогава чудото непременно се случва! И ти не го пропускаш! А това е също толкова важно, колкото и самото чудо!

Сгъна с решителен жест предпазните слънчеви очила и пхна калъфчето на дъното на чантата, под жилетката. Нямаше нужда от тях. Нито от карта!... Впрочем, картата ѝ трябваше, но за нещо съвсем различно!

Разгъна я на пейката, извади химикалчето, което блесна като слънчев лъч и написа на полето ѝ с едри, красиви букви:

АКО СТЕ ТОЧКА ОТ КРЪГА
И МЯСТОТО ВИ ОПРЕДЕЛЕНО Е,
А ВАШЕТО ПРИЗВАНИЕ
И ВДЪХНОВЕНИЕ
И ВАШАТА ЛЮБОВ
И СВОБОДА
СА НЯКЪДЕ В БЕЗКРАЙНОТО ПРОСТРАНСТВО,
ИЗВЪН КРЪГА —
ИМА ЛИ ЗНАЧЕНИЕ
ДАЛИ СТЕ ЦЕНТЪР НА КРЪГА
ИЛИ НЕ СТЕ?
И ДОКОГА?...

Сгъна картата, мушна я в джоба на широката ленена пола, праметна велурената чанта през слабото, разголено рамо и тръгна под слънчевите зайчета, които се прескачаха по широката бяла алея. Там,

някъде пред нея, зад шумоленето на дърветата и под кряска на чайките я очакваше ОКЕАНЪТ.

БЛАГОДАРНОСТИ

Изразявам своята дълбока благодарност:

На моята Мяо Син — за ценните уроци и безценното приятелство.

На моята сродна душа — поетесата Донка Калчева — за възшебните стихове.

На журналистката Мария Галишка-Владимирова — за безрезервната съпричастност и подкрепа на моя прощъпалник в литературата.

На моя земляк, скулптора Иван Христов — за снимката на неговата скулптура от бразилски кедър.

На Даниел Денев, старозагорското момче, чиято твърда ръка, водена от любовта, написа нежните текстове на испанските песни... върху дисплея на мобилния телефон.

На моите приятели Мариана и Илиан Вълови и на всички, които останаха до мен през дългите емигрантски години и ме топлеха с любовта си.

На всички, които ме разплакаха и вдъхнаха живот на някои от героите ми.

Бъдете благословени!

Мадрид, 2007 г.

Петя Божилова

Издание:

Петя Божилова. Жега в Мадрид

Редактор: Мария Владимирова

Художник: Красимир Михов

Коректор: Венета Василева

ISBN 978-954-380-053-7

Издателство „Българска книжница“, София, 2007

На първа корица скулптурата „Свобода на Духа“ от Иван Христов.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.